

Medijska reprezentacija terorizma: analiza publika

Keran, Tina

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:900358>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-17**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Tina Keran

**MEDIJSKA REPREZENTACIJA TERORIZMA:
ANALIZA PUBLIKA**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2016.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

MEDIJSKA REPREZENTACIJA TERORIZMA: ANALIZA PUBLIKA

Mentorica: doc. dr. sc. Marijana Grbeša-Zenzerović

Studentica: Tina Keran

Zagreb
lipanj, 2016.

Izjavljujem da sam diplomski rad *Medijska reprezentacija terorizma: analiza publika*, koji sam predala na ocjenu mentorici doc. dr. sc. Marijani Grbeša-Zenzerović, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS-bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16 – 19. Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Tina Keran

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ISPREPLETENOST MEDIJA I TERORIZMA – TEORIJSKI OKVIR	2
2.1. Kako se izvještava o terorizmu?	2
2.2. Koje su posljedice izvještavanja o terorizmu?	5
2.3. Simbiotski odnos medija i terorizma	6
2.4. Regulacija medijskog izvještavanja o terorizmu	7
3. ISTRAŽIVANJE - SVRHA, CILJ, METODA I UZORAK	9
3.1. Svrha i cilj istraživanja	9
3.2. Metoda istraživanja	9
3.2.1. Intervju kao metoda ovoga rada	11
3.2.2. Prilozi iz Dnevnika kao uvod u razgovor	11
3.2.3. Anketa o socio-demografskim karakteristikama ispitanika	12
3.3. Uzorak	12
4. ANALIZA I INTERPRETACIJA DOBIVENIH REZULTATA	15
4.1. Medijske navike i informiranje ispitanika	15
4.1.1. Vrijeme koje posvećuju medijima i vrsta medija koji ispitanici preferiraju	15
4.1.2. Povjerenje u medije	16
4.2. Stavovi o sigurnosnom stanju u Republici Hrvatskoj	19
4.3. Medijsko izvještavanje o terorizmu	22
4.3.1. Interesantnost , zastupljenost i važnost teme terorizma u medijima za medijske publike	22
4.3.2. Kako nas mediji informiraju o terorizmu?	24
4.3.3. Medijska (ne)pristranost pri izvještavanju o terorizmu	29
4.3.4. Kriteriji koji određuju vrijednost događaja	31
4.4. Utjecaj medijskog izvještavanja na medijske publike	32
4.5. Stavovi medijskih publika o simbiozi medija i terorizma	34
4.6. Stavovi medijskih publika o ograničavanju i regulaciji medijskog izvještavanja o terorizmu	36
5. ZAKLJUČAK	37
6. POPIS LITERATURE	39
7. PRILOZI	41
7.1. Upitnik za provedbu intervjua	41
7.2. Anketni listić o socio-demografskim karakteristikama ispitanika	43

7.3.	Linkovi priloga iz glavnog Dnevnika HRT-a koji su prikazani ispitanicima _____	43
7.4.	Transkripti provedenih intervjua _____	44
8.	SAŽETAK _____	103

1. UVOD

Mediji su danas sastavni dio svakodnevnice svakog čovjeka, oni informiraju i educiraju javnost te utječu na oblikovanje javnog mnijenja o brojnim relevantnim ili manje relevantnim stvarima. U suvremenom svijetu ljudi su cijeli dan, direktno ili indirektno, izloženi medijskim sadržajima koji su im dostupni putem raznih platformi, počevši od tradicionalnih medija pa sve do pametnih telefona, pomoću kojih u bilo kojem trenutku mogu pristupiti najnovijim informacijama. Budući da su sveprisutni u životima ljudi, vjeruje se da su ljudi podložni njihovom utjecaju, tj. da mediji oblikuju način razmišljanja i da medijski sadržaji sudjeluju u kreiranju stavova o određenim temama te je stoga vrlo važno da mediji, pri izvještavanju o određenim događajima, poštuju pravila novinarske struke, te da, u utrci za nakladama, gledanošću i čitanošću ne prelaze granicu dobrog ukusa. Jedna od tema koja je u posljednje vrijeme, zbog aktualnih događanja u svijetu, vrlo zastupljena u medijima jest terorizam, odnosno teroristički napadi i terorističke organizacije. S obzirom na važnost i atraktivnost ove teme, nerijetko se dogodi da mediji u svojim izvještajima pretjeruju te na senzacionalistički, dramatičan i neprimjeren način izvještavaju o ovim događanjima. Iznošenjem pretjeranih činjenica ili čak dezinformacija, mediji doprinose stvaranju iskrivljene slike onoga što se uistinu dogodilo u očima javnosti koja na temelju tih izvještaja oblikuje svoju percepciju događaja te, naposljetku, percepciju stvarnosti općenito.

Puno istraživanja posvećeno je proučavanju stavova i ponašanja publika koji nastaju na temelju izloženosti medijskim sadržajima, odnosno kao posljedica medijskoga izvještavanja i načina prezentacije određenih tema, a autorica ovog rada smatra da je također važno ispitati i stavove publika o medijskom načinu izvještavanja, u ovom slučaju, konkretno o temi terorizma. Iz tog razloga, glavna tema i istraživačko pitanje na koje se želi odgovoriti ovim diplomskim radom jest na koji način medijske publike percipiraju medijsku reprezentaciju terorizma, točnije koji su stavovi medijskih publika o načinu na koji je tema terorizma predstavljena, opisana, objašnjena i prikazana u medijima.

U ovom radu kroz teorijski dio objašnjen je način prezentiranja te posljedice izvještavanja o terorizmu u medijima, teorija o simbiozi medija i terorizma te načini regulacije izvještavanja o terorizmu. Potom slijedi detaljan opis istraživanja, načina provođenja istraživanja, ciljeva i pitanja na koja se ovim radom želi odgovoriti, opis korištene metode te uzorka na kojem je

istraživanje provedeno. Glavni dio rada čini analiza i interpretacija rezultata istraživanja dobivenih kvalitativnom metodom intervjua ispitanika o ovoj temi.

2. ISPREPLETENOST MEDIJA I TERORIZMA – TEORIJSKI OKVIR

2.1. Kako se izvještava o terorizmu?

Iako su terorizam i teroristički napadi te glavni akteri tih događaja, terorističke organizacije, pojava koja ima korijene duboko u povijesti, tek razvojem masovnih medija oni postaju nešto čemu se pridaje velika količina pažnje. Terorizam kao „namjerno i sustavno ubijanje, sakaćenje i ugrožavanje nevinih kako bi se u njih utjeralo strah radi neke političke svrhe“ (Harmon, 2002:19) najveći utjecaj ima kada se glas o njemu proširi što dalje od samog mjesta događanja, pa na taj način žrtve samog događaja, osim direktno pogođenih, postaju i oni koji se zbog vijesti o terorizmu počinju osjećati ugroženo, a upravo tu veliku ulogu imaju masovni mediji. Naime, većina ljudi nema direktnog iskustva s terorističkim napadima i njihovim akterima, ali gotovo sva medijska javnost ima indirektno iskustvo s terorizmom koje doživljava posredstvom medija, pa tako Weimann (2008: 72) kaže da su, u slučaju napada na New York i Washington, „ankete otkrile kako je doslovno svaki Amerikanac pratio vijesti o terorističkim napadima (99% ili 100%, ovisno o anketi) i to gledajući i slušajući televiziju i radio te pristupajući Internetu.“

Teroristički napadi imaju veliku vrijednost kao vijest za sve vrste medija, a zahvaljujući tome što su to vrlo često "slikoviti" događaji čije slike nikoga ne ostavljaju ravnodušnima, nerijetko su i previše zastupljeni u televizijskim programima, novinskim stupcima ili u drugim vrstama medija i to na način da se senzacionalistički donose ekskluzivne priče s mjesta događaja koje počesto sadrže nepotpune i neprovjerene informacije, a koje se publici serviraju kako bi se povećala gledanost ili čitanost. Kovačević i Perišin (214: 134) za napad na New York kažu da to „nije bio samo povijesni događaj s mnogim političkim i drugim implikacijama, nego ga je televizija pretvorila u pravi spektakl, ispunjen mnogim filmskim momentima, s konstantnim naglašavanjem tragičnosti, emocionalnosti i arbitrarnosti ljudskih sudbina.“ Danas se terorizam većinom prezentira senzacionalno i to na način da se, pričanjem priče, naglašavanjem dramatičnih i spektakularnih elemenata samog događaja, po mogućnosti uz potporu nekolicine dramatičnih fotografija, važne informacije, od kojih javnost ima koristi, prenose na lakši način, bez objašnjavanja pozadine i uzroka događaja te posljedica na

budućnost. Kada se takve informacije i donose, najčešće su površne i neprovjerene, a “sve to zapakirano je u spektakl, s aurom zabave, napete i dramatične strukture, ali nerijetko pojednostavljeno.” (Kovačević i Perišin, 2014:118)

S obzirom na to da se radi o vrlo delikatnoj temi o kojoj bi se trebalo pažljivo informirati javnost, jer je u pitanju opća sigurnost, u medijima ne bi trebalo biti mjesta senzacionalizmu i parcijalnim informacijama. Pri izvještavanju o terorizmu treba se voditi računa o svim novinarskim standardima te pravilima struke kako bi se javnost točno i istinito informirala te kako se ne bi bespotrebno širio strah i panika. „Suvremeno novinarstvo temelji se na sljedećim profesionalnim standardima: istinito, točno, pošteno, nepristrano i uravnoteženo izvještavanje.“ (Malović, 2005:18) te se od tih vrijednosti ne bi trebalo odstupati ni kada je u pitanju izvještavanje o terorizmu, što često nije slučaj. Naime, Erjavec i Volčić (2006: 313) u svom istraživanju¹ temeljenom na analizi diskursa tekstova o terorizmu u dnevnim novinama u Srbiji i Republici Hrvatskoj otkrile su kako se u izvještavanju o terorizmu i muslimanima općenito, ističu 3 aspekta izvještavanja, od kojih prva važna stvar za istaknuti jest patriotsko novinarstvo koje je „selektivno i idealizirano“ „jednostrano, s nedostatnim informacijama o kompleksnim temama kao što su islamizam, ekstremizam i terorizam. Zatim, i hrvatskim i srpskim medijima svojstveno je otvoreno i jasno izražavanje političkih vjerovanja te definiranje muslimanskih ekstremista/fundamentalista/terorista kao zajedničkog neprijatelja, odnosno „globalnog Drugog“, te na kraju, u analiziranim novinama vidljive su kulturne pretpostavke sadržane u vrijednosnom sustavu, odnosno odvajanje nas 'Europljana' i njih 'Balkanaca/Muslimana/Drugih'. (Erjavec i Volčić, 2006:313-315).

Nadalje, način na koji se terorizam kao tema pojavljuje u medijima Julian Matthews (2016: 175), koristeći Eliottov primjer političkog rituala, objašnjava kroz 4 stadija od kojih u prvom dolazi do izvještavanja o napadima gdje se prenose informacije o žrtvama i posljedicama kroz 'human-interest' način pričanja priče, potom se objavljuju izjave suosjećanja i činovi solidarnosti od strane vođa, kako onih političkih tako i vjerskih i građanskih. Treći dio 'rituala' čini osuđivanje terorističkih događaja od strane lidera te, na kraju, dolazi do informiranja o pojačavanju političkih i pravnih mjera te aktivnosti.

---

¹ Autorice su u ovom istraživanju metodom analize diskursa tekstova u hrvatskim i srpskim dnevnim novinama proučavale na koji način analizirani mediji prihvaćaju „dominantan globalni antiteroristički diskurs te ga primjenjuju na lokalni kontekst kako bi legitimizirali i opravdali specifične ideologije i diskurse.“ (Erjavec i Volčić, 2006:298) konkretno, ono što su proučavani mediji u ovom slučaju opravdavali i pokušavali legitimizirati jesu vojne akcije koje su se u prošlosti poduzimale protiv Muslimana na području Jugoslavije.

Jürgen Gerhards i Mike S.Schäfer (2014: 16-17), pri istraživanju načina na koji je terorizam predstavljen na četiri različite televizije u četiri različite države (CNN, Al Jazeera, BBC i ARD), zaključuju kako sve televizijske kuće daju gotovo jednaku količinu vremena vijestima o terorizmu (pratili su izvještavanja o 4 važna teroristička napada), da se sva četiri televizijska kanala koriste sličnim stilom izvještavanja te da daju jednaku evaluaciju glavnih sudionika događaja o kojima se govorilo. Ono što je utvrđeno kao razlika među navedenim televizijskim kanalima, kada je riječ o izvještavanju o terorizmu, jest to da su CNN i Al Jazeera fokusirani na geopolitički aspekt terorizma, odnosno prezentiraju terorizam kao izraz globalnog rata protiv terorizma, a BBC i ARD karakteriziraju terorističke napade kao „kriminalne napade od strane nekoliko osoba protiv same civilizacije“.

Zanimljiv je i način medijske selekcije događaja kojima će se posvetiti više ili manje prostora u medijima pa se tako o nekim napadima danima piše i raspravlja u svim svjetskim medijima, neke se događaje spomene kao usputnu vijest, dok se o nekim napadima u zemljama koje nisu "dovoljno važne" uopće ne govori. To nam je, s obzirom na aktualnost teme, i više nego vidljivo iz najsvježijih primjera terorističkih napada u Francuskoj kojima su svi mediji davali veliki vremenski udio, kako u glavnim informativnim, tako i u različitim emisijama koje pokrivaju širok spektar društvenih i političkih tema. Uz gotovo istovremeno izvještavanje o tim događajima, koje bi započelo izvanrednim vijestima čim bi se nesretni događaj zbio, kroz medije smo vidjeli bezbroj senzacionalnih priloga i najava, gostovanja i analize stručnjaka, javljanje reportera uživo s mjesta događaja te komentare dopisnika, kao i vrlo učestalo prikazivanje snimaka s nadzornih kamera ili onih koje su snimili slučajni prolaznici i ljudi koji su bili prisutni na licu mjesta. Za razliku od (pre)dobro pokrivenih napada u Francuskoj, teroristički napadi u nekim drugim zemljama i gradovima, iako po posljedicama i broju žrtava slični, ili možda čak i značajniji, ostali su u sjeni, uz tek poneki prilog u informativnim emisijama, za što je možda najbolji primjer jedan od najkrvavijih napada Islamske države u Bagdadu početkom srpnja, koji je, usprkos većem broju stradalih i usprkos još strašnijim metodama terorista, ipak ostao manje popraćen od onih događaja u Francuskoj.

Sve u svemu, terorizam kao medijski sadržaj prezentiran je vrlo slično u različitim svjetskim medijima, a ono što je važno jest da taj način prezentacije često nije u skladu s postojećim pravilima novinarske profesije, a ponekad ni s etičkim kodeksima kojih bi se svi novinari trebali pridržavati. Ono što će ovaj rad nastojati otkriti jest jesu li medijske publike svjesne takvog načina izvještavanja o ovoj temi, odnosno kakvi su stavovi medijskih publika o načinu prezentacije terorizma kao medijske teme, tj. kao dijela medijskih sadržaja.

2.2. Koje su posljedice izvještavanja o terorizmu?

Medijska reprezentacija terorizma, odnosno način na koji su događaji i akteri vezani uz terorizam prikazani u medijima i predstavljeni medijskim publikama ima efekte na različite aspekte društvenog života, bilo onog privatnog neke osobe, bilo javnog, političkog koji se tiče cijele zajednice. Jedna od pretpostavki vezana uz posljedice medijske reprezentacije terorizma jest ta da kod osoba izloženih medijskim sadržajima koji prenose informacije o terorizmu, postoji potencijal razvoja posttraumatskog stresnog poremećaja. J. Brian Houston (2009: 849) u svom istraživanju dolazi do zaključka da „izloženost medijskom izvještavanju o terorizmu ima značajan efekt na posttraumatski stres“ koji nije uvjetovan jačinom efekata i posljedica samog terorističkog čina, ali koji se može intenzivirati činjenicom da je osoba koja je izložena sadržajima o terorizmu geografski locirana dalje od samog mjesta događaja. Zašto? Zato što osobe koje su fizički, odnosno geografski udaljenije od mjesta gdje se određeni događaj zbio, više pažnje posvećuju medijskim sadržajima o tom događaju te više ovise o medijskim informacijama o samom događaju za razliku od onih koji se nalaze u blizini samog mjesta događaja, a koji zbog toga imaju pristup i drugim izvorima informacija. (Houston, 2009:848-853) Ova činjenica potvrđuje snagu utjecaja medijskog izvještavanja te važnost medijske obveze da istinito i točno izvještavaju bez dramatiziranja i pretjerivanja u opisima te bez iznošenja neprovjerenih informacija zbog kojih se u javnosti nerijetko stvara kriva slika o onome što se uistinu dogodilo. Kako se ne bi u javnosti nepotrebno širio strah i panika, mediji se moraju pridržavati pravila struke te pravodobno, točno, istinito i pošteno izvještavati javnost o relevantnim aspektima svih (terorističkih) događaja. Nellis i Savage (2012: 763) kažu da „ako mediji senzacionaliziraju ili preuveličavaju priče o terorizmu, to može povećavati percepciju rizika i straha u populaciji kao cjelini.“ Također, slično potvrđuje i istraživanje koje je provela Michelle Slone (2000: 520), koja zaključuje da „masovni mediji imaju utjecaj na psihološko stanje gledatelja. Konkretno, televizijski prijenosi političkog nasilja i nacionalnih prijetnji imaju moć pojačati osobne razine anksioznosti među gledateljima.“ Osim doprinosa širenju straha i panike, te povećanju razina anksioznosti, medijska prezentacija terorizma može dovesti do širenja moralnih panika koje vode do toga da „ne samo da identificiraju prijeteće grupe, već, kroz proces "pojačavanja zastranjivanja", aktivno kreiraju i intenziviraju problem.“ (Cohen, 2002.cit. prema Walsh, 2016:4) A iz tog razloga „društvo etiketira grupu kao devijantnu, izolira ju te stigmatizira njene članove.“ (ibid)

Kao što vidimo, posljedice izvještavanja o terorizmu imaju svakojake i potencijalno vrlo snažne učinke stoga je važno istražiti na koji način publika percipira i koliko povjerenja ima u ono što se o terorizmu govori u medijima, odnosno važno je istražiti na koji način medijske publike razmišljaju posljedicama koje način izvještavanja o terorizmu ima na njih te kakvi su stavovi medijskih publika o vjerodostojnosti medijske reprezentacije terorizma, što će biti jedan od glavnih ciljeva ovoga istraživanja.

2.3. Simbiotski odnos medija i terorizma

S obzirom na prethodno napisane odjeljke u kojima je opisan način izvještavanja o terorizmu te potencijalne posljedice koje (neprimjereno) izvještavanje o toj temi može imati na javnost, formiranje javnog mnijenja, stavova pa i nekih strahova kod pojedinaca, zaključujemo da između medija i terorizma definitivno postoji povezanost ili međusobni odnos. Teroristički događaji, prikazani kao medijski spektakli, privlače puno pažnje odnosno brojnu publiku što odgovara kako teroristima, koji na taj način šire svoju komunikaciju do velikog broja ljudi, tako i medijskim kućama koje dostižu maksimalnu gledanost, slušanost ili čitanost. Kovačević i Perišin (2014: 118), u već spomenutoj analizi televizijskog prikaza napada na New York 11. rujna, taj događaj nazivaju „televizijskom javnom dramom“ što podrazumijeva to da je taj događaj u medijima prikazan kao „priča ispunjena spektakularnim trenucima, zanimljivim likovima, ljudskim tragedijama, herojima i teškim slikama.“ Takav način prikazivanja definitivno privlači gledatelje više nego suhoparno iznošenje samih činjenica, te na taj način pogoduje i teroristima i medijskim kućama što nas dovodi do jedne o najpoznatijih teorija kada je u pitanju odnos medija i terorizma, a to je onaj o njihovoj simbiozi.

Kao što je već rečeno, mediji profitiraju na način da im raste brojnost publike, odnosno gledanost, čitanost ili slušanost, a što veći publicitet teroristički čin postigne, terorističke organizacije bolje ostvaruju svoje specifične ciljeve koje Paul Wilkinson (1997: 56-57) svrstava u 4 kategorije od kojih je prvi cilj propaganda, odnosno širenje glasa o događaju te stvaranje situacije ekstremnog straha u ciljanoj skupini. Drugi je cilj terorističkih organizacija mobiliziranje potpore ostvarenju svojih ciljeva među širom populacijom, treći je remećenje i ometanje odgovora vladajućih i sigurnosnih snaga te, na kraju, posljednji cilj koji terorističke organizacije nastoje postići jest mobilizacija, poticanje i podizanje njihovih sljedbenika u svrhu prikupljanja sredstava i inspiriranja za daljnje napade. Ove ciljeve terorističke organizacije ispunjavaju na način da svoja djela učine spektakularnim, neobičnim, s velikim

učincima i dugotrajnim posljedicama koje će imati efekte na velik broj ljudi te će zbog toga dobiti veliku količinu pažnje u masovnim medijima. Kako bi osigurali da uistinu privuku veliku pozornost, teroristi pažljivo konstruiraju i planiraju svaki detalj svog napada, što Gabriel Weimann uspoređuje s kazalištem pa, zajedno s Conradom Winnom, stvara termin "teatar terora". Naime, Weimann (2008: 71) tvrdi da „teroristi posvećuju pažnju pripremanju scenarija, odabiru postave, seta, pomagača, igranju uloga te vođenju pozornice iz minute u minutu. Baš kao pripremanje predstava na sceni ili baletnih izvedbi, medijski orijentiran terorizam zahtjeva posvećivanje pune pažnje detaljima kako bi bio efektan.“

Upravo zahvaljujući posvećenosti terorističkih organizacija planiranju i osmišljavanju novih i inovativnih činova nasilja te sve spektakularnijih napada s velikim učincima na brojne žrtve, direktne i indirektne, mediji dobivaju materijale kojima će popunjavati svoj prostor te tako obje strane ovog simbiotskog odnosa imaju koristi. Pitanje je samo, koliko koristi od toga ima javnost, u čijoj su mediji službi, ili bi barem trebali biti.

2.4. Regulacija medijskog izvještavanja o terorizmu

Kada je u pitanju medijsko izvještavanje o terorizmu te regulacija načina na koje se ta tema predstavlja javnosti, najčešće se spominju 3 opcije koje su u demokratskim društvima shvaćene kao najpogodniji odgovori na pitanje regulacije medija pri prenošenju informacija o terorizmu.

Prva opcija ili politika koja se poduzima kako bi se regulirao način izvještavanja o terorizmu jest *laissez faire*², koja ustvari predstavlja nepoduzimanje nikakvih mjera u svrhu kontroliranja medijskog sadržaja o terorizmu. Paul Wilkinson (1997: 60) ističe da je glavni nedostatak ovakve vrste regulacije, odnosno "ne-regulacije" taj što na taj način „s sofisticirane i medijski-mudre terorističke organizacije mogu iskoristiti enormnu moć medija da pojačaju svoju sposobnost za stvaranje okruženja punog straha i razdora, širenje svoje propagande te ucjenjivanje vlade, kompanija ili bogatih pojedinaca.“ Drugi način na koji se potencijalno može organizirati način izvještavanja o terorizmu jest određena vrsta „medijske cenzure ili zakonske regulacije“ (ibid) koja bi teroriste, na neki način, izopćila iz medija, odnosno onemogućila im pristup medijima. Jedan od primjera ovakve regulacije medijskog izvještavanja o terorizmu jest zabrana korištenja izjava te intervjuiranja glasnogovornika Sinn Feina u Irskoj. I na posljetku, treći način na koji se može regulirati medijsko izvještavanje o

---

² *Laissez faire* u doslovnom prijevodu s francuskog znači „pustite neka svatko čini što hoće i neka sve ide svojim tokom“

terorizmu, po Wilkinsonu, jest „dobrovoljno suzdržavanje“ koje bismo najjednostavnije mogli objasniti kao medijsku samoregulaciju, a koja podrazumijeva nekoliko različitih mjera koje se poduzimaju unutar same medijske organizacije, koje uključuju, između ostalog, organizacijske smjernice, možda čak statute za zaposlenike medija za izvještavanje o dotičnoj temi, zapošljavanje stručnih savjetnika, poštivanje naredbi od strane vlasti i slično. (Wilkinson, 1997:60-63) Iako kontrola medija, kao ni cenzura, nikako nije prihvatljiv način utjecaja na to kako mediji prezentiraju temu terorizma, određeni način regulacije ili samoregulacije ipak mora postojati kako bi se korektno informiralo javnost o relevantnim činjenicama u vezi terorističkih napada i organizacija. Možda bi kombinacijom samoregulacije medijskih organizacija i određenih zakonskih akata ili statuta, kojima bi se medije usmjerilo na pravi put izvještavanja o terorizmu, izvještavanje o toj temi došlo na razinu koja je prihvatljiva te donosi upravo onoliko informacija koliko je javnosti potrebno da bude upućena, a bez da se bespotrebno stvara panika ili strah na temelju neprofesionalnog izvještavanja o ovoj temi.

3. ISTRAŽIVANJE - SVRHA, CILJ, METODA I UZORAK

3.1. Svrha i cilj istraživanja

S obzirom na nedavne brojne tragične terorističke događaje, kako one u Francuskoj, tako i one koji se, iako manje medijski popraćeni, gotovo svakodnevno događaju širom svijeta, autorica ovoga rada zainteresirala se za temu terorizma, način na koji je ta tema predstavljena kroz medijske sadržaje te za način na koji medijske publike percipiraju predstavljenost te teme u medijima. Glavna svrha ovoga diplomskog rada vidljiva je već iz njegova naslova, dakle, ona jest, analizom stavova medijskih publika, saznati na koji način medijske publike percipiraju medijsku reprezentaciju terorizma, terorističkih događaja te terorističkih organizacija. Cilj istraživanja jest doprinijeti saznanjima o tome na koji način medijski sadržaji dopiru do publika, kako ih publike percipiraju, prihvaćaju i evaluiraju. Također, ovim istraživanjem želi se otkriti koliko je povjerenje medijskih publika u informacije i način njihove prezentacije u medijima, kada je u pitanju tema terorizma.

Ono što nas konkretnije zanima i što ovim radom želimo otkriti i uvidjeti jest kakvi su stavovi medijskih publika prema načinu medijskog izvještavanja o terorizmu, izaziva li medijska reprezentacija terorizma kod ljudi strah i brigu za vlastitu sigurnost, koliko je povjerenje u medijsku sliku terorizma koja se predstavlja javnosti te kakvi su stavovi medijskih publika o regulaciji medijskih sadržaja vezanih za terorizam.

3.2. Metoda istraživanja

Kako bismo uspješno ostvarili svrhu i ciljeve istraživanja, odgovorili na istraživačko pitanje, te dobili uvid u stavove medijskih publika o načinu medijske reprezentacije terorizma, jedna od ključnih stvari bila je odabir metode istraživanja koja bi omogućila dubinski uvid u načine razmišljanja medijskih publika o ovoj temi. Za odgovor na glavno istraživačko pitanje ovoga rada, bilo je potrebno doći u doticaj s ljudima koji, svakodnevno konzumirajući medijske sadržaje, mogu odrediti način na koji je terorizam predstavljen u medijima te im omogućiti da vlastitim riječima izraze svoje stavove pa je, stoga, kao metoda istraživanja ovog rada odabran intervju.

Intervju, kao kvalitativna metoda istraživanja medijskih publika, omogućuje dubinsko i detaljno istraživanje određene teme na način da se, kroz postavljanje unaprijed promišljenih pitanja o određenoj temi, pokušava shvatiti kako je ta tema percipirana od strane osobe koja

je u doticaju s određenom pojavom ili fenomenom koji nas zanima i koji bismo željeli istražiti. To je način na kojim se mogu „razumjeti interpretacije, iskustva i prostori društvenog života.“ (Dowling, Lloyd i Suchet-Pearson, 2015:2). Intervju je način na koji istraživač dobiva „uvid u interpretativni repertoar koji je na raspolaganju informantima dok daju smisao određenom medijskom produktu.“ (Schroeder i suradnici, 2003:143)

Iako postoji nekoliko načina na koji se intervju može održati, za ovo istraživanje odabran je intervju licem u lice, kako bi se, pomoću niza pitanja i potpitanja, dobio uvid u stavove i razmišljanja publika o medijima općenito, povjerenju u medije, te o onome što je za ovaj rad najvažnije, a to je način predstavljanja terorizma u medijima. Iako i ova metoda istraživanja publika ima svojih nedostataka, odabrana je iz razloga što u ovakvoj vrsti intervjuja, s obzirom na temu koja se istražuje, autorica ima najveću mogućnost odgovoriti na svoja istraživačka pitanja.

McIntosh i Morse (2015: 7) kao glavne prednosti ovakvog načina istraživanja publika navode to da osoba koja provodi intervju ima pod kontrolom situaciju u kojoj se intervju odvija te dobiva uvid u verbalne i neverbalne načine na koji osoba koja biva intervjuirana odgovara na pitanja, također, vrlo je važno i to što u je u situaciji intervjuja licem u lice moguća elaboracija kompleksnijih pitanja zahvaljujući tome što je onaj koji intervjuira u mogućnosti pojasniti pitanje ili uz pomoć potpitanja izvući iz ispitanika konkretnije i specifičnije, te ujedno i kvalitetnije, odgovore. Kvaliteti odgovora ispitanika može doprinijeti i to što je osoba koja vodi intervju prisutna pa opuštenim stavom i nastupom te pitanjima za 'probijanje leda' može dovesti do opuštanja sugovornika te do najboljeg mogućeg ishoda komunikacije. S obzirom da je fokus ovoga rada otkriti kako publika percipira način medijske reprezentacije terorizma u medijima, potrebno je, kroz dubinski intervju, istražiti na koji način medijske publike razmišljaju o ovoj temi te na koji način percipiraju medijsko izvještavanje o terorizmu. Da bi se ispitanicima omogućilo da otvoreno izražavaju svoje stavove te samostalno koncipiraju odgovore na postavljena pitanja, koji će dati odgovor na glavno istraživačko pitanje ovoga rada, odabrana metoda istraživanja pokazala se kao najbolji izbor. Unatoč činjenici da se rezultati ovog istraživanja ne mogu generalizirati na cjelokupnu populaciju, oni omogućuju detaljan uvid u trenutnu sliku načina na koji medijske publike percipiraju medijsku reprezentaciju terorizma.

3.2.1. Intervju kao metoda ovoga rada

Intervjui koji su provedeni u svrhu izrade ovoga rada odvijali su se dva tjedna, počevši od 19. srpnja 2016. pa sve do kraja mjeseca, konkretno do 30. srpnja kada je održan posljednji intervju. Upitnik za provedbu intervjuja sastojao se od 35 pitanja (upitnik se nalazi u 'Prilozima' rada) okvirno podijeljenih u pet skupina. Prva skupina pitanja bavila se medijskim navikama ispitanika, sastojala se od 5 konkretnih pitanja i nekoliko potpitanja kojima se želio steći uvid u to koliko i na koji način se ispitanici informiraju te putem kojih medija to najčešće čine. Sljedeća skupina pitanja, najvažnija za ovo istraživanje, bavila se medijskim izvještavanjem o terorizmu, a sastojala se od 17 pitanja kojima smo dobili odgovore na pitanja konkretno o medijskom izvještavanju o terorizmu, odnosno načinu reprezentacije te teme u medijima. Treći dio upitnika činila je skupina od 5 pitanja pomoću kojih je autorica ovoga rada željela istražiti na koji način medijske publike percipiraju utjecaj medija na sebe, znači cilj ovih pitanja nije bio otkriti sam utjecaj medija na publiku, već ispitati što same publike misle, koliko i kako mediji utječu na njih te kakve osjećaje u njima izazivaju sadržaji o terorizmu. Pretposljednja skupina sastojala se također od 5 pitanja, bavila se odnosom medija i terorizma, a cilj ovih pitanja bio je otkriti kako medijske publike percipiraju taj odnos te korist koju mediji i teroristi imaju jedni od drugih. Na kraju, posljednja dva pitanja postavljena u intervjuima odnosila su se na ograničavanje, odnosno regulaciju medija kada je u pitanju izvještavanje o terorizmu. Također, ispitanicima je postavljeno i pitanje žele li nešto još dodati kako bi mogli izraziti neke stavove za koje smatraju da ih nismo dotaknuli upitnikom.

3.2.2. Prilozi iz Dnevnika kao uvod u razgovor

Svakom ispitaniku, u uvodu u intervju, prije početka samog ispitivanja, prikazana su dva televizijska priloga iz Dnevnika HRT-a koja govore o dva teroristička napada slična po broju žrtava i (u to vrijeme) najaktualnija i najsvježija. Odabran je Dnevnik HRT-a jer autorica ovoga rada smatra da, unatoč porastu broja informativnih emisija i na komercijalnim televizijama, hrvatska javnost još uvijek u određenoj mjeri privržena dnevniku javne televizije te im ona, kao takva, ulijeva povjerenje. Sami prilozi ispitanicima su prikazani, kao prvo, kako bi ih uveli u temu te kako bi se ispitanici, na neki način opustili, zatim, kako bi se oni, ukoliko bi to željeli, mogli na njih referirati, koristiti ih kao primjere te kao pomoć u odgovaranju na postavljena im pitanja. Prvi prilog prikazan ispitanicima jest onaj iz Dnevnika

HRT-a od 3. srpnja 2016. godine, a odnosio se na teroristički napad u Bagdadu u kojem su snažna detonacija bombe i požari koji su nastali kao posljedica detonacije izazvali (naknadno se saznalo) smrt više od 290 ljudi. Drugi prilog, odnosio se na teroristički napad u Nici, prikazan u HRT-ovom Dnevniku 15. srpnja. Ova dva priloga odabrana su zbog toga što su, iako oba vrlo velikih razmjera i posljedica, različito su tretirana od strane medija, vrlo vjerojatno zbog same lokacije događaja te su stoga prikazani ispitanicima kako bismo dobili uvid u to percipiraju li oni razlike u izvještavanju te na koji način razmišljaju o samoj medijskoj reprezentaciji terorizma. (Linkovi televizijskih priloga nalaze se u 'Prilozima' ovoga rada)

3.2.3. Anketa o socio-demografskim karakteristikama ispitanika

Uz sam intervju, u ovom radu, kao pomoćna metoda, ispitanicima je dodijeljena i kratka anketa kako bismo o svakome od njih dobili osnovne socio-demografske podatke te kako bismo mogli voditi evidenciju o tome tko ustvari čini uzorak ovoga ispitivanja. Ispitanicima je dat anketni listić koji se sastojao od 6 pitanja kako bi autorica dobila uvid u najvažnije socio-demografske karakteristike ispitanika: spol, dob, obrazovanje, mjesto stanovanja te religija. (Anketni upitnik nalazi se u 'Prilozima' rada)

3.3. Uzorak

Kako bismo bili u mogućnosti provesti istraživanje, odnosno intervju s ispitanicima, bilo je potrebno osmisliti uzorak kojim ćemo obuhvatiti različite ljude, različitih dobi i socio-demografskih karakteristika koji su svakodnevno u doticaju s medijima, prate medijske sadržaje pa stoga, imaju znanja potrebna za sudjelovanje u intervjuu. Iako zbog kvalitativne naravi intervjua u uzorak ulazi vrlo mali broj ljudi pa stoga zaključke i rezultate ne možemo generalizirati na cjelokupnu populaciju, pravilnim odabirom ispitanika ipak možemo dobiti uvid u to kako pojedinci iz različitih skupina društva, različitih karakteristika percipiraju medijsku reprezentaciju terorizma.

Za ovo istraživanje mogli bismo reći da je ono lokalnog karaktera te da se rezultati mogu, na neki način, odnositi na populaciju Zadarske županije, s obzirom na činjenicu da ovaj uzorak čine ispitanici s mjestom prebivališta upravo u ovoj županiji te da 50% uzorka čine stanovnici glavnog, središnjeg i najvećeg grada županije, Zadra, a ostalih 50% čine stanovnici obližnjih mjesta, tj. sela ove županije.

Što se tiče dobi ispitanika, uzorak na kojem je provedeno istraživanje ovoga rada činilo je 10 ispitanika koji pokrivaju sve dobne skupine, počevši od najmlađe ispitanice srednjoškolske dobi koja je upravo navršila 17 godina pa sve do najstarijeg ispitanika koji je već odavno u mirovini, a koji ima 76 godina. Skupine između ovih krajnosti, najmlađe ispitanice i najstarijeg ispitanika, zastupljene su na način da smo uzorak organizirali tako da on sadrži po dvoje ispitanika, muškog i ženskog spola iz svake od 4 skupine u koje smo podijelili uzorak. Prva skupina ispitanika koja čini uzorak ovoga istraživanja jesu ispitanici od 18 do 24 godine, a koji predstavljaju studentsku populaciju, potom, zrelija, ali još uvijek vrlo mlada dobna skupina koju čine ispitanici od 25 do 35 godina, za kojom slijedi zrela dob, odnosno ispitanici koji imaju više od 35, a manje od 45 godina, te potom, skupina od dvoje ispitanika koji predstavljaju populaciju koja ima između 45 i 55 godina. Pri izradi i osmišljavanju uzorka cilj je bio da u njemu budu zastupljene sve dobne skupine od 18 godina pa na dalje, te da bude uključena najmanje jedna osoba koja je životne dobi iznad 60 godina, po mogućnosti osoba koja je već neko vrijeme u mirovini, kako bismo dobili uvid u stavove i te skupine ljudi. Prilikom kreiranja uzorka, autorica ovog rada pomislila je kako bi bilo zanimljivo vidjeti i na koji način vrlo mlade osobe percipiraju medijske sadržaje o terorizmu, razmišljaju li uopće o njima te kakve su njihove medijske navike pa je stoga u uzorak odabrana i jedna osoba teenagerske dobi kako bismo vidjeli na koji način tako mladi ljudi razmišljaju o medijskim sadržajima (vezanima za terorizam). Dakle, uzorak ovoga istraživanja sadrži 10 osoba koji pokrivaju sve dobne skupine od 17 do 76 godina. Polovinu ispitanika čine osobe ženskoga, a drugu polovinu osobe muškoga spola, također, pola ispitanika stanovnici su manjeg mjesta, odnosno sela, a ostalih 50% stanovnici su grada Zadra.

Što se tiče obrazovanja, najmlađa ispitanica u ovom istraživanju još je srednjoškolka, dakle za sobom ima završenu osnovnu školu te dva razreda gimnazije, a ostalih 9 ispitanika čine 4 osobe koje su završile neku razinu fakultetskog obrazovanja, 4 osobe koje su završile srednju školu te jedna osoba koja je završila osnovnu školu. Gledano po dobnim skupinama, u prvoj dobnoj skupini, dvoje je ispitanika, muškog i ženskog spola, oboje imaju dvadeset i tri godine te je svatko od njih završio preddiplomski studij i trenutno se nalazi na diplomskoj razini studija. Nadalje, dobnu skupinu od 25 do 35 godina, čine muška osoba od 25 godina koja ima završenu srednju školu i fakultetski obrazovana ženska osoba stara 28 godina. Sljedeću skupinu ispitanika čine dvije srednjoškolski obrazovane osobe, muška od 41 te ženska od 37 godina. Fakultetski obrazovani muški ispitanik star 46 godina i četrdesetosmogodišnja ženska

osoba koja je završila osnovnu razinu obrazovanja čine posljednju skupinu, te na kraju, najstariji ispitanik, srednjoškolski obrazovan umirovljenik od 76 godina.

Kao što je već rečeno, ovim uzorkom cilj nije generalizirati nalaze istraživanja već je naglasak na komparaciji, kako generacijskih razlika tako i onih društvenih u načinu na koji osobe izložene medijskim sadržajima o terorizmu percipiraju, evaluiraju i prihvaćaju te sadržaje.

4. ANALIZA I INTERPRETACIJA DOBIVENIH REZULTATA

4.1. Medijske navike i informiranje ispitanika

4.1.1. Vrijeme koje posvećuju medijima i vrsta medija koji ispitanici preferiraju

Prvo u što smo ovim istraživanjem željeli dobiti uvid bile su navike ispitanika kada je u pitanju njihovo informiranje putem medija, konkretno, na koji način dobivaju informacije, putem kojih medija te koliko vremena dnevno posvećuju informiranju i samim medijima. Odgovori na ova pitanja vrlo su važni kako bismo dobili sliku o tome koliko su ispitanici zainteresirani za medijske sadržaje, koliko im je važno biti u toku s aktualnim događanjima te koliko im je, među ostalim dnevnim obvezama, važno posvetiti se tome da, putem medija, dobiju informacije iz zemlje i svijeta.

Kada je u pitanju dobivanje informacija o aktualnim događanjima, svi ispitanici odgovorili su da se informiraju prvenstveno putem medija, dakle, mediji su svim ispitanicima glavno sredstvo putem kojeg primaju saznanja o najnovijim i aktualnim događanjima.

Vrijeme koje ispitanici posvećuju medijima varira od petnaestak minuta pa sve i do nekoliko sati dnevno, a zanimljiv odgovor na pitanje o tome koliko vremena posvećuje medijima dala je Ispitanica⁸ koja je rekla: „*čitav dan sam na internetu, ali onako, konkretno baš da nešto čitam, informiram se je onako, možda desetak minuta, petnaest.*“ Iz ovog odgovora možemo vidjeti kako su mediji postali neizbježan dio svakodnevnice gotovo svakog čovjeka jer iako ispitanica kaže da medijima konkretno posvećuje samo petnaestak minuta dnevno, vrlo je važno to što je, kako je i sama rekla, a što je i razumljivo s obzirom na njenu srednjoškolsku dob, gotovo cijeli dan „*na internetu*“ pa na taj način, makar možda i nesvjesno, upija informacije iz medija. Naša svakodnevnica prožeta je medijima i medijskim sadržajima, a to pokazuju odgovori ispitanika, pogotovo onih koji se najviše informiraju putem Interneta te internetskih portala, koji su više puta istaknuli važnost dostupnosti novih medija putem raznih platformi što im je važno jer im mogu pristupiti u bilo koje vrijeme i s bilo kojeg mjesta pa tako Ispitanica⁴ kaže da se najviše informira putem Interneta jer „*nekako (mi) je to najdostupnije, to imam na mobitelu.*“, a Ispitanica⁵ je istaknula važnost toga što može „*u bilo kojem prijevoznom sredstvu se informirati, ne trebam ovisiti o vremenu kad je npr. Dnevnik ili Vijesti ili nešto tako*“.

Internet kao glavni medij pomoću kojeg se informiraju, istaknulo je 4 od 10 ispitanika, a još dvoje ispitanika najviše koristi kombinirano Internet i televiziju kako bi se informirali, što

znači da 6 ispitanika ističe Internet kao najvažniji izvor informacija. Televiziju kao primarni izvor informacija koristi samo jedan ispitanik, što je jednako i broju ispitanika koji koriste samo tisak da bi dobili najnovije informacije, a kombinaciju tiska i televizije koristi dvoje ispitanika. Internetski portali kao i internetske inačice tiskanih medija glavni su izvori informiranja ispitanika u ovom istraživanju, a kad je u pitanju televizija, ispitanici koji se informiraju putem tog medija istaknuli su razne dnevnike, jedan je istaknuo konkretno RTL jer kako kaže, *„ispočetka je krenulo s njime, i najjednostavnije mi je tu, ovaj, bilo što, jednostavno na RTL-u se najbolje snalazim i nekako su mi već udomaćeni novinari“*, a drugi ispitanik rekao je da prati sve dnevnike na različitim televizijskim kanalima. Što se tiče tiskanih medija, osoba koja je rekla da se informira većinom primarno putem tiska nije istaknula konkretan medij, ali zanimljivo je kako su ispitanici koji tisak koriste uz još neki medij, istaknuli Slobodnu Dalmaciju i Zadarski list i to iz istog razloga – jer su to novine lokalnog karaktera pa tako Ispitanik7 kaže da *„s obzirom da je Zadarski list ovako više lokalno orijentiran, to me isto više i interesira.“* Kako smo već i ranije rekli, ovo istraživanje, na neki je način, lokalno istraživanje, zato jer su ispitanici svi s područja Zadarske županije, pa ne iznenađuje činjenica kako je od troje ispitanika koji se informiraju putem tiskanih medija dvoje istaknulo "dalmatinske" tiskovine kao one iz kojih se najčešće informiraju. Ova činjenica upućuje na to kako su lokalne vijesti ipak još uvijek među važnijim medijskim sadržajima, a lokalna pitanja i problemi, te važne informacije lokalnog karaktera zauzimaju visoko mjesto na ljestvici prioriteta kod medijskih publika.

4.1.2. Povjerenje u medije

Sljedeći niz pitanja na koja su ispitanici odgovarali odnosio se na njihovo povjerenje u medije. Naime, samostalna procjena svakog ispitanika o tome koliko vjeruje u medije vrlo je važna kako bismo bili u mogućnosti odrediti koliko kritički, s distancom, ili pak 'zdravo za gotovo' ispitanici prihvaćaju informacije koje čuju u medijima. Na pitanje vjeruju li medijima, troje ispitanika odgovorilo je da vjeruje, troje da ne vjeruje, a četvoro ispitanika odgovorilo je na sljedeći način: „da i ne“, „sredina“, „djelomično“ i „nekada“. Kada bismo ove odgovore pretočili u brojke, kao što su to i sami ispitanici činili odgovarajući na pitanje koliko na ljestvici od jedan do pet vjeruju medijima, povjerenje u medije naših ispitanika ocjenjeno je ocjenom 3. Naime, čak 8 od 10 ispitanika upravo je trojkom ocijenilo svoje povjerenje u medije, a samo dvojica ispitanika dali su drugačiju ocjenu svom povjerenju u medije. Tako je jedan ispitanik rekao da bi svoje povjerenje u medije opisao brojkom četiri zato što se do sada

još nije razočarao u naše medije, odnosno, još nema razloga da im ne vjeruje ili kako on sam kaže: „*nisam se susreo s nekom informacijom, izuzevši možda neke Internet portale, ali ovo što se tiče tih dnevnih novina, što se tiče, ovaj, državne televizije, nisam se susreo s nekom lažnom vijesti, tako da nemam razloga sumnjati.*“ a jedan ispitanik svoje povjerenje u medije procijenio je sa 2.5 i to iz razloga što smatra da „*malo oni iskrivljuju te neke činjenice i mislim da možda nisu potpuno neovisni u nekim situacijama.*“ Jedno od objašnjenja svog (ne)povjerenja u medije dala je Ispitanica⁴ koja je rekla da svom povjerenju u medije daje trojku jer smatra da su „*nekad vijesti prenapuhane, da nisu realne, onako kako je, da se bira ono što će se istaknuti, da je to puno zastupljenije, a ono što nije u nekom višem interesu da i nije toliko zastupljeno.*“

Što se tiče povjerenja u određenu vrstu medija, 4 od 10 ispitanika istaknulo je kako najviše povjerenja imaju u televiziju kao medij što je jedna ispitanica objasnila time što „*tu prikažu ipak neke slike i nekako imaš scenski neki prikaz događanja*“ pa možemo zaključiti kako je televizija zahvalan medij kojemu ljudi vjeruju iz razloga što prikaz slika i snimaka s mjesta događaja doprinosi uvjerljivosti same priče koju medij prenosi. Od četvero ispitanika koji najviše vjeruju televiziji, dvoje ih je istaknulo NovuTv, jedna osoba RTL, a jedna osoba HRT kao konkretan medij u koji imaju najviše povjerenja. Zanimljivo je da je jedan ispitanik istaknuo tisak kao vrstu medija u koju ima najviše povjerenja, no na upit u koji specifičan medij najviše vjeruje rekao je HRT. Oboje ispitanika koji su odabrali HRT kao medij kojem najviše vjeruju to su obrazložili tradicijom i navikom.

Po dvoje ispitanika svoje povjerenje najviše daje Internetu i internetskim portalima, tisku i radiju. Povjerenje u Internet i internetske portale jedna ispitanica objašnjava time što je Internet, odnosno internetski portali, kako kaže, neprofitabilni mediji, a oni „*će napisat zbilja ono najbliže istini što zbilja je jer nemaju baš neke pretjerane koristi*“, dok drugi ispitanik koji ističe informiranje putem interneta kao ono u koje ima najviše povjerenja, kaže kako mu je tu najvažnije to što može čitanjem različitih portala te kombinacijom njihovih sadržaja sam stvoriti jednu sliku određenog događaja. Ovi ispitanici kao medije u koje imaju najviše povjerenja istaknuli su Guardian i dnevno.hr.

Tisak je za medij u koji najviše vjeruju odabralo dvoje ispitanika, jedan ispitanik učinio je to iz razloga što tisak „*ipak sa jednim odmakom od nekoliko sati reagira na neku informaciju pa imaju vremena, provjeriti možda to sve skupa*“, dok je druga ispitanica odabrala tisak, konkretno, Jutarnji list, iz razloga što su ona i njena obitelj, kako kaže, od djetinjstva na

pretplati za Jutarnji list pa svakodnevno listanje tih novina za nju predstavlja rutinu, naviku. Radio kao medij u koji imaju najviše povjerenja odabralo je dvoje ispitanika uz zanimljiva obrazloženja. Naime, jedan ispitanik radiju najviše vjeruje iz razloga što smatra da je radio „nekako, ono, malo retro pa nemaju potrebe, toliko, ovoga, oni ne mogu previše iskriviti te činjenice i to“, a radio kojem najviše vjeruje jest Otvoreni zbog toga što je njihov fokus na glazbi, a informativni sadržaji su im sporedni pa, kako ispitanik smatra, nemaju potrebe utjecati na vijesti, mijenjati ih, već ih prenijeti onako kakve jesu. Druga ispitanica najviše vjeruje radiju iz razloga što smatra da puno radijskih informacija čine dojava običnih građana koje smatra uvjerljivijima i u koje ima više povjerenja pa upravo zbog toga bira Narodni radio kao medij u koji najviše vjeruje, jer smatra da, zahvaljujući dojavama građana, nema straha od lažnih informacija.

Kao što vidimo, ispitanici koji su sudjelovali u ovome istraživanju vrlo su medijski angažirani pa svakodnevno posvećuju dosta vremena medijima i informiranju. Medij koji je najkorišteniji jest Internet, odnosno, internetski portali te internetske inačice ostalih medija i to iz praktičnih razloga kao što je laka dostupnost te mogućnost pristupa internetu s gotovo bilo kojeg mjesta u bilo koje vrijeme, što možemo pripisati suvremenom užurbanom načinu života. Što se tiče povjerenja ispitanika u medije, možda ga je najbolje opisati kao osrednje, na skali od 1 do 5, trojka je ocjena koja je prevladavala u opisu povjerenja u medije, a medij u koji većina ispitanika najviše vjeruje jest televizija što se može objasniti vjerodostojnošću slika, snimaka te prijenosa uživo koji doprinose izgradnji povjerenja u taj medij. NovaTV i Hrvatska radiotelevizija konkretno, mediji su u koje ispitanici imaju najviše povjerenja, bilo zbog emisija informativnih i istraživačkih, bilo zbog tradicije i navike. Također, zanimljivo je da, čak i danas, u doba kada (kao što i ovo istraživanje, na neki način, pokazuje) Internet prevladava te kada najrazličitije internetske forme i oblici izražavanja dominiraju pri informiranju građana, 1/5 ispitanika odabrala je, za mnoge možda najviše zastarjeli medij, radio kao onaj u koji najviše vjeruju i iz kog se ipak najviše informiraju. Ovi nalazi, koji se tiču medijskih navika ispitanika, govore nam kako je danas najvažnije da medijska informacija bude pravovremena i kratka, prezentirana putem interneta kako bi bila dostupna u svakom trenutku. Iako je Internet medij koji publike najčešće koriste, televizija je ipak medij u koji najviše vjeruju pa stoga zaključujemo da bi televizijski medijski sadržaji, zahvaljujući svojoj uvjerljivosti na kojoj dobivaju korištenjem snimaka, javljanja uživo te pravodobnog izvještaja s lica mjesta, mogli imati najveći utjecaj na stavove medijskih publika. Stoga, kada je u pitanju izvještavanje o terorizmu, pretpostavljamo da televizijski prilozi, snimke i

fotografije koje nam televizija donosi najviše utječu na razmišljanje publika o ovoj temi. Također, zanimljivo je kako je ovo istraživanje pokazalo da svi ispitanici koji su kao konkretan medij u koji imaju najviše povjerenja naveli neku od televizijskih kuća pripadaju dobnim skupina starijima od 35 godina, naime, nitko mlađi od 35 godina nije odabrao neku televizijsku kuću kao medij u koji najviše vjeruju već u tim dobnim skupinama prevladava i dominira internet i, iznenađujuće, radio što možda možemo pripisati tome da je radio, kao i Internet najdostupniji medij koji se može konzumirati bilo gdje, bilo kada, na najrazličitijim platformama što savršeno odgovara mladima koji su uvijek u pokretu.

4.2. Stavovi o sigurnosnom stanju u Republici Hrvatskoj

S obzirom na to da je glavna tema ovoga rada medijska reprezentacija terorizma, odnosno stavovi medijskih publika o načinu na koji je terorizam predstavljen u medijima, nakon što smo dobili uvid u medijske navike ispitanika, bilo je važno dobiti uvid također i u stavove ispitanika o terorizmu te sigurnosnom stanju u Republici Hrvatskoj.

Devet od deset ispitanika smatra da je Republika Hrvatska, po pitanju terorizma, sigurna zemlja, a čak 4 od 10 ispitanika smatra da je Hrvatska sigurna iz razloga što se kod nas, zasada, nije dogodio nikakav teroristički incident. Često puta ponovljeni odgovor je i taj da je naša zemlja mala i siromašna te zbog toga nezanimljiva terorističkim organizacijama. Samo jedan ispitanik odgovorio je kako ne može procijeniti jesmo li sigurni po pitanju terorizma i to iz razloga što „*moderni terorizam nema granica*“, no iako možda i vjeruje da postoji mogućnost terorizma u Hrvatskoj, ipak dodaje da smo mi „*mala zemlja, relativno nepoznata, mislim, kad pričaju o Hrvatskoj u Aziji ili Americi, ljudi ne znaju, niti gdje je, niti kako je, poznaju neke ljude možda iz Hrvatske, poznate osobe, sportaše ili nešto slično, ali zemlja kao takva, mislim da nije interesantna za terorizam*“.

Na pitanje osjećaju li se ugroženo u Republici Hrvatskoj, svi ispitanici odgovorili su da se ne osjećaju ugroženo u Hrvatskoj te da smatraju da potencijalni napadači nemaju razloga napadati baš Hrvatsku, što možemo pripisati i često ponovljenim odgovorima na prethodno pitanje kako smatraju da je Hrvatska teroristima i terorističkim organizacijama nepoznata i nezanimljiva zemlja koja nema vrlo veliku geopolitičku važnost u svijetu. Zanimljiv je odgovor Ispitanice¹⁰ koja se u Hrvatskoj osjeća sigurno zato što, kako kaže, „*živimo u maloj sredini, na selu, okolina je svima poznata, gosti, domaći, svi se većinom znaju i komunicira se svakodnevno.*“ Ovaj odgovor, iako fokusiran na manju, seosku zajednicu u kojoj ispitanica

živi, možda bi se mogao primijeniti na čitavu sredinu u kojoj je istraživanje provedeno. Kao što je već rečeno, ovo istraživanje bazirano je na Zadarsku županiju, u kojoj je glavno središte Zadar koji, mada u Hrvatskoj pripada među velike gradove, kada se gleda na svjetskoj razini, jedan mali grad, mala zajednica u kojoj se dosta ljudi međusobno zna barem iz viđenja pa ljudi žive s osjećajem sigurnosti upravo iz tog razloga što smatraju da je Zadar (i okolna mu mjesta) sigurna sredina u kojoj 'svatko svakog zna', mali grad koji je naspram Pariza, Londona, New Yorka, ne baš značajan kako za svjetsku politiku tako i za terorističke organizacije.

Većina ispitanika (6/10) ne boji se terorističkih napada i te odgovore obrazložili su slično kao i odgovore na prethodna pitanja, time što živimo u maloj zemlji koja nema veliku važnost u svijetu pa stoga i nije interesantna teroristima. Troje ispitanika boji se terorističkih napada i to iz razloga što su to, kako kaže jedan od njih, Ispitanik7 *„nekakve individualne akcije, da bilo kome može pasti na pamet u bilo kojem dijelu svijeta odraditi teroristički napad“*. Također, zanimljivo je da je dvoje od desetero ispitanika u odgovoru na ovo pitanje spomenulo susjednu nam Bosnu i Hercegovinu i stanje tamo, koje bi zbog blizine, vrlo lako moglo zahvatiti i naše područje.

Na pitanje tko su za njih teroristi i kako bi ih opisali gotovo svaki ispitanik odgovorio je drugačije, a ono što povezuje nekolicinu odgovora jest to da smatraju da su teroristi ljudi koji teže ostvariti svoje ciljeve na pogrešan način. Dvoje ispitanika spomenulo je pitanje vjere i Islama kada su opisivali svoju viziju terorista pa tako Ispitanica5 smatra da je terorist društveno konstruiran te da, iako vjerski razlozi imaju udjela u tome tko će počinuti teroristički napad, ona smatra da je ipak društvo to koje više utječe na poticanje takvih činova: *„ako uzmemo primjer sadašnje situacije, teroristi bi bili neki vjerski... ali zapravo mislim da je jako mala granica odrediti tko je terorist, jer realno ta osoba koja, ne znam, baci bombu, ona i ako ih baca iz nekih vjerskih razloga, baca zbog društva koje ga je napravilo takvim...“*. Druga ispitanica, Ispitanica8, koja je spomenula vjerski faktor u opisu terorizma kaže *„to, iz ovoga što do sad znam, su ljudi koji su muslimanske vjeroispovijesti, koji, znači, pokušavaju tu svoju vjeru širiti na krivi način.“* Uzmemo li u obzir srednjoškolsku dob Ispitanice8, i možda malu količinu životnog iskustva te oslanjanje na medije kao primarni izvor informacija o terorizmu i terorističkim organizacijama, razumljivo je što je njen opis terorista upravo ovakav. Autorica ovog rada iznenađena je kako je malo ispitanika, s obzirom na medijske napise o islamistima te vjerski uzrokovanim napadima, spomenulo faktor vjere pri opisivanju terorista. Također, jedan ispitanik kaže da su teroristi *„u jednom slučaju male, potlačene*

zemlje koje svjetske sile kontroliraju, uzimaju njihova bogatstva, a s druge strane, velike igre velikih zemalja.“ Najdetajniji opis terorista dao je Ispitanik7 koji kaže: „Oni su definitivno indoktrinirani, dakle, jednim dijelom, ispranog mozga jer očigledno je da to što rade nije posljedica zdravog razuma, odnosno razuma. Znači, to je posljedica nekih emocija i svega toga skupa. Čujte, imali smo mi to i ovdje, znači tu su bile generacije i generacije Srba koje su se rodile u Hrvatskoj pa su, nakon pedeset, sto godina, pobunili se protiv te države i imali smo Domovinski rat. Tako da s te strane ja razumijem teroriste, ali način na koji se, jedno je bilo u Domovinskom ratu gdje smo mi točno znali tko je lijevo, tko je desno, tko je gori, ko je doli, a ovo gdje jednostavno nemaš pojma da je osoba koja je kraj tebe fanatik u toj mjeri da će sebe raznijeti i ubiti ne znam koliko ljudi.“

Što se tiče samih terorista, ispitanici ih opisuju na različite načine, a samo dvoje ispitanika spomenulo je vjerske motive, što iznenađuje s obzirom na to da se u medijima redovito ističe vjerski predznak pri izvještavanju o terorističkim organizacijama pa bismo mogli zaključiti kako je tu medijski utjecaj na konstrukciju stavova medijskih publika o teroristima i terorističkim organizacijama neznatan s obzirom da većina ispitanika opisuje teroriste kao ljude koji se na krivi način bore za svoje ciljeve, koji god oni bili, ne spominjući Islam uz koji se u medijima terorizam najčešće spominje. Iako možemo uzeti u obzir da su ispitanici, zbog same situacije u kojoj se o teroristima razgovaralo, bili pomalo obeshrabreni reći ono što uistinu misle o teroristima, ovo istraživanje pokazalo je da medijske publike uglavnom pokušavaju imati razumijevanja te, u određenoj mjeri, shvatiti teroriste i uzroke njihovih postupaka. Ispitanici se u Republici Hrvatskoj ne osjećaju ugroženo te većinom smatraju da je naša zemlja sigurna po pitanju terorizma, ponajviše zbog položaja same Hrvatske u svjetskom gospodarstvu i politici te ne prevelikog geopolitičkog značaja. Terorističkih napada ispitanici se ne boje, eventualno smatraju da bi stanje u Bosni i Hercegovini moglo eskalirati pa da, s obzirom na blizinu dvaju država, i kod nas dođe do nemira. Ova saznanja možemo povezati s već spomenutom okrenutošću ispitanika lokalnim vijestima, odnosno faktoru blizine kao najvažnijem pri recepciji i analiziranju određenog medijskog sadržaja. Naime, vidimo da se strah od potencijalnog terorizma kod ispitanika povezuje s mogućnošću takvih događaja u susjednoj nam zemlji pa možemo pretpostaviti da ukoliko bi se u medijima više pisalo o stanju u Bosni i Hercegovini te potencijalnom terorizmu u nama (kulturno i geografski) bliskijim zemljama da bi se i svijest te strah od terorizma povećao i u Hrvatskoj. Također, kao što je već naglašeno, ovo istraživanje lokalizirano je i njegovi rezultati i nalazi odnose se Zadarsku županiju, u kojoj je Zadar i njegova okolna mjesta, mala sredina u kojoj se više-manje svi znaju i osjećaju sigurno te ne doživljavaju svoj grad kao potencijalnu metu napada

jer je u političkom i gospodarskom smislu na daleko manjoj razini u odnosu na neke druge svjetske gradove što također doprinosi tome da se ispitanici ne osjećaju ugroženo te da se ne boje potencijalnog terorizma u njihovoj okolini.

4.3. Medijsko izvještavanje o terorizmu

4.3.1. Interesantnost, zastupljenost i važnost teme terorizma u medijima za medijske publike

Kako bi doznala stavove medijskih publika o načinu reprezentiranja terorizma u medijima, za početak, autorica ovoga teksta bila je zainteresirana za način na koji ispitanici dobivaju informacije o terorizmu, događa li se to prvenstveno iz medija ili pak i na neki drugi način. Svi ispitanici odgovorili su kako informacije o terorizmu dobivaju putem medija, no troje od desetoro ispitanika koristilo je još neke izvore pa je tako jedna ispitanica rekla da se informira i putem foruma „gdje ljudi anonimno pišu situacije koje se njima u državama događaju“, a dvoje ispitanika dodalo je kako često informacije o terorizmu čuje na ulici, u svojoj okolini. To što se Ispitanica5 daljnjim pretraživanjem Interneta želi više informirati te čuti izvorna iskustva ljudi o ovoj temi, kao i to što se o terorizmu raspravlja često u susjedstvu, na ulici, na kavama i druženjima govori nam o aktualnosti ove teme i kako su, u posljednje vrijeme, česti i vrlo smrtonosni napadi, jedna od važnijih i interesantnijih tema o kojoj se ljudi informiraju putem medija pa o njoj raspravljaju i izvan vremenskog perioda u kojem su posvećeni samim medijskim sadržajima.

Što se tiče ispitanika ovoga istraživanja, njih 50% reklo je da ih tema terorizma interesira, a od njih petero, čak četiri ispitanika ocijenila su, na ljestvici od jedan do pet, zainteresiranost za ovu temu četvorkom, dok je jedan ispitanik dao peticu. Ostalih 50% ispitanika davalo je različite odgovore o stupnju zainteresiranosti za ovu temu, a samo jedna ispitanica rekla je da ju uopće ne interesiraju informacije o terorizmu i to iz razloga što smatra da je to „*nekakvo privlačenje pažnje, na krivi način*“. Ispitanici koji su se izjasnili zainteresiranima za ovu temu to su najčešće objašnjavali time što se terorizam danas događa svakodnevno i kao takav, mogao bi doći i na naša vrata jer je, kako kaže Ispitanica5 „*svijet globalno selo i vrlo velika je šansa da se zarati i ako zarati, realno, naši ljudi će ići ratovati...*“ Oni ispitanici koji su manje zainteresirani isticali su suprotna mišljenja, kako se to događa negdje drugdje te da zbog toga nisu opterećeni takvim temama, neki su istaknuli da bi ih više interesiralo kada bi se takve stvari događale bliže nama, a dvoje ispitanika istaknulo je kako ih ne zanimaju detalji o ovakvim događajima kojima ih mediji kroz svoje sadržaje zasipaju pa tako Ispitanik7,

unatoč empatiji sa žrtvama terorističkih napada, ne smatra sve detalje važnima za prikazivanje u medijima pa kaže ovako: „*zaista suosjećam s tim ljudima, ali da ja moram sad baš znati sve u detalje što se dogodilo, to ne*“.

Na pitanje o tome smatraju li da je tema terorizma u medijima previše ili premalo zastupljena, polovica ispitanika smatra da je previše zastupljena, a samo jedan ispitanik smatra da je premalo. Jedan ispitanik odgovorio je da smatra da nije niti previše niti premalo nego da se izvještava kada se nešto dogodi no ipak dodaje „*ali da se, da je pojačano je... Jer bit je panika!*“, slično je odgovorila i jedna ispitanica koja je rekla da je medijsko pokrivanje terorizma količinski „*dosta dobro*“ jer se pokriva sve što se dogodi što ona smatra prihvatljivim. Jedan ispitanik smatra da se o terorizmu piše „*Pa dovoljno. Možda u zadnje vrijeme više nego što bi trebalo.*“ dok je jedna ispitanica rekla misli da je ova tema različito zastupljena ovisno o mediju u kojem se izvještava.

Iako možda smatraju da je ta tema terorizma previše zastupljena u medijima te nisu svi jednako zainteresirani za tu temu, većina ispitanika smatra da je da su informacije o terorizmu vrlo važne za hrvatsku javnost. Naime, na pitanje o tome koliko su informacije o terorizmu, terorističkim napadima i organizacijama važne za hrvatsku javnost, 7 od 10 ispitanika odgovorilo je da su vrlo važne, a najčešće obrazloženje jest to da bi se teroristički napadi mogli početi događati i kod nas, kao i drugdje na europskom tlu pa je važno da smo informirani i da steknemo nekakvo znanje o tome. Ispitanik³ objašnjava relevantnost informiranja o terorizmu upravo blizinom i kaže da „*ovo je sve nama blizu, mi smo svi tu... što je nama jedan do drugoga, dvi tri ure avionom*“. Blizinu kao ključnu uzima i Ispitanica⁶ koja kaže da su nam informacije o terorizmu „*važne utoliko da se ljudi znaju pripremiti*“ i to iz razloga što, kako ona kaže „*smatra se da ako je negdi bliže ili nešto da bi moglo i kod nas*“. Uzevši u obzir blizinu i činjenicu da se teroristički napadi događaju svugdje u svijetu te da ih je teško predvidjeti, Ispitanik¹ smatra da su nam informacije o terorizmu „*veoma bitne iz toga razloga da bi ljudi mogli prepoznati znakove terorizma i znali bi se drukčije ponašati u slučaju terorizma*“. Troje ispitanika smatra da nam informacije o terorizmu i nisu pretjerano važne u ovom trenutku iz razloga što, kako kaže jedna ispitanica, smatra da se to događa negdje drugdje. Jedna ispitanica nema konkretan razlog zbog kojeg misli da nam ovakav tip informacija nije bitan, a Ispitanik⁷ smatra da su nam te informacije jedino važne utoliko „*da se mi na neki način pripremimo, pripremimo u smislu da ne možemo puno mi tu utjecati hoće li netko kraj nas se ubiti ili neće, ali da budemo svjesni da postoji i ta mogućnost*“.

Kao što vidimo iz prethodnih odjeljaka svi ispitanici informacije o terorizmu dobivaju gotovo isključivo putem medija, uz iznimku dvoje ispitanika koji su izvore informiranja uključili i word-of-mouth metodu, odnosno komuniciranje s okolinom, susjedima i prijateljima te jedne ispitanice koja je istaknula kako voli pretražiti forume i pročitati direktna iskustva ljudi s takvim događajima. Ovo nam pokazuje kako većina ispitanika nije zainteresirana za daljnje informiranje o terorizmu, osim onih informacija kojima su izloženi jer konzumiraju medije, a što nam pokazuje i činjenica da je ovo istraživanje pokazalo kako je polovica ispitanika vrlo je zainteresirana za temu terorizma, dok druga polovica, iz razloga što se to ne događa kod nas, niti u našoj neposrednoj blizini, susjednim zemljama, nije pretjerano zainteresirana za tu temu. Polovica ispitanika smatra da je ova tema previše zastupljena u medijima, samo jedan ispitanik smatra da je terorizma u medijima premalo, a ostali također naginju više tome da terorizma u hrvatskim medijima ima sasvim dovoljno, a možda više nego što bi trebalo. Unatoč tome da većina smatra da je ta tema previše zastupljena, te da nisu svi jako zainteresirani za tu temu, većina ispitanika terorizam ipak smatra vrlo važnom temom za hrvatsku javnost o kojoj, putem medija, mogu saznati informacije koje bi im koristile u slučaju da terorizam dođe i na naša vrata.

Iako informacije o terorizmu smatraju korisnima, a tu temu važnom, nezainteresiranost za daljnje informiranje te istraživanje ove teme možemo povezati s time što, kao što je ovo istraživanje pokazalo, medijske publike ne strahuju od terorizma u Hrvatskoj pa stoga nemaju potrebu više se informirati o toj temi. Također, zbog krize koja kod nas vlada već godinama, te općeg nezadovoljstva životom u Hrvatskoj i briga o stvarima koje su aktualne tu gdje ispitanici žive, možemo zaključiti da nemaju vremena niti interesa baviti se temama koje nisu strogo vezane za prostor na kojem obitavaju. Osim toga, s obzirom da veći broj ispitanika smatra kako je ova tema postala previše zastupljena u medijima, mogli bismo zaključiti kako je kod medijskih publika došlo do zasićenja u vezi informacija o terorizmu pa stoga i do pada zainteresiranosti.

4.3.2. Kako nas mediji informiraju o terorizmu?

Kako bi medijske publike bile korektno informirane o svim aktualnim događanjima u vlastitoj zemlji i u svijetu, pa tako i o terorizmu, terorističkim događajima i organizacijama, potrebno je da informacije iz medija budu adekvatne, točne te da ih publike mogu koristiti kako bi stvorili određena znanja te se shodno njima u određenim trenucima ponašali.

Svi ispitanici, uz većinom manje zamjerke u vezi povremenog medijskog pretjerivanja, imaju uglavnom pozitivno mišljenje o izvještavanju o terorizmu koje opisuju epitetima kao što su „potrebno“, „solidno“, „relativno dobro“, „zadovoljavajuće“ ili „nije loše“. Troje ispitanika ističe kako mediji ponekad pretjeruju pri izvještavanju o terorizmu, pritom zanemarujući neke važnije stvari koje se trenutno u Hrvatskoj događaju, a također, ispitanici zamjeraju i senzacionalizam te forsiranje udarnih, izvanrednih vijesti kada su u pitanju teroristički događaji pa tako Ispitanica⁴ smatra da se „*pretjeruje s tim. Da se stavlja to ko neka udarna vijest da bi se zanemarile neke druge stvari koje bi nas se više možda trebale ticati.*“, a Ispitanik¹, uz također isticanje davanja terorizma kao udarne vijesti kao negativnog aspekta medijskog izvještavanja dodaje kako misli da bi mediji trebali „*davati što više upozorenja, a ne davati što više udarne vijesti jer udarna vijest, u biti, teroristi dobivaju pažnju i s time izazivaju paniku u svijetu što njima je veoma bitno, da što više straha ima u svijetu.*“ Jedan ispitanik ističe kako ga smeta prikazivanje snimaka i fotografija eksplozija, ubojstava i mučenja te ostalih mučnih scena terorističkih napada te daje zanimljivu usporedbu i potencijalan način regulacije medijskog izvještavanja o terorizmu, naime on terorističke napade uspoređuje s istrčavanjem nogometnih navijača na teren te njihovom neredima na tribinama te činjenicom da „*zadnjih par godina se to ne prikazuje, nikakvi incidenti na tribinama se više ne prikazuju, znači režiser je uvijek fokusiran na nešto što se događa sportsko na terenu i mislim da možda u tom smislu treba ići, znači ne davati na važnosti samom činu zbog toga, izvijestiti o tome, ali, jer je upravo to, po meni, cilj terorista, da se njih čuje i vidi. Možda, sad ružno zvuči, ignoriranje, ali nije to ignoriranje, samo ne davanjem toliko, toliko prostora i vremena možda bi se nešto moglo popraviti.*“

Što se tiče konkretnih karakteristika medijskog izvještavanja o terorizmu, polovica ispitanika ovoga istraživanja, na pitanje o tome smatraju li da iz medija dobivaju adekvatne informacije o ovoj temi odgovorila je potvrdno, troje ispitanika odgovorilo je negativno, a dvoje je adekvatnost informacija koje dobivaju iz medija o temi terorizma procijenilo kao osrednje. Dakle, 50% ispitanika smatra da su informacije o terorizmu koje dobiju putem medija adekvatne no čak i ti ispitanici pokazali su dozu skeptičnosti prema medijima pa tako Ispitanik⁹ kaže da iako smatra da su informacije iz medija o terorizmu adekvatne u smislu da mediji „*kažu nam gdje se to dogodilo, koliko je poginulih, kako je napadnuto...*“ ipak dodaje da „*kako oni to interpretiraju, to varira.*“ Slično, Ispitanik¹, koji se slaže da iz medija dobiva adekvatne informacije, sumnja u medijsku nepristranost kad je u pitanju informiranje o terorizmu pa naglašava da „*mediji, kad daju informacije o terorizmu, ne gledaju cjelokupnu*

situaciju u cijelom svijetu nego većinom zemlje one koje njima odgovaraju.“ Jedna od troje ispitanika, koji smatraju da su medijske informacije o terorizmu neadekvatne, objašnjava to pristranošću medija koja dovodi do toga da medijske publike, nedovoljno informirane, također postaju, na neki način, pristrane pa se senzibiliziraju samo za terorističke napade u određenim zemljama, što Ispitanica⁵ obrazlaže ovako: „Ako gledamo naše, konkretno, medije, jednostavno, ne znam, najbolji primjer toga je bilo, ne znam, ovo u Americi što je bilo, cijele društvene mreže su bile pune potpore za to ili potpore za Pariz ili potpore za bilo koju razvijeniju zemlju, a realno, što je sa zemljama Trećeg svijeta ili zemljama Bliskog Istoka općenito.“. Uz medijsku pristranost, Ispitanik⁷ ističe i nedovoljno kompetentne ljude koji ovu temu komentiraju kroz medije pa tako kaže da adekvatnog informiranja nema u informativnim emisijama, dok u onima koje su debatnog tipa ipak možda i ima i to objašnjava time što, po njegovom mišljenju „nedovoljno stručni ljudi mogu to komentirati, recimo u Dnevniku. Dnevnik je emisija koja daje informacije, znači tamo i tamo je bilo to i to, dogodilo se zbog toga i toga, e a sad mi ne znamo koje su posljedice terorizma u Turskoj, u Siriji, to su njihove duboke stvari... Mi ne znamo posljedice svega što se događa unutar jedne države, premalo smo informirani, i mislim da informativne emisije ni ne ukazuju na to dovoljno.“

Što se tiče točnosti informacija pri izvještavanju o terorizmu, zanimljivo je da samo trećina ispitanika smatra da su informacije koje, o ovoj temi, dobivaju iz medija točne, jedan ispitanik smatra da takve informacije većinom nisu točne, a čak šestero ispitanika, odnosno gotovo dvije trećine ispitanika smatra da ne mogu procijeniti jesu li medijski napisi o terorizmu točni ili netočni. Ispitanici koji su odgovorili da smatraju da su informacije o terorizmu točne istaknuli su kako smatraju da mediji prenose ono što je njima dostupno i ono što oni sami znaju te da ukoliko i dođe do netočnog informiranja javnosti to nije krivnja medija već, kako kaže Ispitanik⁷ „posljedica neznanja“ ili pak krivnja njihovih izvora koji im, ili ne daju potpune informacije, ili im ne daju točne informacije. Tako Ispitanik¹ kaže da „mediji prenose onoliko koliko je njima dostupno. A to je, smatram, točno. Ima puno toga više samo mediji ne dobiju toliku količinu informacija i ne smiju prenositi toliko informacija.“ Ispitanica⁵, jedina koja smatra da mediji ne prenose točne informacije, svoj stav obrazložila je na primjeru izvještavanja o izbjeglicama te rekla da „sad kad su išle izbjeglice, mediji su to predstavili kao samo muškarci idu, a žene ne idu, a nitko nije snimio, zapravo, što se događa na kraju kolone“. Većina ispitanika, kao što je i rečeno, vrlo je suzdržana na ovom pitanju, pa se tako njih čak šestero nije moglo izjasniti o ovom pitanju iz razloga što im je vrlo teško

procijeniti u kojoj mjeri su informacije o terorizmu, koje primaju iz medija, točne. Jedan ispitanik rekao je da vjeruje da su informacije iz medija točne kad vidi reportera na licu mjesta pa kaže da kod njega prema točnosti medijskih informacija „*postoji doza rezerve jer i novinari više puta nisu na licu mesta pa on prenosi nečije drugo mišljenje, možda je ovaj pogriješio, ili je onaj pogriješio, ali kad izvještava sa lica mesta onda je, ovaj, virujen da je to bilo tako*“.

Iako samo polovica ispitanika smatra da je medijsko izvještavanje o terorizmu adekvatno, a samo jedna trećina ispitanika sigurna je u točnost informacija koje im se prenose putem medija o ovoj temi, čak 7/10 ispitanika smatra da su informacije i činjenice koje dobivaju iz medija o terorizmu korisne za njih. Većina ispitanika tu je istaknula to da se, informiranjem putem medija, mogu pripremiti na to da postoji mogućnost da će se takve stvari (početi) događati i kod nas te se informirati o tome kako se ponašati u slučaju terorističkih napada. Ispitanica¹⁰ kaže da su medijske informacije o terorizmu korisne jer nas na „*vrime obavijeste da se nešto da se nešto priprema, da se dešava u svitu nešto takvo*“, a Ispitanik³ kaže da su itekako korisne jer „*to je velika stvar da ti neko u susjednoj državi diže kuće u zrak, auta, ljude ubija...*“. Jedan ispitanik naglasio je kako su „*neke informacije su ipak malo površnije nego što bi možda trebalo biti, ali su korisne*“, a o površnosti govori i ispitanica koja smatra da nam medijske informacije o terorizmu nisu korisne i to iz razloga što „*u zadnje vrijeme, hrvatski mediji terorizam predstavljaju ko, zapravo svaku situaciju, nešto se događa, bit će teroristički čin, mi moramo nekako reagirati, a nitko ne razmišlja o tome da se neke situacije spriječe.*“

Da su tipični medijski izvještaji, bilo televizijski prilozima, bilo novinski članci, senzacionalistički smatra 6/10, odnosno gotovo dvije trećine ispitanika. Naime, na pitanje kako bi opisali tipičan prilog ili vijest o terorizmu, ispitanici su, u većini slučajeva, koristili riječi kao što su „udarna vijest“, „bombastično“, „senzacija“ i slično, a jedan ispitanik naglasio je i 'zavodljivost' naslova koji unatoč tome što odaju dojam važne i velike vijesti koju naslovljuju, ipak donose malu, ne toliko važnu, a ponekad i bitno različitu vijest od one koju najavljuju. Jedna ispitanica rekla je da je ova tema najčešće prikazana „*bombastično, da je prenapuhano, nekad i preopširno i previše informacija i detalja*“, s čime se slaže i Ispitanik⁷ koji je dao vrlo detaljan osvrt na temu priloga i vijesti o terorizmu, a koji kaže da „*najčešće su naslovi dosta bombastični, i isto ono što pogledam koji put na portalima, budu dosta i ružne te scene, i onda oni kažu, a čak i na Dnevniku znaju pustiti neke te snimke, i kažu to su traumatične scene i nemojte gledati ako ne želite, ali ja, ja sam baš protiv toga, da se to uopće*

prikazuje bilo gdje, niti na portalima, niti na, mislim, ne možeš da netko to objavi, ne znam, na Facebooku ili slično, ali na službenom informativnom portalu ili na Dnevniku ili na televiziji, ovaj, mislim da bi takve scene trebalo zabraniti“.

Broj žrtava i lokacija terorističkog napada odabrani su od većine ispitanika kao najvažniji dio informiranja javnosti o terorizmu, naime, upravo ta dva faktora najviše se puta spominju kao odgovor na pitanje što javnost treba znati o terorizmu. Točne i istinite informacije kao i činjenično stanje o terorizmu koji se događa vrlo su važni za ispitanike u ovom istraživanju. Jedan ispitanik ističe važnost toga da mediji prenesu „*postupak građana prilikom nekakvih sumnjivih uočavanja i prilikom nekih, ako se slučajno nađu u tim događajima, da što realnije gledaju na situaciju, znači da spase svoj život i da obavijeste nadležne službe.*“ Važnost da se sazna uzrok svih tih događaja ističe Ispitanik7 koji kaže da mu je vrlo teško povjerovati „*da netko iz čista mira dođe i napravi jedno takvo krvno djelo, premalo znamo o njima, mi njih osuđujemo, ajme oni su ovakvi, oni su onakvi, ali to su ljudi koji su propatili vjerojatno u životu. Činjenica je da imamo informacije o ljudima koji su, ne znam, pedeset godina, rođeni Englezi, rođeni u Londonu, koji su imali sve živo na pladnju, znači mogli su, suvremeni svijet imali su na dlanu, znači nije im bilo ništa nepoznato, ništa im nije falilo, a opet su se okrenuli terorizmu. E sad, uzrok toga, zašto je to tako, to po meni je ono što treba ispitati.*“

Iako većina ispitanika smatra kako su informacije o terorizmu i terorističkim događajima veoma korisne za javnost, njih samo 50% smatra da je informiranje o ovoj temi adekvatno, a samo troje ispitanika smatra da su te informacije, koji mi primamo iz medija, koje se bave temom terorizma, terorističkih napada i organizacija, točne, dok ih je većina, odnosno gotovo 2/3 sumnjičava prema točnosti tih informacija. Većina ispitanika slaže se da su napisi u dnevnom tisku i po internetskim portalima, kao i oni na televiziji, napravljeni senzacionalistički te smatraju da su fokusirani na to da terorizam bude udarna vijest, bombastično prikazana, najavljena primamljivim naslovima. Ono što smatraju da je najvažnije što se javnosti treba prenijeti je broj žrtava određenog napada i njegova lokacija, a osim toga, eventualno uzroci napada, sigurnosni postupci u slučaju terorizma, sumnje u buduće napade te kako ih spriječiti.

Ovi nalazi istraživanja pokazuju nam da medijske publike ipak analitički pristupaju medijskim sadržajima, naime, iako povremeno površno i nesvjesno konzumiraju medijske sadržaje, vidimo da itekako uviđaju način na koji naslovi te oprema medijskih priloga senzacionalistički prikazuju određene događaje, a ponekad čak i odstupaju od glavne teme

samoga teksta. Također, medijske publike kao najvažnije kriterije načina reprezentacije terorističkih događaja uzimaju žrtve i lokaciju napada, pa zaključujemo kako mediji tu ispunjavaju potrebe svojih publika, iako same publike smatraju kako bi se moralo poraditi na dubini medijskih sadržaja vezanih za terorizam jer rezultati ovoga istraživanja pokazuju kako medijske publike smatraju da bi mediji trebali dati i uzroke događaja, ali i sigurnosne upute i postupke u slučaju takvih događaja, što trenutno iz medija ne dobivaju.

4.3.3. Medijska (ne)pristranost pri izvještavanju o terorizmu

S obzirom na to da je nepristranost jedan od najvažnijih novinarskih kriterija koji bi se pri svakom izvještavanju o bilo kojem događaju trebao poštivati, ovim istraživanjem željeli smo također saznati i kakvi su stavovi medijskih publika o tome koliko su mediji, pri izvještavanju o terorizmu, (ne)pristrani.

Na pitanje o tome smatraju li da mediji sve terorističke događaje tretiraju jednako, u smislu jednake količine vremena i prostora, uokvirivanja same priče te njena pozicioniranja u emisiji ili u novinama, svi ispitanici odgovorili su kako smatraju da svi teroristički događaji nisu jednako tretirani i zastupljeni u medijima. Ovakva stajališta, čak 50% ispitanika objasnilo je vidljivom nejednakošću između toga kako su u medijima predstavljeni događaji s afričkog kontinenta, zemalja Trećeg svijeta, Bliskog Istoka naspram terorističkih događaja koji su se događali na europskom tlu. Trećina ispitanika istaknula je kako smatraju da se terorističkim napadima u ne-europskim, pogotovo afričkim zemljama ne daje toliko prostora u medijima jer je uvriježeno mišljenje da je to tamo „normalno“ i gotovo svakodnevno pa tako Ispitanik1 kaže kako smatra da „*mediji gledaju da, ajmo reći, zemlje Trećeg svijeta ne dobivaju dovoljno pažnju jer kod njih, smatraju, da je to normalno, ti teroristički činovi i da, u biti, oni to sami sebi rade. Dok u Europi u ostalim zemljama gledaju to da ljudi Trećeg svijeta dolaze da naude tom narodu, a ne gledaju da, u biti, pripadnici tih zemalja dolaze u zemlje Trećeg svijeta i rade ono što njima odgovara.*“. Da mediji ne daju svima jednak tretman smatra i Ispitanik7, ali za njega je to, na određeni način, normalno i razumljivo iz razloga što smatra da „*mi jesmo senzibilizirani prema onome tko nam je bliži. Da je teroristički napad u BiH, ili u Sloveniji bi sigurno više pažnje obratili na to nego kad je u Francuskoj, a kad je u Francuskoj, puno više pažnje mi posvećujemo tome nego što je u Siriji zato što nam je... u principu, što dalje od oka, dalje od srca, to je tako.*“

Sljedeće pitanje bilo je direktno vezano za nepristranost u medijima pa su tako ispitanici upitani smatraju li da su mediji nepristrani pri izvještavanju o terorizmu na što je čak 8/10 ispitanika odgovorilo da smatraju da su mediji pristrani, jedan ispitanik smatra da to ovisi o samom mediju te o „*puno faktora*“, a jedan kaže da je smatra da je odgovor negdje u sredini. Dvoje ispitanika istaknulo je novac kao glavni uzrok nepristranosti medija pa tako Ispitanica6 kaže da smatra da „*medijski ishod ovisi o tome gdje će im biti više plaćeno i za kakve informacije, izvještaj, pa da tako oni rade*“, a Ispitanik1 kaže da „*mediji tako dobivaju svoj novac koji zarađivaju s onim udarnim vijestima koje odgovaraju narodu, a ne koji odgovaraju moralnim vrijednostima.*“ Dvoje ispitanika ističe da mediji jesu pristrani pri izvještavanju o terorizmu i terorističkim napadima, ali da je to sasvim normalno iz razloga što, kako Ispitanik2 kaže, „*nama je, dobro, Francuska je bliže, odnosno kad bi trebalo ovamo ići, ovaj, k nama, onda je dobro što nas prije informiraju o ovim bližim stvarima nego o daljima, premda, ljudi su na obje strane isti.*“ Slično razmišlja i Ispitanik7, koji je već i u odgovoru na ranije pitanje spomenuo faktor blizine kao ključan, pa kaže da misli „*da je to, tipa, potražnje i, ono što se više traži, više se i prikazuje, a više se traži Nica, jer nam je bliže.*“

Dakle, svi ispitanici slažu se da teroristički događaji u različitim zemljama dobivaju različit tretman u medijima, objašnjavajući svoje tvrdnje primjerima iz Afrike te ih uspoređujući s terorističkim događajima na europskom tlu, pedeset posto ispitanika smatra da je vrlo vidljivo različito izvještavanje o različitim zemljama žrtvama terorizma. Osam od deset ispitanika smatra da su mediji pristrani pri izvještavanju o terorizmu, iz različitih razloga, od kojih je sama blizina događaja možda najvažniji faktor. Dvoje ispitanika istaknulo je da su mediji pristrani iz materijalnih razloga, odnosno, zbog toga što se vijesti o određenim zemljama bolje prodaju. Zanimljivo je da dio ispitanika smatra kako je medijska pristranost pri izvještavanju o terorizmu sasvim normalna i razumljiva stvar koju treba prihvatiti i to opet, iz razloga što su nam informacije o nama bližim događajima ipak potrebnije.

Ove činjenice govore nam kako su medijske publike svjesne toga da se različiti teroristički događaji, ovisno o lokaciji, različito tretiraju u medijima što znači da, unatoč pokušajima medija da odaju dojam nepristranosti, medijske publike ipak uočavaju kako se svi (teroristički) događaji ne tretiraju jednako i kako im se ne pridaje jednaka količina pažnje i medijskog prostora. Ono što je važno jest da, iako su publike svjesne medijske nepristranosti, one ju ne smatraju nužno lošom, dapače, dio medijskih publika smatra da je to razumljivo i potrebno te da je lokacija događaja važan faktor koji bi trebao odrediti način prikaza događaja u medijima. Tu opet vidimo činjenicu da je blizina događaja ono što uvelike određuje stavove medijskih publika o terorizmu, te da i same publike prihvaćaju medijsku pristranost pri

izvještavanju o ovoj temi zato što je i njima samima važniji (teroristički) događaj koji se zbio u njima, kulturno i geografski, bližoj sredini.

4.3.4. Kriteriji koji određuju vrijednost događaja

Kako je u prethodnim odlomcima riječ bila o tome kakvi su stavovi medijskih publika o (ne)pristranosti pri izvještavanju o terorizmu, sljedeće što je autorica ovoga rada željela istražiti bilo je kakva su razmišljanja publika o tome koji su kriteriji, odnosno karakteristike događaja, koji određuju da će određeni događaj završiti u medijima i koji određuju na koji način će se tom događaju pristupiti te o njemu izvještavati.

Sedam od deset ispitanika, gotovo dvije trećine, smatra da je lokacija događaja kriterij koji u najvećoj mjeri određuje na koji način će se teroristički događaj prezentirati u medijima, a jedna trećina ispitanika slaže se da je broj žrtava kriterij koji se, također, u većini slučajeva, uzima u obzir pri izvještavanju o terorizmu. Jedna ispitanica, u vezi lokacije kao kriterija kaže da ona misli da je taj čimbenik najvažniji jer smatra da *„na primjer, kad se dogodilo u Francuskoj, to je bila velika vijest, realno, da se dogodilo u Hrvatskoj, francuski mediji ne bi ni trepnuli.“*

Kako je većina ispitanika odgovorila da smatra da je lokacija glavni kriterij medija kad odlučuju na koji način predstaviti određeni teroristički događaj javnosti, ono što je autoricu ovoga rada sljedeće zanimalo bilo je slažu li se ispitanici s važnošću tih kriterija, odnosno, po kojim bi kriterijima oni birali događaje i način njihova predstavljanja u medijima. Polovica ispitanika smatra da je broj žrtava najvažniji kriterij za određivanje važnosti i predstavljanja terorističkog događaja u medijima. Dva ispitanika slažu se da je broj žrtava i uzrok samog terorističkog čina ono što je najvažnije pa tako Ispitanik1 smatra da je najbitnije *„da svi dobiju, svaka žrtva da dobije svoje ime i prezime, znači da se zna tko je poginuo i razlog pravi zašto se to dogodilo, svugdje u svijetu podjednako“*, s čime se slaže i Ispitanik7 koji vrlo slično odgovara kad kaže da glavni kriterij *„prije svega bi trebao biti broj žrtava, a uzrok terorističkog napada, mislim da je broj dva. Ne znam, mislim, obično nas najprije, ovaj, zaokupi nam pažnju taj broj žrtava, nije isto je li pet, je li dvanaest, je li osamdeset, to je velika razlika.“* Uz važnost broja žrtava, važnost jednakog tretmana za sve ističe dvoje ispitanika od kojih jedan kaže da *„najbitniji kriterij je to da, znači, broj žrtava, ali opet mislim da bi kriteriji trebali biti jednaki za svaku, za svaku, znači državu i za svaki grad.“*

Kao što vidimo, kada su u pitanju kriteriji koji određuju važnost nekog terorističkog događaja, odnosno njegovu vrijednost kao vijest, medijske publike smatraju kako je glavni kriterij

medijskih organizacija za odabir i način prezentacije terorističkog događaja lokacija događaja, a drugi kriterij, za koji publike smatraju da je medijima vrlo važan broj žrtava. Broj žrtava, smatraju medijske publike, trebao bi biti prvi i najvažniji kriterij po kojem će se određivati vrijednost terorističkog događaja kao vijesti, također i lokacija događaja je važna, ali broj žrtava trebao bi biti određujući kriterij koji bi trebao prevladati kada se u medijima piše i govori o terorizmu.

4.4. Utjecaj medijskog izvještavanja na medijske publike

S obzirom da u ovom istraživanju istražujemo stavove medijskih publika o medijskoj reprezentaciji terorizma, autoricu ovoga rada zanimalo je i to, smatraju li medijske publike da medijski sadržaji (o terorizmu) utječu na njih i na koji način.

Zanimljivo je kako samo četvero od deset ispitanika smatra da medijski sadržaji i medijski način izvještavanja utječe na njihove stavove i razmišljanja prvenstveno ističući agenda-setting medijski učinak, u smislu da mediji na dnevni red stavljaju određene događaje te daju informacije o njima pa na taj način daju publikama nešto o čemu da razmišljaju, o tome razgovaraju i (pod utjecajem medija) stvaraju stavove i mišljenja što potvrđuje rečenica Ispitanika⁹ koji kaže da *„normalno da kad je bio napad u Francuskoj i cijelo vrijeme se na televiziji brujalo o tome, da će i tebi to, ono, bito šokantno i stalno ćeš pričati o tome.“* Četvero ispitanika smatra da mediji na njih nemaju nikakvog utjecaja ističući kako imaju svoje stavove koje mediji ne mijenjaju svojim sadržajima, a jedna ispitanica ističe kako se ne povodi medijima nego *„zdravim razumom“* pri razmišljanju o određenim stvarima. Jedna ispitanica ističe kako o njenom (ne)poznavanju određene teme ovisi hoće ili mediji oblikovati njeno mišljenje pa kaže da *„ako je to nešto o čemu već do sad imam neko mišljenje, onda teško da će utjecat na moje mišljenje, a ako je to nešto što je meni nepoznato, onda je, onda mi lako mogu nametnuti nešto što tamo piše.“*

Kada je u pitanju emocionalni utjecaj medijskih sadržaja na njih, gotovo svi ispitanici (osim jedne ispitanice) složili su se da medijski sadržaji o terorizmu kod njih izazivaju emocionalne reakcije i to većinom tugu, u smislu sažaljenje i empatiju prema žrtvama terorističkih napada te njihovim bližnjima. Dvoje ispitanika istaknulo je strah kao glavnu emociju koju kod njih izazivaju izvještaji o terorizmu, a jedna ispitanica izražava brigu za budućnost kad kaže *„da je svaka osoba sebična i da razmišlja što će se dogoditi s mojom budućnošću, ne želim da moja djeca odrastaju u tom svijetu, ali mislim da sigurno nije jednostavno za slušati da si pri kraju*

sa svojim obrazovanjem, a realno da ti se kroz deset godina može dogoditi treći svjetski rat bez problema.“ Dvoje ispitanika i u odgovoru na ovo pitanje ističu faktor blizine kao presudan pa tako Ispitanik1 kaže da *„sve što se događa većinom je dalje od nas tako da suosjećamo sa žrtvama, ali ne toliko da bi nas... da bi djelovalo na naše psihičko stanje.“*, a Ispitanica6, jedina koja kaže da medijsko izvještavanje o terorizmu kod nje ne izaziva nikakve emocije i to baš iz razloga što nam takvi događaji još uvijek nisu baš jako blizu.

Posljednja stvar koju je autorica ovoga rada željela ispitati ovim istraživanjem, a koja je vezana za medijski utjecaj na publike te njihove stavove i razmišljanja, jest to mijenja li se mišljenje ispitanika o sigurnosnom stanju u Hrvatskoj nakon što čuju i vide medijske izvještaje o terorizmu. Čak 7 od 10 ispitanika odgovorilo je da se njihovo razmišljanje o sigurnosnom stanju u Hrvatskoj ne mijenja nakon što vide medijske sadržaje vezane uz terorizam i to iz razloga što smatraju kako je Hrvatska sigurnosno „dobro opremljena zemlja“, da se to događa vani, a ne kod nas te kako nas nemaju razloga napadati. Troje ispitanika smatra kako se njihovo razmišljanje o sigurnosti u Hrvatskoj ipak mijenja, te kako se terorizam događa svugdje pa se tako može dogoditi i kod nas jer kako jedan ispitanik kaže *„ovo je sad već postalo gotovo svakodnevna situacija, uobičajena, ne vidim zašto bi mi bili drugačiji i sigurniji od drugih, osim što smo manje interesantni, manji smo pa smo možda manje interesantni.“*

Kada je u pitanju utjecaj medijskog izvještavanja (o terorizmu) na medijske publike, iz ovog istraživanja vidimo kako gotovo polovica ispitanika smatra kako mediji nemaju utjecaj na njih te njihove stavove, što možemo objasniti time da taj dio medijskih publika smatra kako iz mediji samo primaju informacije na temelju kojih oni vlastitom analizom i interpretacijom stvaraju stavove o određenoj temi, zanemarujući sam način prezentacije te teme u medijima. Jednak broj ispitanika smatra da medijski sadržaji ipak utječu na njih te oblikuju njihova razmišljanja, što povezujemo s činjenicom da su medijske publike svjesne toga da su mediji isprepleteni s njihovom svakodnevnicom te da je nemoguće ne podleći barem djelomičnom utjecaju medijskih sadržaja na njih. Što se tiče emocija i emocionalnih reakcija na izvještavanje o terorizmu, tu 9/10 ispitanika priznaje utjecaj medija, prvenstveno u pogledu empatije i suosjećanja sa žrtvama terorističkih napada, dok se samo jedna ispitanica izjasnila da takvi sadržaji ne izazivaju nikakve emocije kod nje pa tu vidimo kako, kada je u pitanju konkretna tema medijske publike priznaju medijski utjecaj na njih. U pogledu promjene stavove prema sigurnosti u Republici Hrvatskoj, utjecaj medija na publike, također je slab, naime, 7/10 ispitanika ne mijenja svoje stavove o sigurnosti u Hrvatskoj na temelju medijskih

izvještavanja o terorizmu dok samo troje ispitanika ističe kako se ipak njihovo poimanje sigurnosti mijenja zahvaljujući medijskom izvještavanju o takvim događajima.

Iz ovoga bismo mogli zaključiti kako medijske publike, što se tiče kognitivnih utjecaja, odnosno onih na stavove i razmišljanja (o terorizmu) ne priznaju veliki utjecaj medija na sebe te smatraju da oni sami, svojom analizom i interpretacijom, donose svoje stavove o određenoj temi. Važno je istaknuti da i to što se njihov pojam sigurnosti u Hrvatskoj ne mijenja zbog medijskih sadržaja vjerojatno ne ovisi samo o tome što, po njihovoj procjeni, mediji nemaju utjecaja na njihove stavove, već i o tome što, kao što su nalazi ovoga istraživanja već pokazali, medijske publike iz različitih razloga ranije navedenih u ovome radu, Hrvatsku smatraju sigurnom od terorizma. Iako utjecaj na razmišljanja ne priznaju, vidimo da je utjecaj na emocije ipak jači te su ispitanici svjesni kako medijski prikazi terorizma ipak imaju trenutni utjecaj na njihove osjećaje, prvenstveno suosjećanje, empatiju sa žrtvama pa zaključujemo kako na medijske publike medijski sadržaji prvenstveno utječu u emocionalnom smislu dok je onaj kognitivni utjecaj na stavove i razmišljanja, po mišljenju ispitanika, zanemariv.

4.5. Stavovi medijskih publika o simbiozi medija i terorizma

Da i mediji i terorističke organizacije imaju koristi od međusobnog odnosa, poznata je teorija koja se najčešće opisuje kao simbioza medija i terorista. U tom odnosu teroristi i terorističke organizacije profitiraju na način da pojavljivanjem u medijima ostvaruju svoj cilj vidljivosti u širokoj javnosti, puno široj od one koja neposredno svjedoči njihovim činovima, čime se dodatno širi strah i panika što doprinosi ostvarenju njihovih specifičnih ciljeva. Mediji, prema toj teoriji, korist imaju zahvaljujući tome što su teroristički događaji senzacionalni, zanimaju široku javnost, donose spektakularne snimke i fotografije koje itekako privlače publiku.

Osam od deset ispitanika slaže se da terorističkim organizacijama koristi to što se o njima izvještava u medijima i to iz razloga što, kako jedan ispitanik ističe, „*njima je, u biti, to jedini cilj, da oni privuku pozornost na sebe i na svoju zemlju*“, dvoje ispitanika istaknulo je važnost medija za ostvarenje terorističkih ciljeva tj. „*da se stvori nekakva panika, strah*“, te da „*njima je cilj da što više ljudi vidi i čuje o tim njihovim napadima i vidi te slike i to, jer oni tako siju strah i to je njima cilj, znači, ubijati malo po malo i strašiti ljude i utjecati na njihov svakodnevni život*“ a jedna ispitanica rekla je da teroristi „*baš radi toga i idu na ta velika događanja i baš tamo rade to što rade, zbog medija*“. Osim toga, jedna ispitanica smatra da

im medijsko izvještavanje o određenom napadu daje prostora da se pripreme za sljedeći, a jedan ispitanik smatra da teroristima izvještavanje o njihovim (ne)djelima donosi materijalnu korist te osigurava potporu među sljedbenicima. Svi osim jednog ispitanika smatraju da mediji svojim (pretjeranim) izvještavanjem potpomažu teroriste u smislu da ih na taj način potiču na daljnje napade te da teroristi zbog medijske "podrške" dobivaju polet za nove napade.

Da bi se, smanjenjem medijskog pokrivanja ove teme, smanjio i broj terorističkih napada smatra troje ispitanika, od kojih dvoje smatra da bi teroristi, prestankom medijskog izvještavanja o njima, izgubili svoju svrhu i ciljeve jer kako kaže jedna ispitanica, njima je u cilju „*da se vuku po medijima i da su ljudi zastrašeni od strane njih*“. Jedan ispitanik smatra da se broj terorističkih napada ne bi smanjio kada bi mediji manje pisali o takvim događajima jer on smatra da „*možda bi im to i unaprid bilo rečeno, neće te niko tražiti pa moreš raditi što očeš... Da, možda bi ih to i potaklo jer ih neće nitko tražiti*“. Većina ispitanika nije sigurna što misli o ovome, vjerojatno iz razloga što smatraju kako je vrlo teško ostvarivo da mediji prestanu pisati o ovoj temi pa tako Ispitanik³ kaže da se prestanak medijskog pokrivanja ove teme „*ne može desiti, to je nemoguće. To znači da treba ukinuti televiziju, novine, sve, mobitel, ne... to je nemoguće, to ne želim niti razmišljati*“.

Svi ispitanici slažu se da mediji koriste terorističke događaje kako bi privukli publiku, odnosno povećali čitanost, gledanost i slušanost. Ispitanik⁹ kaže kako se „*naglašavanjem tih događaja i stavljanjem natpisa, naslova i ono, sve, uvijek se tome daje više stranica i tako to, želeći privući publiku da čita i to, jer to je aktualno, to je ono što se dešava i ljudi žele o tome znati*“. Jedan ispitanik kaže kako se to događa jer „*mediji se međusobno natječu*“, dok jedna ispitanica smatra da mediji koriste terorizam i iz tog razloga jer se „*mediji jednostavno, u današnje vrijeme, u Hrvatskoj, baziraju na žutu štampu i crnu kroniku*“.

Najveću korist od izvještavanja o terorizmu, prema ispitanicima, imaju mediji i terorističke organizacije koje na taj način ostvaruju svoje ciljeve, mediji u smislu privlačenja publike, a teroristi u smislu širenja straha i panike, dok sama javnost, u čijoj službi bi mediji trebali biti, prema većini ispitanika tu najmanje profitira. Samo jedan ispitanik misli da javnost ima najviše koristi od izvještavanja o terorizmu i to zbog toga što na taj način biva pripremljena na takve događaje.

Dakle, većina ispitanika smatra da teroristi imaju koristi od medijskog izvještavanja o njihovim (ne)djelima te da mediji, na određeni način, nenamjerno pomažu teroristima u ostvarenju njihovih ciljeva. Većina ispitanika nije sigurna bi li se broj terorističkih događaja

smanjio kada bi se o terorizmu manje izvještavalo u medijima, dok samo jedna trećina smatra da bi do toga sigurno došlo. Svi ispitanici slažu se kako mediji koriste terorističke događaje za privlačenje publike, te da, kada su u pitanju javnost, mediji i terorističke organizacije, javnost najmanje profitira od samog izvještavanja o terorizmu.

4.6. Stavovi medijskih publika o ograničavanju i regulaciji medijskog izvještavanja o terorizmu

U teorijskom dijelu ovoga rada istaknuta su tri moguća načina, ili tri politike regulacije medija kada je u pitanju izvještavanje o terorizmu – laissez faire, zakonska regulacija i samoregulacija medijskih organizacija. Autoricu ovoga rada zanimalo je što medijske publike misle o ograničavanju izvještavanja o terorizmu te koji je način ograničavanja, preciznije, regulacije, po njihovom mišljenju, najbolji.

Najveći broj ispitanika smatra da je samoregulacija najbolji način regulacije medija kada je u pitanju izvještavanje o terorizmu, a Ispitanica⁵ to objašnjava tako što „*bilo koja regulacija od strane države dovodi do cenzure koja već i sad postoji, ako idemo cenzurirati sve što se događa, od kulture do terorizma, realno dolazimo u totalitarni sustav koji nas vraća 30 godina unazad*“, a nije dobro ni da se pusti da svatko radi kako želi iz razloga što smatra da je „*problem naših medija upravo to, što svi pišu što hoćeju,*“ te da smatra „*da bi trebalo biti regulacije, ali u smislu da se daju objektivne činjenice*“. Dvoje ispitanika smatra da bi država trebala regulirati izvještavanje o terorizmu i to „*stručnjaci u državi, koji se bave sigurnosti, oni bi trebali davati smjernice medijima o čemu da izvješćivaju*“, a drugi ispitanik dodaje da je važna „*obavezno pomoć države. Pomoć države, pomoć šire javnosti.*“ Ispitanici koji smatraju da je najbolja politika regulacije ona laissez faire smatraju da bismo tako dobili više raznolikosti u medijskim sadržajima pa, samim time, i bolju sliku nekog događaja, također, jedan od razloga za ovu opciju je, za jednog ispitanika, i nenarušavanje slobode govora.

Ovi nalazi istraživanja pokazuju nam kako većina ispitanika podržava slobodu medija i slobodu govora pa se tako najveći dio njih protivi bilo kakvoj državnoj intervenciji, odnosno, zakonskoj regulaciji medijskog izvještavanja o terorizmu koja bi mogla dovesti do ograničavanja navedenih sloboda i protoka informacija o terorizmu, odnosno do cenzure. Najvećim dijelom, ispitanici smatraju da bi medijske organizacije, te njihova udruženja, samostalno trebale donijeti smjernice kojima će regulirati ovakvo izvještavanje pa vidimo kako su medijske publike svjesne toga da sami mediji poštujući načela vlastite struke mogu najbolje doprinijeti informiranosti javnosti o temi terorizma.

5. ZAKLJUČAK

U današnje vrijeme terorizam je tema s kojom se, nažalost, susrećemo svakodnevno. Kroz medije redovito dobivamo informacije o novim napadima te o terorističkim skupinama koje te napade organiziraju. S obzirom na aktualnost i medijsku zastupljenost ove teme, autorica ovoga rada željela je istražiti kakvi su stavovi medijskih publika o onome što iz medija čuju o terorizmu.

Ovo istraživanje pokazalo je kako medijske publike nisu pretjerano zainteresirane za temu terorizma, o kojoj se uglavnom informiraju putem medija, a tek mali dio ispitanika, njih troje, ističe i da se dodatno informira koristeći neke alternativne izvore informacija. Medijske sadržaje vezane za terorizam većina ispitanika opisala je kao senzacionalističke, a kada su u pitanju dva najvažnija stupa novinarstva – točnost i nepristranost pri izvještavanju (o terorizmu), nalazi istraživanja pokazali su da je samo 1/3 ispitanika sigurna u točnost informacija koje o terorizmu primaju iz medija, a svi ispitanici složili su se kako mediji različito tretiraju terorističke događaje u različitim državama te je 8/10 ispitanika direktno odgovorilo kako smatra da su mediji pristrani pri izvještavanju o terorističkim događajima.

Ovim radom nastojali smo steći uvid i u to kako medijske publike percipiraju utjecaj medija na njih same, na njihove stavove i razmišljanja. Kako je tema ovog rada medijska reprezentacija terorizma i stavovi medijskih publika o medijskoj reprezentaciji terorizma, ono što smo ovim radom željeli istražiti jest to mijenja li se pojam sigurnosti, u pogledu terorizma, kod medijskih publika nakon izloženosti medijskim sadržajima koji pokrivaju ovu temu. Većina ispitanika rekla je kako se njihov pojam sigurnosti u medijima ne mijenja nakon izloženosti medijskim sadržajima o terorizmu te kako se ne boje potencijalnih terorističkih napada na našem tlu što bismo možda mogli objasniti upravo time što više od trećine ispitanika smatra kako mediji općenito nemaju utjecaja na njih i njihove stavove pa stoga ni (pretjerano) izvještavanje o terorizmu i brojnim terorističkim događajima ne mijenja njihove stavove o tome kako je Republika Hrvatska sigurna zemlja zaštićena od terorizma.

Nalazi ovoga istraživanja pokazali su kako medijske publike podržavaju teoriju o simbiozi medija i terorizma te smatraju da teroristima itekako koristi medijska pažnja i izvještavanje o njihovim (ne)djelima jer na taj način šire strah i paniku, a svi ispitanici složili su se kako i medijske organizacije imaju koristi od izvještavanja o terorizmu jer je to tema koja zanima i privlači publiku. Također, ovo istraživanje pokazalo je da medijske publike misle kako

mediji, nenamjerno, pokrivanjem ove teme pomažu terorističkim organizacijama, a dio ispitanika smatra da bi broj terorističkih događaja pao kad bi se o njima manje izvještavalo. Manje izvještavanja značilo bi ograničavanje ili regulaciju medijskog pokrivanja teme terorizma, pa je tako, autorica ovog rada istražila i stavove medijskih publika o tome treba li i na koji način ograničiti medijsko izvještavanje o toj temi. Većina ispitanika smatra kako izvještavanje o terorizmu ne treba ograničavati jer bi svako ograničavanje moglo dovesti do cenzure, ali, ipak, troje ih smatra kako bi mediji samoregulacijom trebali pripaziti na način na koji se o ovoj temi izvještava, dok samo dvoje, odnosno 1/5 ispitanika, smatra kako država treba zakonski ograničiti ili regulirati izvještavanje o ovoj temi.

Iz ovog istraživanja vidljivo je kako su medijske publike, iako ne u potpunosti zainteresirane za temu terorizma, ipak svjesne važnosti informacija koje iz medija dobiju o toj temi. Medijske publike izvještavanje o terorizmu smatraju senzacionalističkim, naklonjenim zemljama Zapada te pristranim pri izvještavanju, no svejedno korisnim i važnim za njihov svakodnevni život i to je odgovor na glavno istraživačko pitanje ovog rada.

S obzirom da su većinom svoju nezainteresiranost za ovu temu, te to što ne strahuju od potencijalnog terorizma u Hrvatskoj, uglavnom objašnjavali time što se takve stvari ne događaju u našoj blizini, možemo zaključiti kako cultural proximity teorija funkcionira i u odnosu medijskih publika prema medijskoj reprezentaciji terorizma što vidimo iz okrenutosti medijskih publika onome što im je geografski i kulturno bliže te činjenici da velik broj ispitanika smatra kako je medijska pristranost, vidljiva pri izvještavanju o terorizmu u zemljama Zapada naspram izvještavanja o afričkim zemljama, opravdana.

Iako možda ne u potpunosti zadovoljne samim izvještavanjem o terorizmu, medijske publike ipak cijene važnost informacija koje dobivaju iz medija, i mada tvrde da na njih i nemaju velikog utjecaja te ne mijenjaju njihove stavove o sigurnosti u Hrvatskoj ipak žele znati više i smatraju da mediji, uglavnom, rade dobar posao kada ih informiraju o ovoj temi.

6. POPIS LITERATURE

1. Dowling, Robyn, Lloyd, Kate, Sauchet-Pearson, Sandie (2015) Qualitative methods I: Enriching the intervju. *Progress in human geography* 1-8
2. Erjavec, Karmen, Volčić, Zala (2006) Mapping the notion of terrorism in Serbian and Croatian Newspapers. *Journal of Communication Inquiry* 30(1): 298-318
3. Gerhards, Jürgen, Shcäfer, Mike S. (2014) *International terrorism, domestic coverage? How terrorist attacks are presented int he news of CNN, Al Jazeera, the BBC and ARD. The International Communication Gazette* 76(1): 3-26
4. Harmon, Christopher C. (2002) *Terorizam danas*. Zagreb: Golden marketing
5. Houston, Brian J. (2009) Media coverage of terrorism: A meta-analytic assessment of media use and posttraumatic stress. *Journalism & Mass Comunication Quarterly* 86(4): 844-861
6. Kovačević, Petra, Perišin, Tena (2014) Televizijska javna drama:Kako je 11. rujna 2001. postao 9/11. *Politička misao* 51(4): 117-141
7. Malović, Stjepan (2005) *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing: Tehnička knjiga
8. Matthews, Julian (2016) Media performance int he aftermath of terror: Reporting templates, political ritual and the UK press coverage oft he London bombings, 2005. *Journalism* 17(2): 173-189
9. McIntosh, Michelle J, Morse, Janice M. (2015) Situating and constructing diversity ins emi-structured interviews. *Global qualitative nursing research* 1-12
10. Nellis, Ashley Marie, Savage, Joanne (2012) Does Watching the News affect fear of terrorism? The importance of media exposure on terrorism fear. *Crime & Delinquency* 58(5): 748-768
11. Schrøder, Kim et al. (2003) *Researching Audiences*
12. Slone, Michelle (2000) Responses to media coverage of terrorism. *Journal of conflict resolution* 44(4): 508-522
13. Walsh, James P (2016) Moral panics by design: The case of terrorism. *Current Sociology* 1-20

14. Weimann, Gabriel (2008) The psychology of mass-mediated terrorism. *American Behavioral Scientist* 52(1): 69-86

15. Wilkinson, Paul (1997) The media and terrorism: A reassessment. *Terrorism and political violence* 9(2): 51-64

7. PRILOZI

7.1. Upitnik za provedbu intervjua

MEDIJSKA REPREZENTACIJA TERORIZMA: ANALIZA PUBLIKA

UPITNIK ZA PROVOĐENJE INTERVJUA

I. MEDIJSKE NAVIKE I INFORMIRANJE

1. Na koji način se informirate o aktualnim događanjima?
2. Koliko vremena dnevno posvećujete medijima?
3. Iz kojih medija se informirate? Zašto baš iz tih?
4. Vjerujete li medijima? Na skali od od 1-5, koliko imate povjerenja u medije? Zašto?
5. U koji medij (tv, radio, Internet, tisak) imate najviše povjerenja? Zašto? Koji konkretno (HRT, NovaTv, Jutarnji, Večernji) – zašto?

II. IZVJEŠTAVANJE O TERORIZMU

6. Mislite li da je Republika Hrvatska (po pitanju terorizma) sigurna zemlja?
7. Osjećate li se ugroženo u RH?
8. Bojite li se terorističkih napada? Zašto?
9. Tko su za Vas teroristi? Kako biste ih opisali?
10. Interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu? Koliko na skali od 1-5? Zašto?
11. Kako dobivate informacije o terorizmu?
12. Smatrate li da je tema terorizma u medijima previše ili premalo zastupljena?
13. Koliko su za javnost važne informacije o terorizmu? (Konkretno za hrvatsku javnost?)
Zašto su važne ili zašto nisu?
14. Smatrate li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?
15. Dobivate li iz medija korisne činjenice o ovoj temi?
16. Prenose li mediji točne informacije o ovoj temi?
17. Što Vi smatrate da je najvažniji dio informiranja građana o terorizmu? Dobivate li iz medija te informacije?
18. Kako biste Vi opisali tipičan novinski članak ili televizijski prilog o terorizmu?
19. Smatrate li da mediji da sve terorističke događaje jednako tretiraju?
20. Smatrate li da su mediji nepristrani pri izvještavanju o terorističkim napadima?

21. Što mislite koji su kriteriji za određivanje koji teroristički događaj postaje vijest?
22. Koji bi trebali biti kriteriji (po Vašem mišljenju)?

III. UTJECAJ MEDIJSKOG IZVJEŠTAVANJA O TERORIZMU

23. Što Vi mislite općenito o medijskom izvještavanju o terorizmu?
24. Smatrate li da medijski način izvještavanja ima utjecaj na Vas i Vaše stavove? Zašto?
25. U kojem smislu mislite da mediji utječu na Vas?
26. Kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji vezani uz terorizam?
27. Mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete vijesti o terorizmu?

IV. ODNOS MEDIJA I TERORIZMA

28. Smatrate li da teroristima koristi to što se o njihovim (ne)djelima izvještava u medijima?
29. Smatrate li da mediji pretjeranim izvještavanjem potpomažu teroriste?
30. Kad bi mediji prestali pokrivati tu temu, smatrate li da bi pao broj terorističkih događaja?
Zašto?
31. Koriste li mediji terorističke događaje za povećanje gledanosti, slušanosti, čitanosti?
32. Smatrate li da od izvještavanja o terorizmu najviše koristi imaju sami mediji, terorističke organizacije ili javnost?

V. REGULACIJA IZVJEŠTAVANJA O TERORIZMU

33. Smatrate li da treba ograničiti medijsko izvještavanje o terorizmu? Zašto?
34. Na koji način? Država, samoregulacija ili neregulacija? Zašto?
35. Želite li nešto dodati?

7.2. Anketni listić o socio-demografskim karakteristikama ispitanika

ANKETA O SOCIO-DEMOGRAFSKIM KARAKTERISTIKAMA ISPITANIKA

1. Spol → M   Ž (zaokružite)
2. Dob _____ (nadopišite)
3. Razina dosad završenog obrazovanja:
  - a) nisam završio/la osnovnu školu
  - b) osnovna škola
  - c) srednja škola
  - d) fakultet
4. Mjesto stanovanja:
  - a) selo
  - b) manji grad
  - c) veliki grad
5. Jeste li religiozni? DA   NE
6. Kako biste sebe opisali kad je u pitanju vjera?
  - a) vrlo religiozan/na i redovito prakticiram svoju vjeru
  - b) vjerujem, ali slabo prakticiram vjeru
  - c) nisam vjernik/ca

7.3. Linkovi priloga iz glavnog Dnevnika HRT-a koji su prikazani ispitanicima

Dnevnik HRT-a od 3. srpnja 2016.

<http://www.hrt.hr/enz/dnevnik/341790/>

Dnevnih HRT-a od 15. srpnja 2016.

<http://www.hrt.hr/enz/dnevnik/343417/>

7.4. Transkripti provedenih intervjuja

Datum: 19. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća ispitanika
Prisutni: Istraživačica i Ispitanik1
Fonetski zapis: 1
Ispitanik broj: 1
Pseudonim: Ispitanik1
Početak: 22 sata
Svršetak 22 sata i 16 minuta
Trajanje: 16 minuta i 15 sekundi

Znači, pozdrav, ovo je intervju u svrhu istraživanja na Fakultetu političkih znanosti za diplomski rad o medijskoj reprezentaciji terorizma u kojem analiziramo publike. Prvi ispitanik – 19.7. u 22 sata.

1. Znači ovako, na koji način se informirate o aktualnim događanjima?

Pa većinom preko medija.

2. Koliko vremena dnevno posvećujete medijima?

Pa dnevno barem dva sata.

3. Dva sata? Dobro.. Iz kojih medija se najviše informirate?

Pa trenutno najviše preko interneta.

3a Aha, zašto baš preko interneta?

Pa zato što najbitnije vijesti većinom odmah se pojave.

4. Vjerujete li Vi medijima?

Da.

4a Od 1-5 kako biste procijenili Vaše povjerenje u medije?

Tri.

4b Zašto?

Zbog toga što većinom mediji uzimaju jednu stranu slike, a ne gledaju dosta realno činjenice jer ne moru toliko doprijeti do stvarne istine.

5. U koji medij imate najviše povjerenja? U koju vrstu medija, znači TV, radio, Internet, novine?

Pa najviše u Internet zbog toga što se može više različitih novina pročitati i onda spojiti jednu sliku.

5a A konkretno, evo specifično koji portal najviše, kojem portalu najviše vjerujete?

Pa najviše dnevno.hr.

5b Aha, zašto?

Pa zbog toga što sam do sad uglavnom vidia da oni najrealnije pišu bez pristranjenosti jednoj strani.

6. *Aha, dobro. Smatrate li Vi da je Republika Hrvatska po pitanju terorizma sigurna zemlja?*

Da.

6a Zašto to mislite?

Pa zato što trenutno u svijetu nismo dovoljno zanimljivi terorističkim skupinama iz toga razloga što oni tražu veliku pažnju i veliki odjek u medijima.

7. *Osjećate li se Vi osobno ugroženo u Republici Hrvatskoj?*

Ne.

8. *Bojite li se terorističkih napada?*

Ne.

8a Zašto ne?

Pa zato što, upravo iz razloga što Hrvatska nije toliko na udaru takvoj strani i zbog toga što kod nas nemaju pravih ciljeva.

8b A što Vi mislite koji su njihovi pravi ciljevi?

Pa pravi ciljevi su, u biti, zemlje one koje su dosta bogate i koje imaju monopol u svijetu i zemlje koje će privući pažnju cijelom svijetu.

9. *Aha. Tko su za Vas teroristi? Kako biste ih Vi opisali?*

Pa u jednom slučaju male potlačene zemlje koje svjetske sile kontroliraju, uzimaju njihova bogatstva, a s druge strane, velike igre velikih zemalja.

10. *Interesiraju li Vas osobno vijesti i informacije o terorizmu?*

Da.

10a Kako biste to procijenili na skali od 1 do 5 i zašto?

4 (*Zašto?*) Pa iz toga razloga što to danas može sutra doć na naša vrata, u slučaju kad bi stali zajedno sa drugim zemljama i podržavali njih i u slučaju kad bi, odbijali primati izbjeglice iz ostalih dijelova svijeta.

11. *Kako dobivate informacije o terorizmu?*

Pa preko medija.

12. *Smatrate li da je ta tema u medijima previše ili premalo zastupljena?*

Premalo.

12a *Znači, smatrate da bi više trebalo o tome govoriti?*

Da.

13. *Koliko su za javnost važne informacije o terorizmu? I zašto?*

Pa veoma su bitne iz toga razloga da bi ljudi mogli prepoznati znakove terorizma i znali bi se drukčije ponašati u slučaju terorizma.

14. *Smatrate li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Da, samo što mediji kad daju informacije o terorizmu ne gledaju cjelokupnu situaciju u cijelom svijetu nego većinom zemlje one koje njima odgovaraju.

14a. *Aha, znači smatrate da su pristrani pri informiranju?*

Da.

15. *Mislite li da su činjenice koje dobivamo iz medija o ovoj temi korisne?*

Pa da, jesu.

16. *Prenose li mediji, po Vama, točne informacije?*

Pa mediji prenose onoliko koliko je njima dostupno. A to je, smatram, točno.

(Točno, ali mislite da ima puno toga....) Ima puno toga više samo mediji ne dobiju toliku količinu informacija i ne smiju prenositi toliko informacija...

16a *Znači, mislite da nije stvar odabira samog medija već da oni sami ne dobivaju dovoljno informacija?*

Da, oni sami ne dobivaju dovoljno informacija.

17. *Što Vi smatrate da je najvažniji dio informiranja građana o terorizmu?*

Pa najvažniji dio je, u biti, postupak građana prilikom nekakvih sumnjivih uočavanja i prilikom nekih, ako se slučajno nađu u tim događajima, da što realnije gledaju na situaciju, znači da spase svoj život i da obavijeste nadležne službe.

17a *Smatrate li da iz medija dobivaju građani te informacije?*

Da.

18. *Kako biste Vi opisali tipičan novinski članak ili televizijski prilog o terorizmu?*

Pa opisao bih ga kao udarnu vijest, ali s tim da vijest što više ide u novine i što više, ono, prenosi se internetom i ostalim portalima da to više daje teroristima na važnosti.

Dobro, sad ćemo pogledati dva priloga o terorizmu iz Dnevnika HRT-a.

19. *Znači, sad smo vidjeli priloge (o događajima u Nici i u Bagdadu dva tjedna ranije) i evo sad sljedeće pitanje, smatrate li da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?*

Ne smatram.

19a Nego? Malo pojasnite što mislite o tome?

Pa eto smatram da dosta mediji gledaju da, ajmo reći, zemlje Trećeg svijeta ne dobivaju dovoljno pažnju jer kod njih, smatraju, da je to normalno, ti teroristički činovi i da, u biti, oni to sami sebi rade. Dok u Europi u ostalim zemljama gledaju to da ljudi Trećeg svijeta dolaze da naude tom narodu, a ne gledaju da, u biti, pripadnici tih zemalja dolaze u zemlje Trećeg svijeta i rade ono što njima odgovara.

20. *Smatrate li da su mediji nepristrani pri izvještavanju o terorističkim napadima?*

Pa smatram da su pristrani, ipak.

20a Zašto? Što mislite iz kojeg razloga su pristrani?

Pa zato što, u biti, mediji tako dobivaju svoj novac koji zarađivaju s onim udarnim vijestima koje odgovaraju narodu, a ne koji odgovaraju moralnim vrijednostima.

21. *Što Vi mislite koji su kriteriji za određivanje načina na koji teroristički događaj postaje vijest? Zbog čega neki događaj postaje vijest, a drugi ne?*

Pa upravo iz tog razloga što udarne vijesti dobivaju dosta veliku čitanost i dobivaju puno veću pažnju, puno više se mora o njima pričati dok, s druge strane, vijesti iz zemalja Trećeg svijeta nisu ljudima zanimljive.

22. *Po Vašem mišljenju koji bi trebali biti kriteriji, pravi kriteriji da se biraju događaji o kojima će se izvještavati?*

Pa pravi kriterij bi trebao biti, znači da svi dobiju, svaka žrtva da dobije svoje ime i prezime, znači da se zna tko je poginuo i razlog pravi zašto se to dogodilo, svugdje u svijetu podjednako.

23. *Što Vi mislite općenito o medijskom izvještavanju o terorizmu?*

Pa općenito mislim da treba, u biti, davati što više upozorenja, a ne davati što više udarne vijesti jer udarna vijest, u biti, teroristi dobivaju pažnju i s time izazivaju paniku u svijetu što njima je veoma bitno, da što više straha ima u svijetu.

24. *Smatrate li da medijski način izvještavanja ima utjecaj na Vas i Vaše stavove?*

Pa smatram da ima utjecaj. (*Zašto, u kojem smislu?*) Pa u tome smislu što će, kao i meni, tako i svim ostalim ljudima puno pridonijeti tome da puno pažljivije gledamo gdje idemo i kud se krećemo.

24a Znači Vi smatrate da su mediji kao neko upozorenje Vama i javnosti općenito?

Da, naravno, mediji su upozorenje i mediji s time isto koliko donose štetu, toliko donose i pravi postupak da bi se znalo, u biti, što se događa.

24b A smatrate li da mediji oblikuju Vaše razmišljanje i Vaše stavove, npr. konkretno o terorizmu?

Pa da, naravno, ipak mediji puno toga... u biti, mediji čine dio nas, medijska pozornost i mediji dosta oblikuju stanje u svijetu.

25. Kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji vezani uz terorizam?

Pa iskreno, toliko i ne puno s obzirom na to da, ovaj, sve što se događa većinom je dalje od nas tako da... suosjećamo sa žrtvama, ali ne toliko da bi nas.. da bi djelovalo na naše psihičko stanje.

25a A smatrate li, možda, da se neki događaj desi bliže nama, u susjedstvu, da bi drugačije razmišljali o tome?

Pa da, naravno... Puno više bi onda pozornosti se obraćalo na strane goste i puno više bi se obraćalo pozornosti na stvari koje se događaju oko nas.

25b Znači, mislite, u biti, da je blizina ko kriterij možda presudna za to koliko...

Pa da, blizina jer znate ono kako se kaže, što prije dođe susjedu, prije će doći i nama.

26. Nakon što pogledate, na primjer, vijesti, vidite izvještaje o terorizmu, mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj?

Pa ne mijenja se pojam sigurnosti, ali se mijenja pojam opreznosti. (*Aha, možete malo to pojasniti?*) Pa pojam opreznosti znači da, puno opreznije ćemo gledati kud se stranci kreću, u biti, gledat ćemo da su oni ipak stranci i da izazivaju isto neku dozu opreznosti kod nas.

26a A znači Vi mislite da su, u biti, teroristički događaji većinom povezani sa strancima, da bi na to trebali možda mediji upozoravati?

A ne bi trebali možda upozoravati, jer ne moramo generalizirati svih, ali svaki pojedinac more pratiti ono što se događa i moga bi spriječiti taj čin.

27. Smatrate li da teroristima koristi to što se o njima izvještava u medijima?

Da, naravno, jer njima je, u biti, to jedini cilj, da oni privuku pozornost na sebe i na svoju zemlju, znači da privuču ono ... da vrate, u biti, patnju koju njihova zemlja ima, da vrate onima koji su njima prouzročili tu njihovu patnju.

28. Smatrate li Vi možda da mediji svojim pretjeranim izvještavanjem, u biti, pomažu, kao da su desna ruka terorista i njihovih organizacija?

Pa, u jednu ruku da, a u jednu ruku ne. U jednu ruku ne iz toga razloga što upravo, kako sam rekao prije, dosta upozorava građane da budu na opreznosti.

29. A mislite li, kad bi mediji prestali pokrivat terorizam da bi opao broj terorističkih događaja?

Pa mislim čak da i bi jer smanjila bi se tad ta njihova, u biti, doza neopreznosti na koju oni navode građane.

30. Mislite li da i mediji, kao što teroristi koriste medije da bi proširili svoje poruke, smatrate li da i sami mediji na neki način koriste terorizam i te događaje da bi podigli čitanost, gledanost, slušanost?

Pa da, naravno, mediji se međusobno natječu tko će imati bolju vijest i tko će saznati više o teroristima da bi mogli napraviti što veće senzacije, u biti.

31. Recite mi, mislite li da od tog silnog izvještavanja o terorizmu, tko tu ima najviše koristi, mediji, terorističke organizacije ili javnost?

Pa najviše od svega, mislim da ima javnost. Iz toga razloga što neke države terorističke napade iskoriste u svoju korist da napadnu neke druge zemlje.

31a Aha, a u kojem smislu onda tu javnost najviše profitira, možete li malo pojasniti....

Pa javnost tu najviše profitira.. svaki rat donosi puno veće zarade tvornicama i puno veću, puno veće korištenje zaliha hrane i svega...

31b Aha, znači mislite kao materijalne koristi?

Da, puno veće materijalne koristi...

31c A na korist iz toga izvještavanja u smislu, općenito, informacija i u smislu povećanja gledanosti, kod terorizma širenja...

U smislu povećanja gledanosti, najveće koristi ipak medijima...

32. Smatrate li Vi da treba ograničiti medijsko izvještavanje o terorizmu i zašto?

Pa smatram da bi trebalo ograničiti iz toga razloga što bi, u biti, trebalo bi postaviti što više upozorenja građana kako da se ponašaju, a ne praviti što veću senzaciju od vijesti.

32a Aha, znači smatrate da bi trebalo, u biti, samo usmjeriti medijsko izvještavanje?

Da, usmjeriti.

33. A na koji način? Bi li to trebala činiti država, sami mediji ili bi jednostavno medije trebalo pustiti bez ikakvih granica?

Pa to bi trebali, znači, stručnjaci u državi, koji se bave sigurnosti, oni bi trebali davati smjernice medijima o čemu da izvješćivaju.

34. Dobro, želite li još nešto dodati, možda?

To bi bilo to.

Dobro, hvala!

Datum: 21. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća istraživačice
Prisutni: Istraživačica i Ispitanik2
Fonetski zapis: 2
Ispitanik broj: 2
Pseudonim: Ispitanik2
Početak: 9 sati
Svršetak 9 sati i 20 minuta
Trajanje: 19 minuta i 56 sekundi

Znači, dobar dan, ovo je intervju u svrhu istraživanja na Fakultetu političkih znanosti. Istraživanje je za diplomski rad u kojem se istražuju stavovi publika o reprezentaciji terorizma. Danas je 21. srpnja, 9 sati ujutro.

1. Dobar dan. Evo ovako, možete li mi reći na koji način se Vi informirate o aktualnim događajima?

Dnevni tisak i televizija, odnosno, ne znam da li treba reći, ovaj, koji program ili tako... (Možete!) Ovaj, RTL. (Znači najviše televizija i novine? RTL?) Da..

1a Zašto baš RTL?

Ispočetka je krenulo s njime, i najjednostavnije mi je tu, ovaj, bilo što, jednostavno na RTL-u se najbolje snalazim i nekako su mi već udomaćeni novinari.

1b A koje novine čitate?

Slobodna Dalmacija. (Zašto baš Slobodna?) Lokalnog karaktera.

2. Aha, dobro. Koliko vremena Vi dnevno posvećujete medijima?

Jedan sat.

3. Aha, dobro. A vjerujete li medijima?

Da. (Od 1 do 5?) Tri. (Zašto?) Ponekad znadu dati previše informacija koje nekada zamaraju ljude pa onda više to nije ono pravo i tako da, uglavnom, tu je neka sredina.

4. Aha, dobro. Smatrate li Vi da je Republika Hrvatska sigurna zemlja, po pitanju terorizma?

Da, sto posto... Sto posto. (Zašto to mislite?) Ovaj, narod je drugačijeg karaktera, oprezan, vole živiti u miru.. Vole živiti u miru i onda nemaju nikakvih posebnih, hmmm, krivog gledanja na druge strane i tako dalje.. Sto posto, to je, ovaj, jednostavno, ovaj, mir u ljudima.

5. Aha, a osjećate li se Vi ugroženo?

Ne. (Ne? Zašto?) Nisan sklon napadima pa mislim da i mene ne bi trebali napadati.

6. Dobro. A bojite li se terorističkih napada?

Rezervirano. Rekoh, ponovo, ovdje ponovo dolazi do onoga istoga odgovora, nisan sklon napadima pa se ne bojim ni da će mene napasti...

7. *Aha, a tko su za Vas teroristi? Kako biste ih Vi opisali?*

Hm.... Kukavice i maloumni ljudi jer sam pojam teror je nešto što bi se unaprid dalo kontaktima, razgovorima, ne krivom gledanju na druge, razumiš, to bi se dalo prije riješiti nego ići na neki, ajmo nazvati, taj brutalan čin.

8. *Dobro. Interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

Da. *(Od 1 do 5, kako, koliko?)* Četiri. *(Aha, zašto?)* Jako mi je teško i krivo kad neko pošten strada i onda san i ja znatiželjan čuti jer se nekadato more dogoditi da je to bilo i blizu mene, odnosno nas, i onda, ovaj, san ono, zainteresiran san da ne bi i neko od mojih, odnosno prijatelja, rodaka, susjeda i tako dalje i tako dalje...

9. *Aha. Kako dobivate uglavnom informacije o terorizmu?*

Pa opeta, mediji, televizija, novine i tako dalje.

10. *Dobro. Smatrate li da je ta tema u medijima previše ili premalo zastupljena?*

Možda i previše. *(Zašto to mislite?)* A, ponekad novinari žele utrošiti malo više vremena nego, ovaj, bi trebalo takvoj i tolikoj temi posvetiti pa... *(Mislite da ima možda i nekih važnijih tema od toga trenutno kod nas?)* Da, dalo bi se, ovaj, o nečemu, nečemu drugom aktualnijem razgovarati malo više no što se razgovara, a malo manje dati publicitet nekim drugim...

11. *Što Vi mislite koliko su za javnost, konkretno hrvatsku javnost, te informacije o terorizmu važne, koje mi dobivamo iz medija?*

Za svih su informacije o terorizmu jako važno i, ovaj, dobro je da narod stoji na nekom oprezu, na nekoj, kako bi reka, hmmm.. jednostavno da se to narodu kaže da bi se i to moglo dogoditi. *(Znači smatrate da su važne da bi mi bili svjesni neke...)* Normalno, svjesni nečega koje bi se moglo dogoditi.

12. *Dobro... Smatrate li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Hm, opeta jedna sredina, kada bi se u ocjenama davalo, onda je to opeta trojka... *(Aha, zašto to mislite?)* A što ja znaden, ovaj, novinari ponekad žele, ovaj, unovčiti članak pa pišu i malo više toga nego što bi trebalo.

13. *A mislite li da iz medija dobivamo korisne činjenice o toj temi?*

Da.

14. *Dobro. A smatrate li da ovo što čujemo u medijima o terorizmu, je li to, jesu točne informacije ili mislite da malo ima tu pretjerivanja?*

Postoji doza rezerve jer i novinari više puta nisu na licu mista pa on prenosi nečije drugo mišljenje, možda je ovaj pogriješio, ili je onaj pogriješio, ali kad izvještava sa lica mista onda je, ovaj, virujen da je to bilo tako. *(Znači, više imate povjerenja kad je neko uživo javljanje ili sa lica mjesta?)* Da da!

15. Dobro. Što Vi smatrate da je najvažnije, najvažniji dio informiranja građana o terorizmu? Što bi trebalo istaknuti kad se o tome priča na televiziji, na primjer, ili u novinama?

Činjenično stanje. Dakle trebalo bi biti dokumenti, dokumentirani, ovaj, vidljivi u stvari.

15a Mislite li da iz naših medija dobivamo te informacije?

Da.

16. Dobro. Kako bi Vi opisali tipičan članak ili prilog o, na primjer, nekom terorističkom događaju?

Tipičan članak.. Ovdje je odgovor malo, ovaj, kako bi reka, kompliciraniji.. Hmm... Ah, tipično bi bilo ono kad nešto vidiš, kad nešto i osjetiš, e onda bi se to, ovaj, moglo opisati u onim pravim riječima, o činjeničnom stanju šta je na licu mjesta.. (Mislite, u biti, da samo činjenice prenose mediji, nema...) Ah, normalno bi bilo da samo sa činjenicama se izlazi, samo sa dokumentima, i to, kako bi reka, mjerodavnim.. onda bi to bilo pravo.

17. Smatrate li Vi da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?

Hmmm.. vjerojatno ne, neke manje, neke više.

18. Aha, smatrate li da su nepristrani pri izvještavanju o terorizmu?

Opet, neka sredina. Nekima se daje malo više publiciteta... (Što mislite zašto je to tako? Koji je razlog?) Hm... svako ima svoje simpatija pa neka je više, ovaj, kao, ne znam, nekome daju više publiciteta, a nekome manje.. Što je i normalno..

18a Mislite li da, ovo što smo vidjeli, ove priloge o Nici i o Bagdadu, mislite li da je to normalno da mi, Hrvati, imamo pola sata Dnevnika o Francuskoj, a dvije minute o Bagdadu? E to je ono što sam i prije govorio... Nekome se daje malo više publiciteta, nekome manje.. E sada! Postoji mogućnost, nama je, dobro, Francuska je bliže, odnosno kad bi trebalo ovamo ići, ovaj, k nama, onda je dobro što nas prije informiraju o ovim bližim stvarima nego o daljima, premda, ljudi su na obje strane isti.

18b Znači smatrate da, u neku ruku, to je ok, da je legitimno da mi doznamo više detalja o Francuskoj?

Bliže je, bliže.

19. Dobro. A što Vi mislite koji su kriteriji za određivanje koji će događaj postati vijest?

Hah! Urednik je odgovoran za, ovaj, za takve stvari, a opeta, možda i među novinarima ima onih koji su bliži uredniku nego drugi pa njegova vijest dođe na drugo mjesto..

19a A što mislite zbog čega bi neki urednik odabrao baš neki događaj da ga istakne, da bude to prva vijest?

Postoji, ovaj, i među novinarima, odnosno, među urednicima, postoji, ovaj, da daju ocjenu nekom, ovaj događaju, nekom slučaju, nekom članku.. Članku koji je pisa novinar, ne znam, iz prve kategorije, ili tamo ima ovih novih i starih, i tako dalje..

20. A što Vi mislite koji bi kriteriji trebali se najviše uzimati u obzir kad se biraju...

Hm.. trebalo bi postojati nešto što bi, hm, stručna komisija koja bi dala svoje mišljenje o tome članku, odnosno toj vijesti pa onda je kategorizirati na prvo mjesto ovo, a ne ovo, i tako dalje..

21. Dobro. Recite mi, što vi mislite općenito o izvještavanju o terorizmu? Kako biste opisali malo ono što vidite i čujete u medijima?

Pa kod nas nije, nije loše, ovaj, to informiranje, samo, ovaj, možda bi trebalo kod nekih stvari..neke stvari izostaviti, ne mora se to tako sve crno iznijeti, trebalo bi nešto, nešto i ugladiti.

22. Aha, dobro. Smatrate li Vi da medijski sadržaji imaju utjecaj na Vas i na Vaše, npr.stavove?

Ne! (*Zašto?*)Ja imam svoj sud, svoje mišljenje tako da, ovaj, ja se sa medijima slažem samo onda kad je to pravo stanje iznešeno, kad sam ja uvjeren, kad sam siguran da je to tako, onda se slažem sa svakim novinarom koji mi je, ustvari...

22a Znači Vi kritički primete te sadržaje, ne zdravo za gotovo?

Ne, ne...

22b Znači Vi mislite da mediji na Vas baš i ne utječu?

Ne!

23. A kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji koji su vezani za terorizam?

Kako se osjećate kad pogledate prilog, kao npr.evo ovo što smo sad gledali?

Hmm. Opet sa žaljenjem jer, ovaj, svima ljudima bi trebalo dozvoliti da žive na onaj način kojega je on i izabrao, ali pod uvjetom da ne dira drugu stranu, neka ima svako svoj pravac, neka se ljudi i školuju i hrane i žive, neka se bore za život, za kruh i tako dalje, u okvirima da ne dira, da ne ometa susjeda, drugim riječima.

24. Aha, dobro. Mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete ovakve vijesti?

Da! (*Mijenja.. Zašto?*) Jer se to i kod nas može dogoditi, i onda, hmm, mene ne bi bunilo kad bi taj teror, ili taj terorizam, napravili ovdje naši ljudi, ali ako se ubace ljudi preko granice, onda mi to smeta.

24a Aha, znači mislite da možda potencijalna opasnost dolazi od stranaca?

Ja sam rekao, mogu to i naši, ali mogu i ovi..drugi.. onda se tu mijenja, kad su naši onda se valjda zna, neki borac za neka prava, a strani državljani ovdje nemaju što tražiti.

25. Recite mi smatrate li da teroristima koristi ovo izvještavanje o njihovim nedjelima?

Hm, vjerujem da nekima, da opet, jer su teroristi maloumni ljudi i vjerujem da nekoga to uzdiže i goni ga neka ide naprid sa, opet, svojim maloumnim namjerama.

26. A kad mediji previše izvještavaju o terorizmu, smatrate li da mediji na taj način njima pomažu? Možda da ih potiču na još više..

Pa upravo tako, potiče ga na još, a pogotovo kad im se ne može stati u trag, tako da ti dobiju, jednostavno dobiju krila.

27. A kad bi mediji prestali pokrivati tu temu, smatrate li da bi tad pao broj terorističkih događaja?

Sigurno ne bi, možda bi im to i unaprid bilo rečeno, neće te niko tražiti pa moreš raditi što očeš.. (*Znači smatrate da bi ih to možda još čak i potaklo...?*) Da, možda bi ih to i potaklo jer ih neće nitko tražiti.

28. Misli li da i mediji koriste terorističke događaje za svoje neke ciljeve, za povećanje gledanosti, slušanosti?

Pa moglo bi se reći da da, ali ne u potpunosti jer mediji moraju izvještavati sa situacijom koja je danas na terenu, to mediji moraju izvještavati, a da li će ona njemu podignuti rejting ili ne, to je opeta stvar situacije u kojoj se nalazi.

29. A što mislite, tko ima najviše koristi od tog izvještavanja o terorizmu? Mediji, teroristi ili javnost?

Javnost ima najviše jer se javnost mora osjećati, ili držati pripremljena da bi se mogla suprotstaviti i više surađivati sa onim mjerodavnim službama koje su mjerodavne da spriječe terorizma. Dakle, javnost, u svakom slučaju bi trebala pomagati.

30. Smatrate li Vi da treba ograničiti medijsko izvještavanje o terorizmu i zašto?

Pa ja ga ne bi ograničia. Ja ga ne bi ograničia. Možda nekada opet, na nekim sitnijim ekscesima bi trebalo dati manje publiciteta, ali nekim ozbiljnijim stvarima, premda su, ako je već riječ o teroru sve ozbiljne stvari, ali neke bi možda trebali manje...

31. A što mislite na koji način bi najbolje bilo? Da država to regulira, da se sama...

Na državnom nivou, na državnom nivou, na nivou, što ja znam, cjelokupnog puka jer u Sukošanu, ako će Sukošan braniti 10 ljudi onda neće ga obraniti nikada, ali ako vide da ga brani 100 onda će sigurno imati uspjeha. Isto tako, cjelina, cjelina mora biti kompaktna.

32. Dobro. A recite mi, što se tiče baš izvyještavanja o terorizmu, mislite li da bi tu trebala isto neka državna intervencija, ili bi mediji sami trebali...?

Obavezno, obavezno pomoć države. Pomoć države, pomoć šire javnosti.

33. Dobro, želite li možda još nešto dodati?

Kad smo odgovarali na pitanja, poslije predavanja jednog, odnosno trojice profesora, onda su nam rekli je li želite nešto pitati pa sam ja reka da, ovaj, da je sve jasno da ne bi pita ništa, isto tako ovde nemam što dodati.

Dobro, hvala Vam!

Molim

Datum: 21. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća ispitanika
Prisutni: Istraživačica i Ispitanik3
Fonetski zapis: 3
Ispitanik broj: 3
Pseudonim: Ispitanik3
Početak: 20 sati i 52 minute
Svršetak 21 sati i 5 minuta
Trajanje: 12 minuta i 43 sekunde

Znači, danas je 21. srpnja, 20 sati i 52 minute, ovo je intervju za Fakultet političkih znanosti u svrhu diplomskog rada o medijskoj reprezentaciji terorizma.

Evo ovako, znači pozdrav!

1. Prvo pitanje. Na koji način se informirate o aktualnim događajima?

Ha, novine, Internet, televizija.

2. Koliko vremena dnevno posvećujete medijima?

Tri ure.

3. Iz kojih medija se informirate i zašto baš iz tih?

A iz kojih.. jel trebam nabrojati iz kojih? (*Pa koji medij, televizija, radio, novine?*) Pa sve, brate, što se tiče toga.. Dobro ne baš radio. Dobro ajde, televizija i Internet..

3a A što konkretno, koji portali, koji programi?

Dnevnik, svaki Dnevnik i na Internetu, net.hr, Indeks, 24, Jutarnji... zato što nisu svi isti, je li?

3b A koji najviše?

Pa nema toga... (*Koji je prvi, na primjer?*) Prvi Indeks otvorim. (*Zašto?*) A oni su ono nekako najgori.. (*Najgori?*) E, oni pljucaju po svemu...

4. Vjerujete li Vi medijima?

Ne. (*Uopće?*) Pa nije uopće... (*Od 1 do 5?*) Od jedan do pet – tri. (*Tri? Dobro.. Zašto?*) Zato što je to sve isto, potkupljivo.

5. Mislite li Vi da je Republika Hrvatska sigurna zemlja?

Je, ali nemam pojma od koga.

5a Zašto to mislite?

Od koga, što... (*Pa sigurna po pitanju terorizma?*) Ma neće ode kod nas nikad ništa.. (*Zašto?*) Zato što smo siromašni.

6. Osjećate li se Vi tu ugroženo?

Ne. (*Zašto ne?*) A što, ko? Niko me do sad nije ništa ugrozila, briga me, živiš svoj život..

7. *Bojite li se terorističkih napada?*

Za sad ne, ali tko to zna.. (Zašto? *Smatrate li da bi u budućnosti moglo doći do toga?*) PA, što ja znam.. zavisi. (O čemu?) A o svemu, nama je blizu ta Bosna, e a tamo već nešto se kuha, je li, jedni podržavaju, recimo, ovoga u Turskoj, Erdogana, drugi ne, znaš.. Oni su preblizu i oni su ta vjera, i ne moš ti.. Oni ako sebi zacrtaju da je to to, onda je to to.

7a *Znači mislite da taj faktor blizine igra ulogu?*

Da, al njih ima svugdi, čovječe...

8. *Dobro. Tko su za Vas teroristi i kako biste ih opisali?*

Ha ha, naši političari. Oni su, njih se treba bojati, a ne ovih drugih.. Zbog njih ne dođe.. jedino što oni dobro rade je da zbog njih ne dolaze teroristi, kad vide što je to...

9. *Dobro. Interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

Da. (Koliko, od 1 do 5?) A što ja znam, četiri... (Zašto?) A zanima me što se dešava u svitu, a opet, da to se svugdi može desiti jer to je sad postalo, tako reći, normalno.

9a *Smatrate da je to važna tema?*

Je, moraš misliti i na to.

10. *Kako najviše dobivate informacije o terorizmu?*

Što kako? (Iz medija, ili se iz nekih drugih izvora?) A kako ćeš drugačije nego iz medija? (Pa ne znam, iz knjiga, literature...?) A ne piše u knjizi da je ovaj tamo diga neboder u zrak!

11. *Dobro, smatrate li da je tema terorizma u medijima previše ili premalo zastupljena?*

Pa nema tu previše ili prema, kad se desi, ali da se, da je pojačano je.. Jer bit je panika.

12. *Koliko smatrate da su za javnost važne informacije o terorizmu? U Hrvatskoj i za hrvatsku javnost.*

Pa važne su, kako nisu važne? Ovo je sve nama blizu, mi smo svi tu.. što je nama jedan do drugoga, dvi tri ure avionom.. to je toliko blizu samo sve zavisi di će se desiti nešto, eli..

13. *Smatrate li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Ne. (Zašto?) Pa to nitko ne može znati..

14. *Mislite li da informacije koje dobivamo iz medija, da su korisne, što se tiče terorizma?*

Jesu, nego što su. (U kojem smislu?) A mislin, triba znati, to nije.. to je velika stvar da ti neko u susjednoj državi diže kuće u zrak, auta, ljude ubija..

15. *Mislite li da mediji točno prenose informacije o terorizmu?*

A neki točno, neki ne, ma tim se medijima to ne more virovat..

16. Što Vi smatrate da je najvažniji dio informiranja građana o terorizmu? Što bi, u biti, trebalo biti glavno da se kaže javnosti?

A prvo da bude istina, da se ne izmišlja, ne znan..da se ne preuveličava, eli, ljudi znaju preuveličavati, a znaju i neki mediji to sve smiriti zbog nekoga, eli.

17. Kako biste Vi opisali tipičan novinski članak ili televizijski prilog o terorizmu?

Kod nas? (Da!) Loše! Oni su inače loši, svi naši mediji su loši, oni se ponavljaju, oni imaju grešaka more, njihove informacije ono su, ne moš ti tamo ništa ni vidjeti.. piše naslov nešto ubilo, ti otvoriš članak, a ono ne znan, ovaj se ubia kolačem, a ono, reka bi, evo sad...

18. Smatrate li Vi da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?

Ne. (Zašto?) A zato što se teroristički napadi koji se dese tamo u Africi, ne znan, u tim siromašnim zemljama, to je ništa, to strada 20,30 ljudi svaki dan, e a , kad je nešto Amerika, Europa, Rusija.. U Rusiji niko nikad nije čua ja mislin da je bia neki atentat.. Je, ono, bia je onaj jedan veliki tamo njima, al to im je bilo zadnje.

19. Znači, slično pitanje, smatrate li da su mediji nepristrani pri izvještavanju o terorizmu?

Kako koji.. A nisu, pretežno su oni svi protiv terorizma, ali.. sve zavisi što se desilo, kad se desilo, di, radi čega.. Tu ima sto stvari.

20. Što Vi mislite koji su kriteriji za određivanje načina na koji teroristički događaj postaje vijest? Što je najvažnije što određuje da će nešto biti vijest, po Vašem mišljenju, u našim medijima? Ne što bi trebalo biti nego što mislite da...

A kod nas zna sve biti vijest, ustvari, nekako.. Nekad bude da, ustvari, nije ništa, rekla-kazala, svi nešto pričaju, niko nema nikakvih dokaza, i ako ima, ovi naprave da nema

21. A što Vi mislite koji bi trebali biti kriteriji da neki teroristički događaj postane glavna vijest ili sporedna?

To je uvijek glavna vijest! To je sad se dešava terorizam u svitu i to, to je ono, ko i poplava, ko i... to je normalno, svako malo, to se dešava već godinama da je svako malo negdi, ubije neko negdi 20 ljudi

21a Znači Vi smatrate da je terorizam sam po sebi jest glavna vijest i točka?

Da, je.

22. Recite mi što Vi mislite općenito o medijskom izvještavanju o terorizmu?

A što.. ne znam, malo mi je pitanje ovo čudno što mislim.. (Pa jel smatrate..) Ma oni snime što uvate, napravi reportažu što zna svjedoke i to je to, ko bolje to napravi.. to je uvik isto, ne moš ništa tu prominit, ubilo 20 ljudi, ne može on napisati ubilo 30.. Što je to njima. I svi se ponavljaju. A pogotovo ovi naši, svi isto pišu, prepisuju jedan od drugoga

23. *Smatrate li da medijski način izvještavanja ima utjecaj na Vas i Vaše stavove?*

Normalno. (Zašto?) A zašto? Ti imaš svoja neka uvjerenja, al onda kad pročitaš nešto što ti na prvu govori da je ispravno, a ne mora biti ispravno, tako i obrnuto, znači, mora biti utjecaj, svaki dan gledan to, eli.. To ovaj što ne gleda nikad vijesti, što njega briga.

24. *Kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji vezani za terorizam?*

A čuješ, nije lipo vidjeti da je negdi neko ubija ne znam koliko ljudi.

25. *Recite mi, mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete vijesti o terorizmu?*

Da. (U kojem smislu?) A u tom smislu da sam počea razmišljati da ću možda jedan dan, kako je krenulo, možda morati nositi pištolj sa sobom.

26. *Aha, dobro. Smatrate li vi da teroristima koristi to što se u medijima dosta o njima izvještava?*

Pa koristi im, sigurno. Ako je nema u nekoj lovi, onda je ima sigurno u ljudima jer tih kretena ima na svitu koliko god oćeš, eli. Nije on, ne treba mu niko ništa platiti, ovaj kaže da je ISIL Bog i oni idu s njim, to je tako.

27. *Smatrate li da mediji izvještavanjem pomažu teroristima, u smislu da kad se u medijima izvještava o tome, širi se panika, strah..*

A to je sigurno, ali nije to ništa namjerno, zato i služe te novine, je li? Novine služe da te informiraju što se dešava. Sad ako on to napiše.... A prvo, novine su novac, je li? On zarađuje, što bolji članak, što si prije na nekom mistu, to imaš bolje novce, je li.

28. *Što mislite, kad bi mediji prestali pokrivati tu temu, bi li se smanjio broj terorističkih napada?*

Pa možda bi. Ali to se ne može desiti, to je nemoguće. To znači da treba ukinuti televiziju, novine, sve, mobitel, ne.. to je nemoguće, to ne želim niti razmišljati.

29. *Što mislite tko ima najviše koristi od izvještavanja o terorizmu? Mediji, teroristi ili javnost, od toga što se o tome piše?*

Pa sigurno novine, al ovako, ustvari su pola-pola, ako nisu novci u pitanju. Jer ti što su tamo novinari nisu ni oni govna, da oprostite, oni isto su ljudi.

30. *Smatrate li da treba ograničiti medijsko izvještavanje o terorizmu? I zašto da ili ne?*

Ne! Znaš zbog čega? Zato što da nema njih, ti pola stvari ne bi znala što se dešava u svitu i ovako ti oni snime, oni znaju nešto i tebi kažu, a tebi to od policije neko nebi reka zbog nečega. Da nema novinara, mi ne bi znali pola, ma, ništa što se dešava, to je toliko ukorijenjeno da...

31. Želite li nešto dodati?

Ne.

Dobro, hvala!

Molim!

Datum: 21. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća ispitanice
Prisutni: Istraživačica i Ispitanica4
Fonetski zapis: 4
Ispitanik broj: 4
Pseudonim: Ispitanica4
Početak: 21 sat i 10 minuta
Svršetak 21 sata i 20 minuta
Trajanje: 9 minuta i 24 sekunde

Znači danas je 21. srpnja, 21 sat i 10 minuta, ovo je intervju u sklopu istraživanja za diplomski rad na Fakultetu političkih znanosti i bavi se medijskom reprezentacijom terorizma u kojem analiziramo stavove publike.

Dobra večer.

1. Recite mi na koji način se informirate o aktualnim događanjima?

Hm, najviše preko Interneta. *(Zašto baš preko interneta?)* Pa nekako mi je to najdostupnije, to imam na mobitelu pa onda...

2. Koliko vremena dnevno posvećujete medijima?

Pa jako malo, možda 15ak, 20 minuta, uz jutarnju kavu.

2a Zašto? Mislim, ne da Vam se više ili Vas ne interesira ili...?

Pa ne interesira me, ono čisto da znam što se događa u svijetu.

3. Dobro. Vjerujete li medijima?

Pa, i vjerujem i ne vjerujem. *(Od 1 do 5?)* Tri. *(Zašto?)* Pa mislim da su nekad vijesti prenapuhane, da nisu realne, onako kako je, da se bira ono što će se istaknuti, da je to puno zastupljenije, a ono što nije u nekom višem interesu da i nije toliko zastupljeno.

4. U koji medij imate najviše povjerenja?

Hm.. Pa možda u televiziju. *(Zašto?)* Pa zato što tu prikažu ipak neke slike i nekako imaš scenski neki prikaz događanja.

4a A u koju televiziju konkretno, od ovih naših?

Pa recimo u HRT. *(Aha, zašto?)* Pa nekako sam navikla na HRT.

5. *Dobro. Recite mi, mislite li Vi da je Republika Hrvatska sigurna zemlja, po pitanju terorizma?*

Pa mislim da je. (*Zašto?*) Pa što ja znam, nemam.. do sad nije bilo nikakvih takvih ispada pa eto. Ne znam, ne razmišljam o tome, ne bojim se.

6. *Osjećate li se Vi tu ugroženo?*

Ne.

7. *Bojite li se terorističkih napada?*

Ne. (*Zašto?*) Pa ne razmišljam o tome.

8. *Tko su za Vas teroristi i kako biste ih opisali?*

Pa, nemam pojma. Mislim da pretjerano.. Ljudi koji traže neka svoja prava na krivi način.

9. *Interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

Ne. (*Koliko od 1 do 5?*) Dva. (*Zašto?*) Pa eto, mislim da je to nekakvo privlačenje pažnje, opet ću ja, na krivi način.

10. *Kako dobivate informacije o terorizmu? Preko medija ili se nekako drugačije možda..*

Pa najviše preko medija, da.

11. *Smatrate li Vi da je ta tema previše ili premalo zastupljena u medijima?*

Pa mislim da u zadnje vrijeme previše.

12. *A što mislite, koliko su, u biti, važne te informacije za hrvatsku javnost?*

Hmm.. pa dobro, bitno je znati što se dešava u svijetu, a sad baš nešto da su pretjerano važne, mislim da nisu. (*Zašto mislite da nisu?*) Pa, ne znam, nekako imam osjećaj to se događa negdi drugdi.

12a *Dobro. A mislite da se negdje u blizini, da se događa, da bi bilo bitnije?*

Pa sigurno da bi drukčije reagirali, svakako.

13. *Smatrate li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Pa možda i daju.

14. *Mislite da su te činjenice točne i da prenose korisne informacije?*

Pa, ne znam što bih tu rekla, nekad mi se čini da da, nekad da ne. Mislim da nekad možda i pretjeruju.

15. *Što Vi smatrate da je najvažniji dio informiranja građana o terorizmu, što bi, u biti, građani trebali znati?*

Pa, hm.. pa to di se dogodilo, napad teroristički, žrtve, broj žrtava...

15a *I mislite li da iz medija dobivate te informacije, za koje Vi smatrate da su najbitnije?*

Pa, da, da.

16. *Kako biste Vi opisali tipičan članak ili prilog o terorizmu, ono što vidite, vijest neku, kako to izgleda Vama?*

Pa nekako senzacionalistički, udarno.

17. *Smatrate li Vi da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?*

Mislim da ne. (*Aha, možete li malo to pojasniti...*) Pa evo primjer sad tog Bagdada, Francuske.. nisu jednako zatupljeni, u Bagdadu je to nešto što je to manje bitno, odnosno tamo se češće dešava pa se tome ni ne pridaje pažnja, važnost.

18. *Smatrate li da su mediji nepristrani pri izvještavanju o terorizmu?*

Mislim da su jako pristrani. (*I što mislite o tome?*) Pa mislim da to nije u redu, mislim da je ljudski život bitan i važan svugdje, jednako vrijedan.

19. *Što Vi mislite koji su kriteriji za određivanje načina na koji neki teroristički događaj postaje vijest? Čemu mediji pridaju najviše pozornosti kad će birati što će staviti u novine ili na televiziju?*

Pa pridaju važnost, prvo, tome di se to dogodilo. Pa vjerojatno koliko je žrtava bilo, na koji način je izvršen taj teroristički napad.

20. A što Vi mislite da bi trebali biti kriteriji ili se slažete?

Pa ja mislim da je to to.

21. Što mislite općenito o izvještavanju o terorizmu? Koje je Vaše mišljenje o tome sve skupa?

Pa, ovoga, mislim da se pretjeruje s tim. Da se stavlja to ko neka udarna vijest da bi se zanemarile neke druge stvari koje bi nas se više možda trebale ticati.

21a Znači mislite da ima i važnijih stvari od toga, za nas?

Da, za našu državu, da.

22. Smatrate li Vi da medijsko izvještavanje ima utjecaja na Vas i Vaše stavove?

Pa ne. (*Zašto?*) Pa zato što imam neka svoja razmišljanja i svoje stavove i smatram da ta njihova prikazivanja ne mogu me baš razuvjeriti.

22a Znači mislite da uopće ne utječu na Vas mediji?

Pa dirne te to, suosjećate, normalno da, ono, razmišljaš o tome i neke emocije ti stvara, ali baš sad da će mi mijenjati neke stavove, baš i ne.

23. Dobro. A kakve osjećaje u Vama izazivaju sadržaji vezani za terorizam?

Pa ružne, tužne, neugodne, nije ti baš lipo čuti da je ne znam koliko ljudi poginulo zbog nekih ideala, nečijih.

24. Mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete takve vijesti?

Ne. (*Zašto?*) Zato što smatram da smo po tom pitanju relativno sigurni.

25. Dobro. Smatrate li da teroristima koristi to što se o njima toliko izvještava?

Mislim da da. (*Zašto?*) Pa mislim da im je to i cilj, da se stvori nekakva panika, strah.

26. Smatrate li da mediji, u biti, pomažu teroristima?

Da, da je to njima i cilj, ustvari, teroristima, da to dođe u javnost da bi stvorila se panika.

27. Mislite li kad bi mediji prestali pisati o tome da bi pao broj terorističkih događaja?

Pa možda čak i bi. Nisam sigurna da bi, ali možda ne bi to više bilo toliko aktualno.

28. Mislite li da mediji koriste terorističke događaje za povećanje gledanosti, slušanosti i tako dalje?

Da.

29. Što mislite tko ima najviše koristi, u biti, od tog izvještavanja o terorizmu? Mediji, teroristi ili javnost? Od tih informacija koje se nama daju, u biti..?

Pa mislim da prvenstveno ti teroristi, da se stvori strah i panika, nakon toga mediji da bi dobili čitanost, gledanost ili što već.

30. Aha, dobro. Smatrate li Vi da bi trebalo ograničiti izvještavanje o terorizmu?

Pa trebalo bi, treba izvijestiti, naravno, da se zna što se događa, ali mislim da ne treba tome poklanjati neku pretjeranu medijsku pažnju.

31. A mislite li da bi trebalo to možda regulirati, način izvještavanja, tipa od strane države ili...

Da, da. Nekako to skratiti, da.

32. Želite li još nešto dodati?

Ne.

Dobro, hvala.

Datum: 24. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća ispitanice
Prisutni: Istraživačica i Ispitanica5
Fonetski zapis: 5
Ispitanik broj: 5
Pseudonim: Ispitanica5
Početak: 9 sati i 54 minute
Svršetak 9 sati i 12 minuta
Trajanje: 17 minuta i 56 sekundi

Danas je 24. srpnja, 9 sati i 54 minute, ovo je intervju za diplomski rad na Fakultetu političkih znanosti o medijskoj reprezentaciji terorizma u kojem analiziramo stavove publike.

Dobar dan!

1. Prvo pitanje, na koji način se informirate o aktualnim događanjima?

Hmm kroz medije... Jel trebam nabrojati koje medije? *(Pa možete, da.)* Pa najčešće kroz Internet jer TV je malo teže za pratiti, ali i kroz live stream naših TV-a.

1a Zašto baš preferirate Internet?

Pa iz jednostavnog razloga što mogu u bilo kojem prijevoznom sredstvu se informirati, ne trebam ovisiti o vremenu kad je npr. Dnevnik ili Vijesti ili nešto tako, a za novine, s druge strane, smatram da su malo preskupe, a u kafićima je malo teže za doći na red.

2. Koliko vremena dnevno otprilike posvećujete medijima?

Pa sat do sat i pol.

3. Vjerujete li Vi medijima?

Pa, s obzirom da čitam različite medije, tj. različite novine, smatram da je istina negdje u sredini od svega toga što oni napišu.

3a Aha. Na skali od 1 do 5 kako biste procijenili koliko općenito vjerujete medijima?

Hm... Tri. *(Zašto?)* Pa ako uzmemo, na primjer, hrvatske medije u obzir, i uzmemo li u obzir da svaki medij pokušava... da nisu baš najobjektivniji i da svak želi progurati nešto svoje, i ako uzmemo sredinu od svega što su oni napisali, onda dođemo do te brojke, tri.

4. U Koji medij, vrstu medija, imate najviše povjerenja? Televiziju, novine, Internet?

Pa Internet jer smatram da je, za Internet, hm, oni su najbolji neprofitabilni mediji, a neprofitabilni mediji će napisati zbilja ono najbliže istini što zbilja je jer nemaju baš neke pretjerane koristi.

4a Aha, a možete li mi onda reći koji konkretno, npr. koji portal konkretno smatrate da u njega najviše vjerujete?

Pa ne znam, vjerojatno Guardian. *(Dobro, a zašto baš u taj?)* Pa, čisto iz razloga što je strani medij. Nisam baš sigurna koliko hrvatski, tipa ako uzmemo za primjer Index.hr, nisam baš sigurna koliko je on pouzdan, pogotovo, koliko god oni imali nekakvu propagandu kao mi

pričamo za slobodu medija nisu oni baš najnepristraniji i najslobodniji, ako uzmemo u obzir zapravo bilo koji hrvatski medij, ne funkcionira, jasno mi je da ne funkcioniraju ni svjetski, ali kad bi uzeli, ne znam, naš Jutarnji, poljski Culture.pl ili ne znam Guardian, vjerojatno će u sredini negdje se nešto pronaći.

5. *Aha. Dobro. Mislite li Vi da je Republika Hrvatska po pitanju terorizma sigurna zemlja?*

Da. (*Zašto?*) Pa mislim da je Hrvatska... ovisi, iskreno mislim da naši mediji pokušavaju nekako dati hrvatskoj publici sliku kao da svijet općenito nije siguran, ali realno mislim da u Hrvatskoj za sad nema potrebe za panikom.

6. *Osjećate li se Vi ugroženo u Hrvatskoj?*

U Hrvatskoj se stvarno ne osjećam ugroženo.

7. *Bojite li se terorističkih napada?*

Pa ponekad, ali, ako uzmemo... smatram da Hrvatska nije na meti terorizma još uvijek, ali ako uzmemo u obzir situaciju u Bosni i Hercegovini, koja je tu kraj nas, smatram da je vrlo lako da to može eskalirati, pogotovo što Hrvati imaju potrebu se boriti na strani svih osim nas samih.

8. *Tko su za Vas teroristi, kako biste ih opisali?*

Hm, čekajte da razmislim malo. Pa mislim, ako uzmemo primjer sadašnje situacije, teroristi bi bili neki vjerski... ali zapravo mislim da je jako mala granica odrediti tko je terorist, jer realno ta osoba koja, ne znam, baca bombu, ona i ako ih baca iz nekih vjerskih razloga, baca zbog društva koje ga je napravilo takvim i ne možemo točno odredit, kao to je, ne znam, neko iz Bliskog istoka tko je odlučio sad se nečim takvim baviti, mislim da ih je jednostavno društvo stvorilo takve.

9. *Interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

Naravno, želim znati što se događa u svijetu i želim znati kakva će moja budućnost biti.

9a *Od 1 do 5, kako biste to procijenili, koliko Vas interesira?*

Pa interesira me 5. (*Aha, zašto?*) Pa čisto iz razloga što, hm, mislim da je svijet globalno selo i vrlo velika je šansa da se zarati i ako zarati, realno, naši ljudi će ići ratovati, iako ne znam zbog čega jer zašto bi se ja trebala boriti zbog granica na karti, to jest, linija na karti. Ali ako zarati bilo gdje u Europi, postoji mala šansa, tj. postoji velika šansa da dođe i do nas, a ne želim živjeti u nesigurnom svijetu.

10. *Kako dobivate informacije o terorizmu?*

Najčešće putem medija ili nekakvih foruma gdje ljudi anonimno pišu situacije koje se njima u državama događaju.

11. Smatrate li Vi da je tema terorizma u medijima previše ili premalo zastupljena?

Pa ovisi u kojem... Kao što ste pokazali priloge, smatram da pitanje Bliskog Istoka je jako malo zastupljeno, osim, naravno pitanja, na primjer sad, izbjeglice iz Sirije, mislim da ih oni malo krivo tumače. Istina, mislim istina... ja iskreno vjerujem da postoje ljudi koji bježe iz političkih i ekonomskih razloga kao što je bilo i u Domovinskom ratu, kao što je bilo i u Drugom svjetskom ratu, ili bilo kojem drugom ratu, i zapravo, te izbjeglice prikazuju se kao nešto najgore može nam se, nama u Europi, dogoditi, pod navodnike, ali van toga, ako uzmemo, na primjer Francusku, ili na primjer, ne daj Bože nešto eksplodira u Londonu, bit ćemo bombardirani time više nego ne znam...

12. Što Vi mislite koliko su za javnost, u biti, važne informacije o terorizmu? Konkretno za hrvatsku javnost?

Pa, mislim, za Hrvatsku trenutačno, u ovom trenutku, nisu puno bitne, ali mislim da ne možemo gledati na to na način dok je u susjedstvu, dobro je nego se trebamo pobrinuti za to, ali pobrinuti se na neki kvalitetan način, a ne na način 'sad ćemo se mi pripremit za rat koji možda će jednom početi za to što, ne znam, ima nafte u Iraku'.

13. Smatrate li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?

Pa i ne smatram baš. Ako gledamo naše, konkretno, medije, jednostavno, ne znam, najbolji primjer toga je bilo, ne znam, ovo u Americi što je bilo, cijele društvene mreže su bile pune potpore za to ili potpore za Pariz ili potpore za bilo koju razvijeniju zemlju, a realno, što je sa zemljama Trećeg svijeta ili zemljama Bliskog Istoka općenito.

14. Mislite li da iz medija dobivate korisne činjenice o terorizmu?

Ne jer, pogotovo u zadnje vrijeme, hrvatski mediji terorizam predstavljaju kao, zapravo svaku situaciju, nešto se događa, bit će teroristički čin, mi moramo nekako reagirati, a nitko ne razmišlja o tome da se neke situacije spriječe.

15. Smatrate li da mediji prenose točne informacije o terorizmu?

Pa, iskreno, ne. Jer, na primjer, sad kad su išle izbjeglice, mediji su to predstavili kao samo muškarci idu, a žene ne idu, a nitko nije snimio, zapravo, što se događa na kraju kolone.

16. Što Vi smatrate da je najvažniji dio informiranja građana o terorizmu? Što mislite da je najvažnije da javnost sazna?

Pa da sazna što se događa na Bliskom Istoku i kako bi se to moglo spriječiti jer realno, zašto te izbjeglice nisu išle u Kuvajt.

16a Smatrate li da iz medija dobivate te informacije?

Pa, iskreno, ne smatram jer, pogotovo prateći hrvatsku televiziju, samo što dobivamo je izbjeglice stižu, mi im trebamo pomoći, ne znam, ljudima je teško... mislim, ja vjerujem da

je, kao i u bilo kojem drugom ratu, ali zašto ne spriječimo da dođe do još većih problema nego što sad već je.

17. Recite, kako biste Vi opisali tipičan novinski članak ili televizijski prilog o terorizmu?

Ako je terorizam na Zapadu, onda bi bilo petero ljudi poginulo, mi im trebamo pomoći, ne zna, grupe potpora, a s druge strane, koliko ljudi umire na Bliskom Istoku, ali točno se vidi razlika između toga koje su zemlje, ne mogu reći bitne, ali koje su važnije od ovih drugih.

18. Smatrate li da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?

Ne.

19. Smatrate li da su mediji nepristrani pri izvještavanju o terorističkim napadima?

A mislim, pristrani su, u smislu da, ne znam, i dalje smatram da se samo jednostavno, hm... nisam sigurna je li to nekakva politika koja se vodi, neću ulaziti u to, ali vidi se velike razlike između toga, između bilo kojeg priloga na bilo kojoj našoj televiziji, bila privatna ili nacionalna, kako se točno osjeti razlika između toga što oni žele prezentirati i na koji način.

20. Što mislite koji su kriteriji za određivanje toga koji će teroristički događaj postati vijest, glavna vijest ili...

Pa iskreno mislim, u kojoj se zemlji dogodilo jer, na primjer, kad se dogodilo u Francuskoj, to je bila velika vijest, realno, da se dogodilo u Hrvatskoj, francuski mediji ne bi ni trepnuli.

21. A što Vi mislite koji bi trebali biti kriteriji?

Kriteriji s obzirom da se na Bliskom Istoku velike stvari događaju već godinama, mislim da su već prije par godina trebali razmišljati o tome, mislim, al opet, to je stvar politike i jednostavno, da su ljudi, to jest, mediji, konkretno ti novinari, trebali prije obavijestiti javnost što se točno događa.

22. Dobro. Što mislite općenito o izvještavanju o terorizmu? Kakvi su Vaši stavovi o tome?

Pa smatram da je to potrebno jer trebamo biti svjesni činjenice što se događa u našem svijetu, ali opet, s druge strane, mislim da trebaju prikazati neke konkretnije činjenice od toga, ne znam, opet smo obojali Eiffel u neku boju.

23. Dobro. Smatrate li da medijsko izvještavanje ima utjecaj na Vas i na Vaše stavove i zašto?

Pa smatram da nema jer, dovoljno veliku količinu, novina, ne znam, portala, foruma, TV emisija pratim da mogu dobiti neku sliku... sad, istina, mediji zapravo, kao i sve, utječu na našu podsvijest i samim time mi stvaramo nekakvo mišljenje, ali ako se mogu oduprijeti, ako se mogu pokušati oduprijeti tome, to ću i napraviti.

24. A mislite li da u iti jednom smislu mediji utječu na Vas?

Pa mislim da da jer mislim da globalizacija koja se događa, na primjer, kulturalizacija koji anglikanske zemlje stvaraju sa svojim fimovima, serijama, ne znam, glazbom, naravno da utječe. To je pop kultura u kojoj mi odrastamo i jednostavno to utječe na nas, htjeli mi to ili ne, al opet postoje neki načini da se i tome odupre.

25. Kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji vezani uz terorizam?

Pa neću nikad reagirati na način da ću, ne znam, plakati jer jednostavno smatram da ono što nije dio tebe da te ne može ni povrijediti, ali definitivno da razmišljam na način što će se dogoditi... mislim, smatram da je svaka osoba sebična i da razmišlja što će se dogoditi s mojom budućnošću, ne želim da moja djeca odrastaju u tom svijetu, ali mislim da sigurno nije jednostavno za slušati da si pri kraju sa svojim obrazovanjem, a realno da ti se kroz deset godina može dogoditi treći svjetski rat bez problema.

26. A mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete takve vijesti?

Ha ha (smijeh), iskreno ne, jer ja i dalje mislim da teroristi neće napasti Hrvatsku jer nemaju zašto, ali možda ja griješim, možda.. stanje u Sarajevu je sad katastrofa, a Sarajevo je udaljeno, koliko, par sati od Hrvatske.

27. Dobro. Smatrate li Vi da teroristima koristi izvještavanje o njima i o njihovim činovima?

Pa vjerujem da je svaki terorist društveno stvoren kao takav, nije on sam, i vjerujem da ima ego-tripera među njima, to svakako, njima to paše, al opet, realno, kad se ti boriš zbog nečeg što je kao, navodno, trebala bit vjera, nisam baš sigurna koliko ti moć imaš.

28. Smatrate li Vi da mediji pretjeranim izvještavanjem na neki način potpomažu teroriste? Znači, da im pomažu u smislu da teroristi tako šire strah, paniku, šalju neke svoje poruke?

Pa to definitivno. Mislim to, kad u četvrtom srednje čitaš Orwella i shvatiš da štogod ti napraviš u životu, tebe će oblikovati nešto drugo, mislim, sve su životinje jednake, neke su jednakije od drugih, i sigurno da mediji, pa mislim, kad je bio napad u Parizu koliko se smanjilo zapravo noćenje u Parizu i koliko je ljudi bilo strah otići tamo i tako za bilo koji drugi napad. Al opet, s druge strane, nisam sigurna jel to uvijek ok..

29. Mislite li da bi broj terorističkih napada pao kad bi se manje izvještavalo o tome?

A ne znam, to pitanje i mene, iskreno nekad muči. Iskreno, nisam sigurna. S jedne strane mislim da možda i bi, ali s druge strane, neke stvari su se i prije događale, samo nisi bio svjestan njih. Mislim da, jednostavno, loših stvari u svijetu će uvijek biti, mislim, uzmimo, ne

znam, drugi svjetski rat, nije to bilo u medijima toliko pa se to dogodilo. Mislim da će postojati, samo su ljudi manje svjesni nečeg.

30. Što Vi mislite koriste li mediji terorističke događaje da bi povećali gledanost, slušanost ili čitanost?

Naravno. Mislim da se mediji jednostavno, u današnje vrijeme, u Hrvatskoj, baziraju na žutu štampu i crnu kroniku, da drugo ništa ne postoji.

31. A što Vi mislite, tko, u biti, ima najviše koristi od tog izvještavanja o terorizmu? Znači, sami mediji, u smislu podizanja slušanosti, gledanosti, teroristi koji, kao, na taj način šalju poruke, ili javnost, koja, u biti, treba biti informirana o tome?

Pa ne znam, iskreno, mislim da profitiraju, do neke granice, svo troje, samo što je malo problem s javnošću, što god, kad god rekli na televiziji će vjerovati, mislim, ne znam... možemo uzeti za primjer bilo čijeg dida koji će gledati TV i vjerovati da je sve što se događa da je to istina. S druge strane, i mediji, pa i na društvenim mrežama, klikovi, da oni zarade više. Sad opet, sami teroristi, pa vjerojatno, al...

32. Smatrate li da treba ograničiti medijsko izvještavanje o terorizmu?

Ne. Samo smatram da bi trebalo biti manje pristrano prema određenim zemljama.

32a Znači smatrate da uopće ne treba regulirati, na primjer, od strane države ili...

Ne, jer, mislim, bilo koja regulacija od strane države dovodi do cenzure koja već i sad postoji, ako idemo cenzurirati sve što se događa, od kulture do terorizma, realno dolazimo u totalitarni sustav koji nas vraća 30 godina unazad.

32b A mislite li da bi možda tu trebalo doći do samoregulacije od strane medija ili uopće nikakva regulacija nego svi pišu šta hoće i to je to?

Pa mislim da je problem naših medija upravo to, što svi pišu što hoćeju, mislim da bi trebalo biti regulacije, ali u smislu da se daju objektivne činjenice, realno, ako si ti izvjestitelj ha HRT-u, nikog nije briga što ti misliš o tome, ti bi trebao biti objektivan. To je isto kao da imaš sudca koji kaže, a ti si mi simpatičniji pa te neću poslati u zatvor.

33. Dobro, želite li još nešto dodati?

Ne bih.

Dobro, hvala.

Hvala tebi!

Datum: 25. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća ispitanice
Prisutni: Istraživačica i Ispitanica6
Fonetski zapis: 6
Ispitanik broj: 6
Pseudonim: Ispitnica6
Početak: 20 sati
Svršetak 20 sati i 12 minuta
Trajanje: 12 minuta

Danas je 25. srpnja, 20 sati, ovo je intervju za diplomski rad na Fakultetu političkih znanosti u kojem analiziramo stavove publike o medijskoj reprezentaciji terorizma.

Dobra večer!

1. Evo prvo pitanje, na koji način se Vi informirate o aktualnim događajima?

Pa putem novina, televizije, interneta...

2. Koliko vremena dnevno posvećujete medijima?

Pa, hm, zapravo najviše možda Internet portali, na poslu (ha ha), u slobodno vreme. *(Dobro, a koliko, otprilike...)* Pa možda do pola sata.

3. Aha, dobro. Iz kojih medija se najviše informirate?

Pa možda 24 sata, Jutarnji, Večernji list, Slobodna Dalmacija... *(Zašto baš iz tih?)* Pa zato što možda pružaju najviše informacija.

4. Dobro. Recite mi vjerujete li Vi medijima?

Ne baš. *(Na skali od 1 do 5, kako biste to procijenili?)* Tri. *(Zašto?)* Pa zato što smatram da svaku priču ili je previše napušu ili, mislim da većinu vijesti prikažu malo gorima nego što zapravo jesu.

5. Recite mi u koji medij imate najviše povjerenja, televiziju, radio, tisak, Internet?

Hmmm, radio. *(Zašto?)* Pa mislim da su tu možda najbrže dojave, ne znam, više ljudi dojavljaju neke informacije nego baš novinari.

5a A recite mi kad bi morali konkretno odabrati jedan medij, na primjer, ne znam, Radio Zadar ili televizija HRT, koji biste odabrali?

Radio. *(Koji radio?)* Hmm, možda narodni. *(Dobro. Imate li neki razlog poseban zašto ili?)* Pa mislim da su tamo, konstantno su neka javljanja, oni ono, dozvoljavaju da ljudi zovu za bilo kakvu informaciju, bilo kakvu vijest koju vide.

6. Dobro. Recite mi smatrate li Vi da je Republika Hrvatska po pitanju terorizma sigurna zemlja?

Da. *(Zašto?)* Zato što smatram da u Hrvatskoj su postavljene toliko jaki, ti za prisluškivanje i sve živo i zato mislim da je Hrvatska dobro pokrivena.

7. *Osjećate li se Vi ugroženo u Republici Hrvatskoj?*

Ne.

8. *Bojite li se terorističkih napada?*

Još uvijek ne. (*Zašto?*) Pa mislim da smo još uvijek sigurni, da još uvijek nismo svijetu toliko zanimljivi.

9. *Recite mi tko su za Vas teroristi, kako biste ih Vi opisali?*

Vjerojatno vrlo dobro plaćeni ljudi koji vjerojatno rade u organizacijama, a ne znam, vjerojatno imaju metu koju bi trebali srediti za dobru količinu novca.

9a *Znači smatrate da je novac motivacija?*

Da!

10. *Recite mi interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

I ne baš. (*Dobro, na skali od 1 do 5?*) Tri. (*Dobro, zašto?*) Pa zato što trenutno kad se ne događa kod nas, od posla i dnevnog, ne stignem baš pratiti.

10a *Aha, mislite da se događa kod nas, negdje bliže nama da bi Vas više interesiralo?*

Da.

11. *Aha, dobro. Recite mi, kako dobivate informacije o terorizmu?*

Pa putem medija. (*Ne iz drugih nekih izvora?*) Ne.

12. *Dobro. Smatrate li da je ta tema u medijima previše ili premalo zastupljena?*

Pa mislim da dosta dobro. S obzirom da di god se dogodi neki teroristički napad da vrlo dobro to mediji prenose.

13. *Dobro. Recite mi što Vi mislite koliko su za javnost, u biti, važne informacije o terorizmu? Konkretno, za hrvatsku javnost?*

Pa možda i previše. Mislim, važne su utoliko da se ljudi znaju pripremiti u slučaju da, da uvijek mogu biti... mislim, smatra se da ako je negdi bliže ili nešto da bi moglo i kod nas.

14. *Dobro. Smatrate li Vi da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Hmmmm, da. (*Zašto to mislite?*) Pa mislim da dobro informiraju di, što, kad, zašto.

15. *Smatrate li da su činjenice koje dobivamo iz medija o ovoj temi korisne?*

Da.

16. *A mislite li da mediji prenose točne informacije o ovoj temi?*

Pa možda. Ma.. da i ne, vjerojatno prenose dosta, ali isto mislim da dobar dio se skriva od javnosti.

16a *Zašto to mislite? Ako možete pojasniti malo?*

Pa mislim da ipak u javnost ne izlaze svi razlozi, koji se događaju, zašto se nešto radi.

16b A mislite da je to krivnja medija, ili da ni mediji ne znaju?

Pa mislim da ni mediji ne znaju.

17. Recite mi što Vi mislite da je najvažnije da javnost sazna o terorizmu, što je najbitnije da mediji prenesu?

Pa možda mjesto gdje se dogodilo, broj stradalih, možda sumnju gdje će sljedeći biti..

18. Kako biste Vi opisali tipičan članak ili prilog o terorizmu?

Pa mislim da ima uglavnom dosta informacija, ali mislim da je to sve dobro upakirano za javnost. Čisto brojka otprilike mrtvih, mjesto na kojem se dogodilo...

18a A što mislite da bi trebalo možda još istaknuti ili dodati u te priloge koje mi dobivamo?

Pa možda malo više informacija o tome zašto je baš negdi to odabrano, koji je konkretan razlog zašto su baš tu državu napali.

19. Dobro. Recite mi, smatrate li Vi da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?

Ne. *(Možete li malo pojasniti?)* Pa mislim da, na primjer, sad London, Pariz ili tako neki ekskluzivniji gradovi da se o njima više piše nego o nekim manjim mjestima gdje se takve stvari događaju.

20. Znači smatrate da su mediji, u biti, pristrani?

Da.

20a Možete li objasniti zašto?

Pa pretpostavljam da i medijski ishod ovisi o tome gdje će im biti više plaćeno i za kakve informacije, izvještaj, pa da tako oni rade.

21. Recite mi što Vi mislite koji su kriteriji koji, u biti, određuju koji će teroristički događaj postati vijest?

Pa vjerojatno mjesto, mjesto na kojem je, ne znam, na primjer, neki možda više turistički grad, ili tako nešto, di je veća količina ljudi, veći promet, možda i neke političke stvari, kako uništiti nekome gospodarstvo pa s takvim...

22. Dobro. A što Vi mislite koji bi trebali biti kriteriji? Ili je to, u biti, dobar kriterij za određivanje...

Pa mislim da ne, mislim da bi trebalo biti za sve jednako.

23. Dobro. Recite mi kakvo je Vaše mišljenje općenito o medijskom izvještavanju o terorizmu?

Pa, mislim, solidno. Mislim da daju dovoljno. Da bi mogli više, mogli bi i dati više informacija, ali vjerojatno za nas, obične ljude, sasvim dovoljno.

24. *Dobro. Smatrate li Vi da medijsko izvještavanje ima utjecaj na Vas i Vaše stavove?*

Ne. (Zašto?) Pa zato što se ne povodim medijima nego zdravim razumom.

25. *A mislite li da mediji ikako, iti malo utječu na Vas, u barem nekom pogledu?*

Pa možda malo, ne znam, dobro je vidjeti i tu drugu stranu koju mediji prikazuju pa usporediti možda sa vlastitim mišljenjem, čisto naći neku sredinu.

26. *Recite mi, kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji o terorizmu?*

Pa dokle god nije blizu, apsolutno nikakve.

27. *Mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete takve vijesti, o terorizmu?*

Ne. (Zašto?) Pa ne znam, smatram da je Hrvatska stvarno dobro opremljena i ne znam...

28. *Recite mi, smatrate li Vi da teroristima koristi to što se o njihovim činovima izvještava u medijima, da im na neki način koristi to što se o njima izvještava?*

Da, da! (Zašto to mislite?) Pa zato što dok je buka na jednom mjestu, oni već mogu sebe spremići za drugi napad na nekom drugom.

29. *Smatrate li da mediji, u biti, svojim izvještavanjem na neki način, ustvari, pomažu teroristima? U smislu da teroristi na taj način šire strah, paniku...*

Da, da, da.

30. *Recite mi, što Vi mislite, kad bi mediji prestali, smanjili pokrivanje te teme, dal bi pao broj terorističkih događaja?*

Pa mislim da ne... ali možda bi manje, pa možda čak i bi manje se toga događalo zato što, ovako medijska pozornost, onda im to još više daje...

31. *Recite mi sad, mislite li Vi da mediji koriste terorizam i terorističke događaje kako bi povećali naklade, gledanost, slušanost i tako dalje?*

Svakako! Tko prvi izda bolju informaciju i tko prvi dozna neku informaciju, mislim da to, na tome, na gledanosti i svemu zarade...

32. *A što mislite, u biti, komu najviše koristi izvještavanje o terorizmu, znači, medijima, u smislu, to što smo sada komentirali, čitanosti, gledanosti; teroristima koji na taj način siju strah ili javnosti koja se na taj način informira i dobiva korisne informacije?*

Pa mislim da javnost tu ima najmanje koristi, po meni. A mediji, daleko od toga, puno bolje zarađuju, a teroristi, smatram da im je to, uglavnom, dok je bauk na jednoj strani, oni bolje sebi mogu organizirati druge...

33. Recite mi smatrate li Vi da bi trebalo ograničiti, na neki način, medijsko izvještavanje o terorizmu?

Hmmm, pa ne. (Zašto?) Pa neka izvještavaju, da ljudi budu upućeni, ali možda bi trebali malo bolje to.

34. A mislite li da bi to nekako trebalo regulirati, npr. od strane države ili da medijske organizacije same imaju neke smjernice po kojima bi se vodili, ili jednostavno pustiti da svaki medij izvještava na način na koji želi?

Pa zašto ne, neka svak izvještava kako želi, jer i ovako svi kopiraju jedni druge, možda kad bi svi imali više slobode, možda bi dobili više različitih gledišta, možda ne bi bile sve vijesti jednake.

35. I evo, želite li još nešto dodati?

Pa nemam više ništa za dodati.

Hvala!

Datum: 26. srpnja 2016.
Mjesto: Ured ispitanika
Prisutni: Istraživačica i Ispitanik7
Fonetski zapis: 7
Ispitanik broj: 7
Pseudonim: Ispitnik7
Početak: 10 sati 52 minute
Svršeta: 11 sati i 16 minuta
Trajanje: 23 minute i 41 sekunda

Danas je 26. srpnja, 10 sati i 52 minute, ovo je intervju za diplomski rad na Fakultetu političkih znanosti u kojem analiziramo stavove publike o načinu na koji je terorizam reprezentiran u medijima.

Dobar dan!

1. Znači, prvo pitanje, na koji način se Vi informirate o aktualnim događanjima?

Hmmm, najčešće kroz dnevne novine, dnevni tisak i televiziju, informativne emisije.

2. Dobro. Koliko vremena dnevno otprilike posvećujete medijima?

Hmm, dnevno, pa, ne bih rekao... Hm, baš informativnom programu? Ne bih rekao više od 15 minuta. *(Zašto?)* Pa za novine mi prolistat treba 10 minuta, za vijesti koje su, ovako, naporne, tipa terorizam o kojemu upravo sad pričamo, ne volim to. Mislim da se sve može reći u dvije rečenice.

3. Dobro. Recite mi iz kojih medija se najviše informirate?

Hm, točno koji, imenom i prezimenom ili? *(Pa možete reći i vrstu pa i....)* Pa dnevne novine, evo recimo, Zadarski list, mislim da dosta dobro prati, ovaj, dnevne novosti i kroz Dnevnik HRT-a.

3a Dobro. Zašto? Imate li neki poseban razlog ili?

Nemam. Mislim da kroz ono što listam novine, mislim da su svugdje slične stvari obrađene, a s obzirom da je Zadarski list ovako više lokalno orijentiran, to me isto više i interesira.

4. Dobro. Recite mi vjerujete li Vi medijima?

Da. *(Koliko, od 1 do 5?)* Pa recimo četiri. *(Aha. Zašto?)* Pa mislim da, nisam se susreo s nekom informacijom, izuzevši možda neke Internet portale, ali ovo što se tiče tih dnevnih

novina, što se tiče, ovaj, državne televizije, nisam se susreo s nekom lažnom vijesti, tako da nemam razloga sumnjati.

5. *Aha. A možete li reći u koji medij, kao vrstu medija, imate najviše povjerenja?*

Pa možda tisak jer on ipak sa jednim odmakom od nekoliko sati reagira na neku informaciju pa imaju vremena, provjeriti možda to sve skupa, ali televizije koje, mahom sad imaju snimke, mislim to su snimke koje je teško lažirati, vjeruješ da je to tako i da je to bilo uživo, a što je potpuno od svega toga, to ne znam.

5a *A imate li neki medij, konkretno, što ste rekli imenom i prezimenom, u koji najviše imate povjerenja?*

Pa mislim, čisto zbog tradicije, Hrvatska televizija.

6. *Aha, dobro. Smatrate li Vi da je Republika Hrvatska sigurna zemlja, po pitanju terorizma?*

Pa, ne mogu to reći. Mislim, ja smatram da se to ovdje još ništa nije dogodilo, ali da smo sigurni, ne vjerujem. Mislim, moderni terorizam nema granica, tako da. Ali, smo možda manje interesantni nego druge zemlje. (*Zašto to mislite?*) Pa zato što smo mala zemlja, relativno nepoznata, mislim, kad pričaju o Hrvatskoj u Aziji ili Americi, ljudi ne znaju, niti gdje je, niti kako je, poznaju neke ljude možda iz Hrvatske, poznate osobe, sportaše ili nešto slično, ali zemlja kao takva, mislim da nije interesantna za terorizma i možda, s obzirom da je bio rat tu, da je bilo Domovinskog rata, da smo malo istrošili taj, tu medijsku svjetsku pozornost na taj način.

7. *Dobro. Osjećate li se ugroženo u Hrvatskoj?*

Ne.

8. *A bojite li se terorističkih napada?*

Pa, vrativši se na ovo prethodno pitanje, da, zato što mislim da, da ipak, nitko više nije siguran, da nijedna strana svijeta nije sigurna, i da, s obzirom da je to, da su to, pretpostavljam po onome što čujem, nekakve individualne akcije, da bilo kome može pasti na pamet u bilo kojem dijelu svijeta odraditi teroristički napad.

9. A kako biste Vi opisali teroriste, tko su za Vas teroristi?

Pa ne mogu ih definirati, ja i dalje ne mogu vjerovati da postoje ljudi koji uživaju u ubijanju, ali, oni su definitivno indoktrinirani, dakle, jednim dijelom, ispranog mozga jer očigledno je da to što rade nije posljedica zdravog razuma, odnosno razuma. Znači, to je posljedica nekih emocija i svega toga skupa. Čujte, imali smo mi to i ovdje, znači tu su bile generacije i generacije Srba koje su se rodile u Hrvatskoj pa su, nakon pedeset, sto godina, pobunili se protiv te države i imali smo Domovinski rat. Tako da s te strane ja razumijem teroriste, ali način na koji se, jedno je bilo u Domovinskom ratu gdje smo mi točno znali tko je lijevo, tko je desno, tko je gori, ko je doli, a ovo gdje jednostavno nemaš pojma da je osoba koja je kraj tebe fanatik u toj mjeri da će sebe raznijeti i ubiti ne znam koliko ljudi.

10. Recite mi interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?

Hm, s obzirom na sve skupa, sve manje i manje. Dosta je, me to smeta, mislim da iz posljedica Domovinskog rata imam empatiju prema tim ljudima koji pate i prema tim ljudima koji su ubijeni i, ja vjerujem da je to tako, ali ne trebaju mi detalji o tome. Ono, zaista suosjećam s tim ljudima, ali da ja moram sad baš znati sve u detalje što se dogodilo, to ne.

10a Kako biste procijenili od 1 do 5 koliko Vas interesiraju takve informacije?

Uff, interesira me, ali... pa ne znam, recimo četiri.

11. Dobro. Recite mi, kako dobivate najčešće informacije o terorizmu?

A u zadnje vrijeme se to pročuje i ljudi odmah pričaju na cesti, evo sad je bilo tamo, sad je bilo u Munchenu, sad je bilo u Nici i onda pogledaš vijesti na televiziji najčešće.

12. Dobro, recite mi mislite li da je terorizam u medijima previše ili premalo zastupljen?

Previše. Mislim da je općenito sve to previše zastupljeno, iz razloga što se, što što previše se neka vijest, ne zato što vijest ne treba objaviti, dapače, treba objaviti, treba reći što je i kako bilo, ali se mediji često puta vraćaju na istu stvar i ispočetka objašnjavaju jednu te istu stvar.

13. Što Vi mislite koliko su za javnost važne informacije o terorizmu, za hrvatsku javnost?

Pa mislim da nisu toliko važne, s obzirom da ipak se tu, možemo reći, osjećamo malo sigurnije, iz onih razloga koje sam prije rekao. Važne u tom smislu. Ali da se moramo, na

neki način, i suosjećati s tim ljudima koji žive tamo u nehumanim uvjetima, ne tamo, nego recimo, znamo da je, ovaj, žarište svega, ne znam, u Siriji, i da od tamo dolazi najveći broj terorista, znači moramo suosjećati s ljudima koji tamo žive, koji pate, i oni imaju neku vrstu domovinskog rata već godinama i s puno većim žrtvama i s puno nemilosrdnijim metodama rata, ali, s druge strane, ovaj i da se, to sam htio reći, da se mi na neki način pripremimo, pripremimo u smislu da ne možemo puno mi tu utjecati hoće li netko kraj nas se ubiti ili neće, ali da budemo svjesni da postoji i ta mogućnost.

14. Aha, a mislite li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?

Ne. (*zašto?*) Mediji u smislu informativnih emisija, ne, a u smislu emisija u kojima se vode debate o tome i to, da. Jer mislim da nedovoljno stručni ljudi mogu to komentirati, recimo u Dnevniku. Dnevnik je emisija koja daje informacije, znači tamo i tamo je bilo to i to, dogodilo se zbog toga i toga, e a sad mi ne znamo koje su posljedice terorizma u Turskoj, u Siriji, to su njihove duboke stvari. Kao što smo mi tri godine objašnjavali svijetu da mi ne želimo istrijebiti Srbe nego da se mi borimo samo za svoj teritorij koji je okupiran, tako pretpostavljam, i to ljudima nije bilo jasno, koji su to Hrvati, koji su to Srbi, zašto se oni tamo bore, to njima nije bilo jasno, tako mislim da je i ovo. Mi ne znamo posljedice svega što se događa unutar jedne države, premalo smo informirani, i mislim da informativne emisije ni ne ukazuju na to dovoljno.

15. Mislite li da ove činjenice koje dobivamo iz medija, mislite li da su to korisne činjenice? Ili mislite da bi možda neke druge stvari trebalo više istaknuti?

Mislim da jesu korisne, možda neke, ovo što sam sad rekao, malo površnije nego što bi možda trebalo biti, ali su korisne.

16. A mislite li da mediji prenose točne informacije?

Da, mislim da oni smatraju da prenose točne informacije, i kad nisu, ali oni smatraju, oni prenose iz nekih izvora informacije.

16a Znači smatrate i ako nisu možda točne da to nije namjerno iskrivljavanje nego...

Da, da, nego posljedica neznanja.

17. Što Vi mislite, u biti, da je najvažnije da javnost sazna? Koje su informacije najbitnije da se prenesu javnosti o terorizmu?

Pa mislim, uzrok terorizma. Znači, ja opet govorim, ne mogu vjerovati da netko iz čista mira dođe i napravi jedno takvo krvno djelo, premalo znamo o njima, mi njih osuđujemo, ajme oni su ovakvi, oni su onakvi, ali to su ljudi koji su propatili vjerojatno u životu. Činjenica je da imamo informacije o ljudima koji su, ne znam, pedeset godina, rođeni Englezi, rođeni u Londonu, koji su imali sve živo na pladnju, znači mogli su, suvremeni svijet imali su na dlanu, znači nije im bilo ništa nepoznato, ništa im nije falilo, a opet su se okrenuli terorizmu. E sad, uzrok toga, zašto je to tako, to po meni je ono što treba ispitati.

18. Kako biste Vi opisali tipičan prilog ili članak o terorizmu?

Kako bih ga opisao? A, najčešće su naslovi dosta bombastični, i isto ono što pogledam koji put na portalima, budu dosta i ružne te scene, i onda oni kažu, a čak i na Dnevniku znaju pustiti neke te snimke, i kažu to su traumatične scene i nemojte gledati ako ne želite, ali ja, ja sam baš protiv toga, da se to uopće prikazuje bilo gdje, niti na portalima, niti na, mislim, ne možeš da netko to objavi, ne znam, na Facebooku ili slično, ali na službenom informativnom portalu ili na Dnevniku ili na televiziji, ovaj, mislim da bi takve scene trebalo zabraniti i mislim da djeca, umjesto da se senzibiliziraju za patnju drugih, da baš obrnuto dobivaju, to sad ulazimo malo u drugu problematiku, ali mislim da, da se nakon stotog tog prijenosa postiže upravo suprotno, da se ljudi više ne senzibiliziraju za to, nego obrnuto, da im je to postalo nešto, mogu reći, sasvim normalno, a to je daleko, daleko od normalnog.

19. Dobro. Recite mi smatrate li Vi da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?

A ne, to je činjenica da to nije istina. Onaj primjer na početku što smo gledali, to je tako. Ali mi jesmo senzibilizirani na onome tko nam je bliži. Da je teroristički napad u BiH, ili u Sloveniji bi sigurno više pažnje obratili na to nego kad je u Francuskoj, a kad je u Francuskoj, puno više pažnje mi posvećujemo tome nego što je u Siriji zato što nam je... u principu, što dalje od oka, dalje od srca, to je tako.

20. Dobro, znači smatrate, u biti, da su mediji ipak pristrani?

Je, je, ne pristrani nego eto, mislim da je to, tipa, potražnje i, ono što se više traži, više se i prikazuje, a više se traži Nica, jer nam je bliže. Sad ja ne znam kako, ja to govorim iz

perspektive Hrvata, a ne iz perspektive Amerikanca. Sad ne znam da li Amerikanac isto gleda na ovo u Francuskoj i na ono u Siriji, to bi trebalo vidjeti.

20a A smatrate li Vi, iz svoje perspektive, da je to u redu, da mi Hrvati doznamo više informacija o Francuskoj nego o Siriji?

Nije, ali, to je posljedica, nije to posljedica samo medija, to je posljedica povijesti. Europa je bila centar svijeta uvijek, i još uvijek je, bez obzira na Kinu i bez obzira na Ameriku, ali još uvijek je, u bilo kojem smislu, centar svijeta. Znači, iz Europe je sve krenulo, bar mi tako mislimo, sve krenulo, tako da iz naše perspektive Europa je centar svijeta i normalno da se tu više obraća pažnja na te vijesti iz Europe.

21. Dobro, recite mi što Vi mislite koji su kriteriji koji određuju koji će događaj postati vijest, koji teroristički događaj će postati vijest?

A prije svega bi trebao biti broj žrtava, uzrok terorističkog napada, mislim da je broj dva. Ne znam, mislim, obično nas najprije, ovaj, zaokupi nam pažnju taj broj žrtava, nije isto je li pet, je li dvanaest, je li osamdeset, to je velika razlika.

22. A recite smatrate li da su ti kriteriji, u biti, u redu ili da bi neki drugi trebali biti?

Mislim da da, mislim da tu mediji, u principu, rade ono za što su plaćeni, znači da što bitniju vijest, odnosno, što bombastičniju vijest prikažu najprije, a mislim, to im je i posao.

23. A što mislite o, kakav je Vaš stav općenito o izvještavanju o terorizmu?

Pa onaj dio mi strašno smeta, znači prikazivanje samog čina, terorističkih ubojstava, taoca, eksplozije i tako dalje, sam taj čin to, mislim da, možda bih mogao to, ovaj, usporediti sa istrčavanjem navijača, ovaj, voajera na nogometna igrališta, i kad ono gol daju i tako. Zadnjih par godina se to ne prikazuje, nikakvi incidenti na tribinama se više ne prikazuju, znači režiser je uvijek fokusiran na nešto što se događa sportsko na terenu i mislim da možda u tom smislu treba ići, znači ne davati na važnosti samom činu zbog toga, izvijestiti o tome, ali, jer je upravo to, po meni, cilj terorista, da se njih čuje i vidi. Možda, sad ružno zvuči, ignoriranje, ali nije to ignoriranje, samo ne davanjem toliko, toliko prostora i vremena možda bi se nešto moglo popraviti.

24. Sad kad ste to već spomenuli, mislite li Vi da, u biti, teroristima koristi to što se o njima izvještava?

Jasno, pa to im je i cilj, znači nemaju drugog razloga da se, da, bez obzira na dubinu toga čina, znači, svi imaju, nitko nema isti razlog, možda je netko ostao bez cijele obitelji pa iz osвете želi to napraviti, netko je indoktriniran, a nema nikakvu stvarnu potrebu i korist za bilo kakvom borbom u tom smislu. Svi oni imaju svoje neke puteve, različite, ali im je na kraju svima cilj da se za njih čuje, da se za terorizam da se čuje. Taj čin je, znači, nekome znak da nešto ne valja.

25. Aha. Mislite li onda, možda, da mediji, u biti pomažu teroristima?

Jasno.

26. A što mislite kad bi se prestalo o tome pričati, bi li pao broj terorističkih napada?

Ja mislim da bi, ja mislim da bi jer bi jednim dijelom izgubili svoju svrhu.

27. Mislite li da, jednim dijelom, i mediji koriste te događaje da bi povećali...

Ma naravno, naravno. Mi smo moderno društvo i već toliko zasićeno nekim normalnim stvarima, tako da ove koje nisu normalne, a očito je da anisu normalne, ovaj, ubojstva toliko ljudi, ovaj, ljudi se hrane takvim nekakvim spektakularnim događajima jer nam je sve drugo sad postalo preobično.

28. Recite mi, što Vi mislite tko ima najviše koristi od tog izvještavanja o terorizmu? Sami mediji, u tom smislu, čitanost, gledanost i to, terorističke organizacije koje tako šire strah i paniku ili javnost koja prima informacije pa...

Mislim da je tu javnost najmanje bitna. Mislim da je teroristi su tim činom, odnosno sa oglašavanjem njihove friške akcije su, ovaj, odradili svoj dio posla, oni su zadovoljni jer se o tome priča, i naravno da vjerujem da te informativne kuće imaju koristi od toga, to im je posao.

29. Mislite li Vi da medijsko izvještavanje ima utjecaja na Vas i Vaše stavove?

Naravno. A mislim, ja neću sad sjesti i čitati knjigu o tome ili iz povijesti o tome kako se situacija u Siriji razvijala kroz stoljeća, nego pokušavam iz medija dobiti informaciju što, kako, zašto.

30. *A u kojem smislu mislite da mediji utječu na Vas?*

Utječu u smislu da mi daju informacije o tome. Ako ja imam informaciju da je netko terorist koji se oglasio kao član te i te organizacije, onda ja stvaram svoje mišljenje o toj organizaciji.

31. *Recite mi, kakve osjećaje u Vama izazivaju sadržaji vezani za terorizam?*

Jako mučne, jako mučne. Ja sam nekoliko puta sam vidio, nisam želio vidjeti, ali sam vidio te scene i, tih ubojstava, taoca i tako dalje i to mi tako ostaje u mozgu i vraća se često, tako se fino vraćaju, ma te stvari zaista ne volim vidit.

32. *Mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete takve vijesti?*

Naravno, naravno. I ne samo u Hrvatskoj nego svugdje u svijetu jer ovo je sad već postalo gotovo svakodnevna situacija, uobičajena, ne vidim zašto bi mi bili drugačiji i sigurniji od drugih, osim što smo manje interesantni, manji smo pa smo možda manje interesantni, ali naravno da je to, ovaj, kako je ono pitanje bilo.... *(Mijenja li se Vaš pojam sigurnosti...)* E, e, je, svakako!

33. *Recite mi Vi, smatrate li da bi trebalo ograničiti, osim ovo što ste već istaknuli, ograničiti, u biti te slike koje se prikazuju, mislite li da bi još nešto trebalo tu regulirati?*

Ne, samo mi je to sporno. Mislim ako će novinar poć na lice mjesta pa govoriti što se dogodilo, to, mislim, nemam ništa protiv toga, to je tako svugdje u svijetu, to je tako normalno, ali sami ti činovi koji su snimani, da li sigurnosnim kamerama, da li jesu oni sami sebe snimali da bi prikazali to što će napraviti, ne, to mislim da nije u redu.

34. *A mislite li da bi možda trebala neka regulacija od strane države, medija, kad je u pitanju ta tema?*

Ne, mislim da bi to treba biti konsenzus nekakav medijskih kuća i agencija, dobro, to bi se smatralo nekakvom cenzurom, ali mislim, ako na svakom filmu piše da je predviđeno da ga ne gledaju mlađi od dvanaest, od četrnaest ili ne znam koliko godina, onda i ovo je jedna od takvih stvari i mislim da bi, možda, u tom smislu trebalo ići.

35. Dobro. I imate li još nešto možda dodati?

Ne. Ne, mislim da smo sve rekli. Znači, sam prijenos terorizma, ono što je poanta ove priče, nemam ja ništa protiv medija i da mediji to moraju, oni žive od toga, naravno, ali sad, da li oni na taj način potiču daljnje terorističke akcije, da li služe za to, da li služe da nas informiraju ili služe da zarade novce, e to ne znam

Hvala Vam!

Ništa, Tina!

Datum: . 27. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća istraživačice
Prisutni: Istraživačica i Ispitanica8
Fonetski zapis: 8
Ispitanik broj:8
Pseudonim: Ispitanica8
Početak: 11 sati
Svršetak 11 sati i 15 minuta
Trajanje: 15 minuta i 13 sekundi

Danas je 27.srpnja, 11 sati, ovo je intervju u svrhu izrade diplomskog rada na Fakultetu političkih znanosti o medijskoj reprezentaciji terorizma, odnosno analiza stavova publike o toj temi.

Dobar dan!

Dobar dan.

1. Znači, prvo pitanje, na koji način se Vi informirate o aktualnim događanjima?

Pa informiram se, znači, uz pomoć Interneta najviše. *(Aha, zašto?)* Pa zato što mi je nekako najdostupnije s obzirom na to da mi je mobitel po cili dan u rukama pa mi je to nekako najbrži način da saznam neke vijesti.

2. Koliko vremena dnevno posvećujete medijima?

Pa, onako, mislim čitav dan sam na internetu, ali onako, konkretno baš da nešto čitam, informiram se je onako, možda desetak minuta, petnaest.

3. Iz kojih medija se informirate?

Pa iz interneta. Tj. uz pomoć linkova i stranica koje mi ponudi Facebook. *(Aha, znači preko društvenih mreža dođete do nekih linkova?)* Da. *(Aha, a zašto baš iz tih medija, zašto baš preko interneta?)* Pa kao što sam prije rekla, najpristupačnije mi je tako i najbrže.

4. Recite, vjerujete li Vi medijima?

Djelomično. *(Od 1 do 5?)* Tri. *(Zašto?)* Pa zato što je to najlakši način da se prikrije neka istina ili da se neke stvari lažiraju isto tako.

5. Recite mi, u koji medij imate najviše povjerenja?

U novine. *(Zašto?)* Pa zato što je to najdetaljniji prikaz svih događanja i najopširniji opis svega tako da... *(Koji konkretno medij?)* Pa konkretno baš Jutarnji list. *(Zašto?)* Pa iz razloga što od djetinjstva smo na toj pretplati za Jutarnji list pa imam naviku prolistati svako malo.

6. *Aha, dobro. Mislite li Vi da je Republika Hrvatska, po pitanju terorizma, sigurna zemlja?*

Pa mislim da da. (*Zašto?*) Pa prvo, zato što se još nije dogodila nikakva katastrofa koja bi prominila to moje mišljenje, a drugo to što mislim da nismo imali baš nekih većih problema s drugim zemljama.

7. *Osjećate li se Vi ugroženo u Republici Hrvatskoj?*

Ne. (*Zašto?*) Pa ne znam, osjećam tu neku sigurnost radi toga svega što sam prije navela pa mislim da nemaju razloga napadati nas.

8. *Bojite li se terorističkih napada?*

Ne baš. (*Zašto?*) Pa kao što sam rekla, osjećam se sigurno, a i mislim da, kad bi došlo do toga, da bi, da ta katastrofa kod nas ne bi bila toliko velika s obzirom da nismo kao neka prebitna zemlja.

9. *Recite, tko su za Vas teroristi, kako biste ih Vi opisali?*

Pa, to, iz ovoga što do sad znam, su ljudi koji su muslimanske vjeroispovijesti, koji, znači, pokušavaju tu svoju vjeru širiti na krivi način.

10. *Dobro. Recite interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

Pa, da. (*Od 1 do 5, koliko?*) Četiri. (*Zašto?*) Pa zato što, kao prvo, ne volim baš čitati o vijestima koje nisu baš pozitivne i koje ulijevaju možda neku dozu straha, a i opet, nekako smatram da oni to, nekako, da previše, da ima toga previše. (*Terorizma ili vijesti o terorizmu?*) Terorizma.

11. *Aha, dobro. Znači Vi smatrate da je terorizam u medijima prezastupljen?*

Da. (*A zašto?*) Pa ne znam, nekako je to sad u zadnje vrijeme, ono, puno se pojavljuje, ima puno tih katastrofa pa je to nešto o čemu mogu svi pisati i izvještavati.

12. *A kako dobivate najčešće informacije o terorizmu?*

Pa Internet, televizija, radio. (*Znači, putem medija?*) Putem medija, da.

13. *Dobro. Što Vi mislite koliko su za hrvatsku javnost važne informacije o terorizmu?*

Pa mislim da su podjednako važne za svih, zato što je to, na jedan način i neko upozorenje i primjer kako bi se u tim određenim situacijama svi trebali ponašati, ako bi ikad došlo do toga.

13a *Aha, znači Vi mislite da bi iz medija trebali dobiti kao neke upute kako se ponašati, u smislu da bi trebali mediji osvijestiti javnost?*

Da!

14. *Smatrate li da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Pa, opet, pa mislim da da, al opet na neki način i ne. (*Zašto da i zašto ne?*) Pa da zato što, hmmm, zato što, pa prikažu nam te situacije iz kojih mi vidimo što se dogodilo, al opet s

druge strane, možda to i nisu neke sad, možda to i nije baš najispravnije kako bi to sve trebalo izgledati, reakcije ljudi i toga svega.

15. Dobro, recite, mislite li da iz medija dobivamo korisne činjenice o ovoj temi?

Da. (*U kojem smislu?*) Pa isto, kao što sam i prije rekla, to je primjer, kako bi se, znači, svi trebali ponašati u slučaju da dođe do toga.

16. A mislite li da mediji prenose točne informacije o ovoj temi?

Pa da.

17. A recite mi Vi, što smatrate da je najvažniji dio informiranja građana o ovoj temi, što javnost, u biti, treba znati?

Pa mislim da je najvažnija stvar kod toga prenošenja to što nam to, na neki način, može dati neku određenu mjeru sigurnosti, a, i narod, znači je, smatram da narod treba biti upućen u to što se događa i...

18. Dobro. Kako biste Vi opisali tipičan članak ili prilog o terorizmu?

Pa to obično budu, ovaj, neke izvanredne vijesti u kojima imamo puno snimaka koje su ljudi možda snimali svojim mobitelima, možda i novinari, u kojima su prikazani, nekad i te neke uznemirujuće snimke, nekad i ne, i izvještaji tih svjedoka i izvještaji o broju žrtava i tako.

19. Mislite li Vi da mediji jednako tretiraju sve terorističke događaje?

Mislim da ne. (*Zašto?*) Pa mislim da to ovisi o tome koliko je ta određena država ili grad, bitna za ostatak svijeta, primjer, na primjer, Francuska ili neka nebitna zemlja, neki grad u kojem je možda bilo i više žrtava, ali se na njih nije obraćala tolika pažnja.

20. Smatrate li da su mediji nepristrani pri izvještavanju o terorizmu?

Ne, smatram da su pristrani i da su priklonjeni državama koje smatraju bitnijima od drugih. (*A zašto to mislite?*) Pa, s obzirom na to da smo maloprije pogledali ona dva priloga, to je najbolji primjer toga kako su te, i te reportaže, i ti izvještaji se razlikuju, prvo po, vremenski, s tim da je taj izvještaj o Francuskoj trajao jedno pola sata, a izvještaj o Bagdadu je bio dug svega petnaestak minuta, možda i manje, dvije minute otprilike.

21. Dobro, recite mi, što Vi mislite, koji su kriteriji za određivanje koji će događaj postati vijest?

Pa mislim da je glavni kriterij, znači, broj žrtava jer, koliko je velika ta katastrofa koja se dogodila, i, ne znam, opet to ću ponoviti, država, znači, lokacija na kojoj je događaj...

22. Aha, a što Vi mislite koji bi trebali biti kriteriji ili smatrate da je to, u biti, u redu?

Pa ovi kriteriji koji jesu do sad su u redu, znači, najbitniji kriterij je to da, znači, broj žrtava, ali opet mislim da bi kriteriji trebali biti jednaki za svaku, za svaku, znači državu i za svaki

grad. (*Aha, znači smatrate, u biti, da je broj žrtava dobar kriterij, dok lokacija ne bi trebala biti?*) Da!

23. *Dobro. Recite mi kakvo je Vaše mišljenje općenito o izvještavanju o terorizmu?*

Pa, mislim da malo pretjeruju u svemu tome, mislim da nije baš potrebno toliko to napuhavati i toliko o tome pričati jer smatram da to ide njima u korist, a ne nama. (*Medijima ili teroristima?*) Teroristima.

24. *Znači Vi mislite da teroristima, u biti, koristi to izvještavanje o njima?*

Da, pa mislim da baš radi toga i idu na ta velika događanja i baš tamo rade to što rade, zbog medija.

25. *A mislite li onda da mediji svojim izvještavanjem pomažu teroristima?*

Da, svakako, zato što mislim da kad bi oni to radili, a nitko ne bi obraćao pažnju, oni ne bi od toga imali koristi, ako već to rade radi toga da bi se za njih znalo i da bi se više poštivala njihova religija. Smatram da mediji puno pomažu u tome i da je to teroristima i cilj.

26. *A što mislite, kad bi mediji prestali pokrivati tu temu, bi li pao broj terorističkih napada?*

Da. (*Zašto?*) Pa, opet se vraćam na to što sam rekla, zato što su mediji zapravo, hmm, zato što je teroristima u cilju da se vuku po medijima i da su ljudi zastrašeni od strane njih,

27. *A što Vi mislite, koriste li i sami mediji terorističke događaje da bi privukli svoju publiku?*

Pa da, normalno, zato što svakako ćemo prije ići čitati o vijestima koje govore o tome nego o nečemu što nam u tom trenutku nije baš toliko ni bitno.

28. *Smatrate li da, što Vi mislite tko, u biti, ima najviše koristi od izvještavanja o terorizmu, mediji u smislu privlačenja publike, teroristi u smislu širenja straha, panike i slično, ili javnost, koja dobiva informacije o tome?*

Pa ne znam, po meni, baš, ne znam koliko se tu može izvući pozitivnih stvari uopće, ali mislim da su mediji tu glavni, da je njima to, zapravo, dobrodošlo.

29. *Mislite li Vi da mediji i medijski sadržaji imaju utjecaja na Vas i Vaše stavove?*

Pa to ovisi o tome koliko mi je ta tema poznata, na primjer, ako je to nešto o čemu već do sad imam neko mišljenje, onda teško da će utjecat na moje mišljenje, a ako je to nešto što je meni nepoznato, onda je, onda mi lako mogu nametnuti nešto što tamo piše.

30. *Što mislite, u kojem smislu, u biti mediji utječu na Vas?*

Pa, prvo, informiraju nas i s obzirom na te informacije ćeš steći neko mišljenje ili ćeš, ne znam, ne zna...

31. Recite mi kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji vezani za terorizam?

Pa prvo, osjećaj tuge s obzirom na broj, na količine tih katastrofa i na broj žrtava i svega. A opet možda i neki strah, s obzirom da svaki puta na nekoj drugoj lokaciji, u nekoj drugoj državi.

32. Recite mi, mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete vijesti o terorizmu?

Pa i ne baš. (*Zašto?*) Jer smatram da to se događa samo vani, a ne kod nas, da je to nemoguće da bude tu.

33. Recite mi još, mislite li da treba ograničiti izvještavanje o terorizmu?

Pa mislim da da. (*Zašto?*) Pa ovo sve što smo prije komentirali, baš zbog toga što to, zapravo, izvještavanje ide njima u korist i smatram da ih to potiče.

34. A recite mi, na koji način mislite da bi bilo najbolje to regulirati? Da se regulira od strane države, da same medijske organizacije na neki način sebe reguliraju, ili...?

Pa mislim da bi medijske organizacije to trebale same, koliko god je to njima teško, s obzirom da im ovo sve podiže i čitanost i to sve, ali mislim da bi oni, oni su ti koji bi to trebali ograničiti, mislim da država nema veze s tim. (*Zašto to, u biti mislite, da bi mediji sami sebe trebali...?*) Pa zato što su oni, praktički, jednim dijelom i pokretači toga svega. (*U kojem smislu?*) U smislu da im koriste sa svojim izvještavanjem jer je to ono što su oni tražili.

35. Aha, dobro. I želite li još nešto dodati?

Ne.

Hvala!

Datum: . 29. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća istraživačice
Prisutni: Istraživačica i Ispitanik9
Fonetski zapis: 9
Ispitanik broj:9
Pseudonim: Ispitanik9
Početak: 19 sati 21 minuta
Svršetak 19 sati i 39 minuta
Trajanje: 17 minuta i 23 sekunde

Danas je 29.srpnja, 19 sati i 21 minuta, ovo je intervju u svrhu izrade diplomskog rada na Fakultetu političkih znanosti, ovim istraživanjem želimo dobiti uvid u stavove publika o medijskoj reprezentaciji terorizma.

1. Evo, prvo pitanje, na koji način se informirate o aktualnim događanjima?

Pa putem, televizije, interneta, radija, novina i tako dalje. *(Znači, putem medija?)* Mhm, da.

2. Recite mi koliko vremena dnevno posvećujete medijima?

Pa ne znam sad točno... *(Otprilike?)* Pa možda sat, sat i po.

3. Iz kojih medija se najviše informirate?

Pa možda najviše iz televizije. *(Zašto?)* Pa nekako, ona mi je najbolja i najpristupačnija. Volim kad mi netko predstavi te vijesti i to, da ne moram čitati.

4. Recite, vjerujete li medijima.

Pa tako, i ne baš. *(Od 1 do 5, kako biste procijenili svoje povjerenje u medije?)* Pa, dva i po. *(Zašto?)* Pa zato što mislim da, malo oni iskrivljuju te neke činjenice i mislim da možda nisu potpuno neovisni u nekim situacijama.

5. U koji medij imate najviše povjerenja?

U radio. *(Zašto u radio?)* A ne znam, oni su nekako, ono, malo retro pa nemaju potrebe, toliko, ovoga, oni ne mogu previše iskrivit te činjenice i to. *(A u koji medij konkretno, na primjer, Novi radio, Narodni radio...?)* A u Otvoreni. *(Zašto baš u Otvoreni?)* A oni nekako, ovoga, daju, najmanje ima kod njih vijesti, najmanje nekako, u njihovom tom sadržaju bude vijesti, ne pridaju toliko pažnje tim vijestima pa mislim da nemaju onda neku potrebu utjecati na, tj. mijenjati te vijesti, nego kažu kako je i to je to.

6. *Dobro. Mislite li Vi da je Republika Hrvatska po pitanju terorizma sigurna zemlja?*

Pa mislim da je. *(Zašto?)* A ono, mi smo mali, ne mislim da smo toliko bitni ikome pa onda ne vidim razlog zašto bi nas netko napao.

7. *Dobro. Osjećate li se ugroženo u Republici Hrvatskoj?*

Ne. *(Zašto ne?)* Pa eto, rekao sam, ne mislim da itko ima potrebu nas napasti jer se tako ne bi poslala neka pretjerana poruka.

8. *Bojite li se terorističkih napada?*

Ne bojim *(Zašto?)* A ne znam, ne bojim se baš zato što, ne samo što živim u Hrvatskoj pa mislim da tu neće biti napada, nego općenito nekako nisam stekao neki strah prema tome.

9. *Recite mi tko su za Vas teroristi, kako biste ih Vi opisali?*

A to su primitivci koji se bore najčešće za krive ciljeve na krivi način.

10. *Interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

A kako kada. *(Kako biste procijenili to od 1 do 5, koliko Vas interesiraju?)* A tri recimo. *(Zašto?)* Zato što ono, treba biti informiran, znati što se dešava, al to nisu neke, ono, radosne vijesti pa nije da me pretjerano zanimaju detalji i to.

11. *Kako najčešće dobivate informacije o terorizmu?*

A preko televizije.

12. *Smatrate li Vi da je terorizam kao tema u medijima previše ili premalo zastupljen?*

Pa dovoljno. Možda u zadnje vrijeme više nego što bi trebalo. *(Aha, mislite više nego što bi trebalo... Zašto?)* Pa ne znam, zato što ne bi toliko prostora trebalo davati terorizmu i svemu tome što se dešava oko toga, ima i drugih stvari koje su nam možda u ovom trenutku bitnije, za našu zemlju.

13. *Evo baš jedno pitanje koje ste Vi sad već načeli, znači, što Vi mislite koliko su za hrvatsku javnost važne informacije o terorizmu?*

A važne su u tu ruku što treba znati što se dešava oko nas, i mi smo, znači, treba biti upućen u situaciju u svijetu jer jednog dana može se i to nama desiti, a...

14. *Smatrate li Vi da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Pa daju, najčešće daju. (*Zašto to mislite?*) Zašto daju adekvatne? (*Zašto Vi smatrate da su te informacije adekvatne?*) Pa kažu nam gdje se to dogodilo, koliko je poginulih, kako je napadnuto, a sad, kako oni to interpretiraju to varira.

15. *Smatrate li da su te činjenice koje dobijemo iz medija, o terorizmu, korisne, za Vas osobno, na primjer, i za cijelu hrvatsku javnost?*

A ne vidim kako bi bile korisne, kako misliš korisne? (*Pa ne znam, možda u smislu da bi se znali pripremiti na napad, tj. ne vi pripremiti napad nego kako reagirati, dobivate li takve neke informacije?*) A to, a to ne, teško je pripremiti se na te napade jer su oni po definicije neočekivani, nenadani pa ne vidim kako bi iz medija mi mogli išta, ono...

16. *Mislite li da mediji prenose točne informacije o ovoj temi?*

A ne znam, ne znam, ja nekad mislim da ne, nekad mislim da da, ovisi opet o situacijama...

17. *Što Vi smatrate da je najvažniji dio informiranja o terorizmu? Znači, što je ono što javnost bi trebala saznati?*

A sigurno, znači, gdje se to dogodilo i koliki je broj poginulih, to su najbitnije informacije.

18. *Kako biste Vi opisali tipičan novinski članak ili prilog o terorizmu?*

A najčešće je to, se radi to, senzacija od toga, šokantno, vamo tamo, previše se to, ono, naglašava taj terorizam i to samo da bi se dobio taj neki efekt, ne znam ni ja, preuveličava se najčešće.

19. *Dobro. Smatrate li da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?*

Pa ne tretiraju ih jednako, ovisno o, evo u zadnje vrijeme smo to vidjeli, više se tretiraju ovi u Europi nego na Bliskom Istoku i drugim dijelovima svijeta.

20. *Znači smatrate da su mediji, u biti, pristrani pri izvještavanju?*

Pa mislim da su pristrani, ali opet mogu ih razumjeti u jednu ruku. (*Zašto?*) Pa opet mi smo dio Europe i normalno da će vijesti iz Europe biti bolje pokrivena, ne samo terorizam nego i druge stvari, nego neke druge vijesti iz nekih drugih dijelova, koje su nam udaljenije.

20a Znači mislite, u biti, da je opravdano da mi u Europi, u Hrvatskoj imamo više zastupljene vijesti iz Francuske nego, na primjer, iz Bagdada iako je tamo bilo možda više žrtava?

Pa u jednu ruku je opravdano, a opet, nije opravdano to što se dešava, da se stvorilo nekakvo javno mnijenje, ono, da se tamo na Bliskom Istoku svaki dan gine u velikim količinama pa se to zanemaruje, počelo se, te žrtve ko da se više ni ne broje tamo.

21. Recite, što Vi mislite koji su kriteriji po kojima se određuje koji će događaj postati vijest i koliko će mu se pažnje dati?

A, vjerojatno nekakav svjetski poredak, a sad, područje, odnosno vijest iz nekog dijela svijeta koji je, ajmo reći, bitniji, odnosno snažniji, ima veću težinu pa makar bila to sitnica će se veća pažnja pridati tome nego neka ogromna stvar u nekom dijelu svijeta u kojem nikog nije briga, ajmo reći, tako.

22. A recite mi, što, po Vašem mišljenju, koji bi trebali biti kriteriji, je li se slažete s ovim ili?

Za terorizam ili? (*Za terorizam, da.*) Pa kazao sam, broj žrtava i ne zna, mjesto gdje se to dogodilo. Žrtve su jedine bitne u toj priči, ti nevini ljudi koji ginu.

23. Recite kakav je Vaš stav općenito o izvještavanju o terorizmu?

A nemam neki stav, ono, tako, indiferentan recimo.

24. Dobro. Recite mi, smatrate li da medijsko izvještavanje ima utjecaj na Vas i na Vaše stavove?

Pa vjerujem da ima, iako se trudim da ima što manji utjecaj, ali ne možemo se protiv toga boriti... Pa onda, ima ima.

25. A u kojem smislu mislite da mediji najviše utječu na Vas?

Pa isto u tom poimanju tih, recimo terorizma, tih događaja, recimo. Normalno da kad je bio napad u Francuskoj i cijelo vrijeme se na televiziji brujalo o tome, da će i tebi to, ono, bito šokantno i stalno ćeš pričati o tome.

26. Recite mi, kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji vezani uz terorizam?

Pa osjećaje nekakve nemoći i nekakvog bijesa jer se, po meni, tu ne može ništa napraviti, nije još pronađeno adekvatno rješenje kako se s time boriti jer, za sad, se protiv terorizma i dalje bori nasiljem, a to ne vodi nigdje.

27. A mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete vijesti o terorizmu?

A ne mijenja, ne mijenja. (Zašto?) A stvarno ja se osjećam presigurno u Hrvatskoj i pokušavam da to što manje utječe na mene i moj život jer teroristi to i žele.

28. Okej. Recite mi smatrate li da teroristima koristi to što se o njihovim djelima izvještava o medijima?

Pa koristi, svakako. Njima je cilj da što više ljudi vidi i čuje o tim njihovim napadima i vidi te slike i to, jer oni tako siju strah i to je njima cilj, znači, ubijati malo po malo i strašiti ljude i utjecati na njihov svakodnevni život i jednostavno da se pročuje o njima i njihovim tim planovima.

29. A recite, smatrate li da mediji onda pretjeranim izvještavanjem o terorizmu, na neki način, pomažu teroriste?

A pomažu, pomažu sigurno, al opet, ne možemo ni medije kriviti jer opet, to je njihov posao i oni moraju izvještavati o tome, ako neće jedna medijska kuća, onda će druga i normalno da će ta druga biti gledanija od ove koja je tu vijest izostavila, moramo i njih razumjeti, u jednu ruku.

30. A recite, što vi mislite, kad bi mediji prestali pokrivati tu temu, bi li pao broj terorističkih napada?

A dobro pitanje, nisam o tome baš razmišljao. A ne znam, mislim da možda, u jednu ruku, djelomično bi, ali treba probati pa ćemo vidjeti, stvarno ne znam.

31. Aha. A što Vi mislite, koriste li mediji terorizam i terorističke događaje kako bi, na neki način, privukli publiku, odnosno povećali svoju čitanost, gledanost i slušanost?

Pa koriste, koriste, sigurno. Baš tako tim naglašavanjem tih događaja i stavljanjem natpisa, naslova i ono, sve, uvijek se tome daje više stranica i tako to, želeći privući publiku da čita i to, jer to je aktualno, to je ono što se dešava i ljudi žele o tome znati.

32. *Recite, što Vi mislite tko, u biti, ima najviše koristi od tog izvještavanja o terorizmu, znači, mediji koji na taj način privlače publiku, terorističke organizacije koje na taj način šire strah, paniku, ili javnost koja, u biti, prima te informacije?*

A teroristi, teroristi. Nema tko drugi imati najviše koristi... (*Zašto to mislite?*) Da oni imaju najviše...? (*Najviše koristi.*) Aha, pa zato što je, kao što sam rekao, njima u cilju da se za njih čuje i da se vide ta njihova nedjela i bilo kakva reklama njima je odlična i oni tu najviše dobivaju. A to što će netko prodati 100 novina više ili će imati dva posto veću gledanost, to je ono, bilo pa prošlo, nema, a njima uvijek ostaje ta neka... kao što za *Al-Qaeda*, oni su, nema ih nit čuti nit vidjeti, al svi znaju za njih, prva asocijacija je uvijek ta *Al-Qaeda*, *upravo zbog te reklame koju su dobili.*

33. *Smatrate li da bi trebalo ograničiti medijsko izvještavanje o terorizmu?*

A ne bi, ne bi. Ne bi trebalo ništa ograničavati, što se tiče medija. (*Zašto?*) A to vodi opet u neke krive smjerove i onda ako ograničiš to će se povući pitanje da ograničimo nešto drugo i ona se narušava sloboda govora i tako.

34. *Dobro. A smatrate li... na primjer, mislite da od strane države ne treba ograničavati nikako. A mislite li da bi onda mediji sami sebe, putem nekih smjernica, kroz neku samoregulaciju, trebali...*

Pa to bi možda bila dobra ideja, da svak po svojoj savjesti to odradi ili da oni imaju, vjerojatno ima neko udruženje nekih novina, medija, što ja znam čega, pa da oni među sobom dogovore nekakve, nekakav dogovor, nekakav kodeks, pravila na svjetskoj razini, ili možda na nižim pa bi to počelo se širiti.

35. *I želite li nešto dodati?*

Ma ništa, hvala.

Hvala Vama!

Datum: 30. srpnja 2016.
Mjesto: Privatna kuća istraživačice
Prisutni: Istraživačica i Ispitanica10
Fonetski zapis: 10
Ispitanik broj:10
Pseudonim: Ispitanica10
Početak: 19 sati 20 minuta
Svršetak 19 sati i 35 minuta
Trajanje: 15 minuta i 2 sekunde

Danas je 29.srpnja, 19 sati i 20 minuta, ovo je intervju u svrhu izrade diplomskog rada na Fakultetu političkih znanosti, želimo ispitati stavove publike o medijskoj reprezentaciji terorizma.

Dobra večer. Dobra večer.

1. Evo, prvo pitanje za Vas. Na koji način se informirate o aktualnim događanjima?

Pa iz televizije, televizija, radio, novine, Internet.

2. Znači, preko medija. Dobro. Koliko vremena dnevno posvećujete medijima?

Otprilike jedan sat, možda nekad više nekad manje.

3. Recite iz kojih medija se najviše informirate?

Najviše dnevni tisak. *(Zašto?)* Pa nekako su opširniji i lakše mi je pročitati nego slušati.

4. Recite, vjerujete li Vi medijima?

Pa nekada, ne baš uvijek jer malo prenapušu stvari. *(Recite, od 1 do 5 kako bi procijenili svoje povjerenje u medije?)* Pa možda tri. *(Zašto?)* A zato jer previše neke stvari previše napuhuje, neke stvari, o nekim stvarima jako malo se priča i tako.

5. Dobro. U koji medij imate najviše povjerenja? U medij tipa televizija, radio, tisak...

A televizija. *(Zašto?)* Pa recimo NovaTv, nekako, najbolja mi objašnjenja, najbolje objasne neke situacije.

6. Recite mi, mislite li Vi da je Republika Hrvatska po pitanju terorizma sigurna zemlja?

Za sad mislim da. *(Zašto?)* Pa ne dešavaju se često ti teroristički napadi, tj.do sad ih nije ni bilo baš i, ovaj, mislim da smo sigurni.

7. *Osjećate li se Vi ugroženo u Republici Hrvatskoj?*

Ne. *(Zašto?)* Zato što živimo u maloj sredini, na selu, okolina je svima poznata, gosti, domaći, svi se većinom znaju i komunicira se svakodnevno.

8. *Bojite li se terorističkih napada?*

Da. *(Zašto?)* Pa strah me od nepoznatih ljudi jer se, pa mogu reći da se danas ne može baš svakome virovati. Neki predobro izgledaju za teroriste.

9. *Dobro. A tko su za Vas teroristi? Kako bi ih Vi opisali?*

Pa što ja znam, mislim, ljudi koji su inače, komplicirani su, a u javnosti su jako dobro se prezentiraju, da bi zabili nož u leđa, više su skriveni.

10. *Recite, interesiraju li Vas vijesti i informacije o terorizmu?*

Pa ne baš. *(Od 1 do 5?)* Pa dva. *(Zašto?)* Pa zato što smo mi mala zemlja i to se kod nas baš i ne dešava. Volim čuti, znati što se dešava u svitu, ali ne baš toliko da sam time opterećena.

11. *Kako najčešće dobivate informacije o terorizmu?*

Pa iz medija, televizija, radio, novine, iz okoline, uvijek se od nekoga nešto čuje novoga, i tako, što se dešava.

12. *Aha. Smatrate li da je ta tema u medijima previše ili premalo zastupljena?*

Pa mislim da se piše previše i govori se previše o tome jer se svaki dan se čuje negdi o nekim napadima, ubojstvima i bombaški napadi i tako svega.

13. *Što Vi mislite koliko su za javnost važne informacije o terorizmu, za hrvatsku javnost?*

Pa mislim da su dosta važne jer ljudi naši isto putuju vani i, mladi pogotovo, i dobro je da se informiraju o tome di se to dešava, kako da se ponašaju, da se informiraju što više.

14. *Smatrate li Vi da mediji daju adekvatne informacije o terorizmu?*

Pa mislim da da. *(Zašto to mislite?)* Pa mislim da izvještavaju, recimo, kad negdi vani su napadi da se zna kad se desi, što se dešava, u kojem gradu, u kojem dijelu zemlje se dešava...

15. *Mislite li da iz medija dobivate korisne činjenice o toj temi?*

Da. *(Zašto to mislite?)* Pa zato jer, a nekad i na vrime obavijeste da se nešto da se nešto priprema, da se dešava u svitu nešto.

16. *Mislite li da mediji prenose točne informacije o terorizmu?*

Pa ne znam. Možda, možda. *(Niste sigurni?)* Nisam sigurna jer nekad stvarno prenapušu stvari tako da neke stvari i ne dese se u tolikoj mjeri puno, ali ovaj, ali, izvijeste o tome iako možda je bilo malo.

17. *Što Vi mislite da je najvažniji dio informiranja o terorizmu? Što bi javnost trebala znati, po Vašem mišljenju?*

Di se dešava, tko to radi, koje su to grupe, ljudi ili osobe neke, što se dešava.

17a *Mislite li da dobivate iz medija te informacije?*

Da, mislim da da.

18. *Kako biste vi opisali tipičan prilog ili članak o terorizmu?*

Bombastično, da je prenapuvano, nekad i preopširno i previše informacija i detalja.

19. *Mislite li da mediji sve terorističke događaje jednako tretiraju?*

Ne, ne, jer neke napade stvarno nekad i ne objavu, ni na vrime, ni ne pišu o svim, isto kao u našem prilogu koji smo gledali, da je u Nici bilo skoro pola sata o tome, a ovaj drugi, u Bagdadu, je bilo 10, 15 minuta, dvije minute, možda pet.

20. *Mislite onda da su mediji, u biti, pristrani?*

Pristrani, da. *(Zašto to mislite?)* Pa vjerojatno jer se radi o nekim posebnim lokacijama, elitna mesta, ako su zemlje na dobrom glasu, onda se o tome puno više priča nego o malim sredinama, i...

21. *Što Vi mislite koji su kriteriji po kojima se određuje koji će događaj postati vijest, teroristički događaj?*

Pa mislim da lokacija igra veliku ulogu u tome i osobe koje su upletene u te događaje. *(Mislite osobe napadači ili...)* Javne ličnosti i te ekstremističke grupe neke i tako.

22. *A što Vi mislite, koji bi trebali biti kriteriji, po Vašem mišljenju, kad bi Vi, na primjer, mogli raditi u medijima, koji bi bili Vaši kriteriji da odaberete neki događaj da bude glavni?*

Pa mislim da bi trebali biti sve bitno, bez obzira je li dobra vijest ili loša, sve bi trebalo biti bez obzira na koga se odnosi i di se stvari događaju, i za terorizam i općenito za sve.

23. *Recite mi, što Vi mislite općenito, kakvo je Vaše mišljenje o izvještavanju o terorizmu?*

Pa relativno je dobro. Dobro se izvještava, o svemu se govori, nekad previše o nekim stvarima, nekad premalo, ali mislim da je zadovoljavajuće.

24. *Mislite li Vi da medijsko izvještavanje ima utjecaja na Vas i Vaše stavove?*

Pa nekad da. (*Zašto? Možete malo pojasniti, kad da, kad ne?*) Pa recimo kad je nešto dobro onda svi se povučemo za tim da, ovaj, da su nešto dobro napravili, pa možda ne djeluje osobno na mene, recimo, da je to sad nešto dobro, ali u prvi tren se čini jako dobrim, a onda, recimo, na kraju, kad malo bolje promislin, vidi se da i nije baš tako.

25. *A u kojem smislu mislite da na Vas utječu mediji?*

Pa nekad kad nekog opisuju, reportaža neka, pa onda, oblatu neku osobu pa onda i ja promislim da je ta osoba katastrofa ... (*A mislite li da je češće tako da prominente mišljenje o nečemu ili nekome na temelju medija, ili se to rijetko kad dogodi?*) A ritko kad se dogodi! (*O čemu ovisi to kad ćete pomisliti, kad ćete se slagati s medijima, a kad ne?*) Pa zavisi opet o kome se piše, ako su naši političari, onda o njima se piše svega i svačega, ako su naši, estradne zvijezde, zavisi opet o kome se radi.

26. *Recite kakve osjećaje u Vama izazivaju medijski sadržaji vezani uz terorizam? Kako se osjećate nakon što pogledate, ne znam, evo ove priloge koje smo pogledali i kad ste ih prvi put vidjeli baš u Dnevniku, kako ste se osjećali?*

Pa nekako baš prestrašeno, prestravljeno jer promislim da se to može sutra nama desiti, da tako nešto dolazi i do nas, mada smo mi mala zemlja, ali mislim da nas to svih čeka.

27. *Mijenja li se Vaš pojam sigurnosti u Hrvatskoj nakon što čujete takve vijesti?*

Pa zasad baš i ne, al gledano u budućnost, pa mislim da se minja.

28. *Recite mi, mislite li da teroristima koristi to što se o njima izvještava u medijima?*

Pa mislim da da, mislim da im koristi i to dosta, da dobiju malo poleta, da rade još veće gluposti nego što bi možda da se manje piše o tome, da se manje izvještava, možda bi oni manje nešto tako izvodili.

29. *Znači Vi mislite da kad bi mediji manje o tome izvještavali, da bi možda pao broj terorističkih napada?*

Možda, da, mislim da bi, mislim da bi. (*A zašto to mislite?*) A kad o nekome stalno pričate, on stalno radi gluposti neke da bi stalno bia na naslovnica nekim i da bi se stalno njemu pričalo, znači što više pričate, on više radi gluposti i sve i dalje i dalje to ide u nedogled.

30. *Dobro. Mislite li da mediji svojim izvještavanjem pomažu teroriste?*

Pa, ne znam, mislim da i ne toliko, ali da isto i oni imaju isto neku korist od toga.

31. *Mislite da mediji koriste terorističke događaje za privlačenje svoje publike, znači, za povećanje čitanosti, slušanosti radija, gledanosti televizije?*

Da, da! (*Zašto to mislite?*) Pa zato jer kad bombastični su naslovi, onda ljudi, je li, kad pojavi se naslov da je bia teror u Njemačkoj ili u Italiji ili negdi, onda svi imamo nekoga tamo i normalno je da ćemo čitati o tome da se informiramo jesu li naši bližnji ugroženi i tako,

32. *A što Vi mislite, tko, u biti, ima najviše koristi od tog izvještavanja o terorizmu, mediji, u smislu ovog privlačenja publike, teroristi koji na taj način šire paniku i strah, ili mi, kao javnost, koji od tog izvještavanja se, eto, na neki način educiramo, dobivamo informacije?*

Pa mislim da svi imamo neku korist. (*A što mislite, tko najviše? Tko tu najviše profitira?*) Pa ja mislim mediji. (*Zašto?*) Mediji jer se gledanost se povećava, slušanost, prodaja novina, Internet radi nenormalnom brzinom i mislim da najviše oni profitiraju.

33. *Mislite li da bi trebalo ograničiti izvještavanje o terorizmu?*

Pa ne ga ograničiti, ali malo ga smanjiti, smiriti, da ne bude baš toliko svaki dan, ono, previše toga na vijestima, da bude nešto normalno na televiziji, u novinama, a ne samo ti veliki neki natpisi..

34. A mislite da bi se to trebalo postići od strane države, možda, da država nekako regulira medije, da mediji sami sebe reguliraju ili jednostavno da nema nikakve regulacije već da svak radi ono kako mu padne na pamet?

Pa mislim da bi, najviše bi, mislim da država, da ne može baš postići ništa, i da, ovaj, da bi mediji to mogli sami regulirati, recimo, da malo smanje tu, te natpise i te članke da nije toga baš toliko puno svaki dan.

35. Dobro. Želite li nešto još dodati?

Pa ne znam, ne bih baš.

Dobro, hvala! Molim.

8. SAŽETAK

Glavna tema ovoga rada jesu razmišljanja i stavovi medijskih publika o načinu na koji je tema terorizma predstavljena u medijima. Metodom intervjua, autorica je pokušala doći do saznanja o tome na koji način, iz koji medija i koliko vremenski se medijske publike informiraju o temi terorizma te koja su razmišljanja medijskih publika o točnosti, korisnosti i adekvatnosti medijskog informiranja o terorizmu. Također, ovaj rad daje uvid u stavove medijskih publika o (ne)pristranosti medija pri izvještavanju, o teoriji o simbiozi medija i terorizma te najboljim načinima regulacije medija kada je u pitanju izvještavanje o terorizmu.

Ključne riječi: mediji, terorizam, izvještavanje, pristranost, analiza publika, intervju

Main topic and the main goal of this paper is trying to find out what media audiences think about the way in which terrorism is represented in media. By using the interview as a method of research, author of this paper tried to find out how and from which media do the audience inform themselves about the terrorism and what do they think about accuracy, value and adequacy of the media reporting about terrorism. Also, this paper gives us insight in the opinion of the media audiences about media bias while reporting about terrorism, theory about symbiotic relationship between the media and terrorism and about best ways to regulate media reporting about terrorism.

Key words: media, terrorism, reporting, bias, audience analysis, interview